



SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Političke ideologije u 20. stoljeću				
Šifra/kod		Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	10
Ciklus studija	II	Semestar	IV	Ak. godina	2022- 2023 2023-2024 2024-2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 033/253-153.	Termin konsultacija	Srijeda 10-12 Petak 11-14. Elektronske: ponedjeljak: 13-15 utorak 10-13	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 5 seminar 1; vježbe 2				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U prvoj fazi, kroz promatranje tri političke scene koje su dominirale evropskom i svjetskom političkom pozornicom do završetka Drugog svjetskog rata (zemlje građanske demokratije: SAD, V. Britanija, Francuska; socijalizam kao nova ideologija; fašizam i njegovo mjesto u evropskoj i svjetskoj historiji do 1945.) studenti će se upoznati sa glavnim karakteristikama dominirajućih ideologija i njihovom utjecaju na tok evropske i svjetske historije, što će u većoj mjeri da doprinese razumijevanju današnjih odnosa u svijetu.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studente treba upoznati sa osnovnim pojmovima koji su vezani za diplomatsku historiju savremenog doba.				

Ishodi učenja	Studenti će se upoznati sa glavnim karakteristikama dominirajućih ideologija u svijetu i na taj način razumjeti u kojoj mjeri i na koji način su se one ispoljavale na tok zbivanja na evropskoj i svjetskoj političkoj sceni.

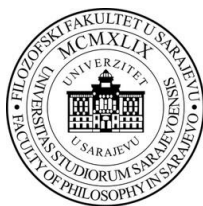
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Uvodna razmatranja. Ideologija. Pojam i sadržaj
2.	Tri glavne scetske političke scene u XX stoljeću
3.	
4.	Političke ideje u XX stoljeću Liberalizam
5.	Konzervativizam i neokonzervativizam
6.	Bipolarni svijet 1945-1989.
7.	
8.	Političke ideje socijalizma
9.	Socijaldemokratija
10.	
11.	Polusemestralna provjera znanja studenata
12.	
13.	Nacija i nacionalizam: historija, forme i posljedice
14.	
15.	Fašizam kao forma radikalne ideoloogije
16.	
17.	Globalizacija i globalizam
18.	
19.	Feminizam kao ideologija
20.	
21.	Pokret „Zeleni“
22.	
23.	Vjerski fundamentalizam: kršćanstvo-judaizam- islam

15.	Postmodernizam i budućnost ideologija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)																																					
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Esej ili seminar</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost u nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Test I i II</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Esej ili seminar	10	10%	2.	Aktivnost u nastavi	10	10%	3.	Test I i II	20	20%	4.	Polusemestralni ispit	20	20%	5.	Završni ispit	40	40%									Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Esej ili seminar	10	10%																																	
	2.	Aktivnost u nastavi	10	10%																																	
	3.	Test I i II	20	20%																																	
	4.	Polusemestralni ispit	20	20%																																	
	5.	Završni ispit	40	40%																																	
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Izrada eseja ili seminarskog rada na zadatu temu do 10 bodova • Aktivnosti u nastavi podrazumijeva prisustvo na nastavi i aktivno učešće u obradi tema po nastavnom planu i programu i boduje se sa do 10 bodova • Tests podrazumijeva provjeru faktografskih činjenica koje se odnose na već razmatrane teme i nosi do 20 bodova • Polusemestralni ispit uključuje pisani rad na zadatu temu do tada obrađenog gradiva i nosi 20 studijskih bodova • Završni ispit obuhvata pismenu i usmenu provjeru razmatranih tema i nose po 20 studijskih bodova, ukupno 40..																																					

	Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna Freeden Michael, Političke ideologije. Novi prikaz, Biblioteka Algoritam, Zagreb 2006. Hejvud Endrju, Političke ideologije, Biblioteka Societas, III izdanje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 2005. John Schwartzmantel, Doba ideologije. Političke ideologije od američke revolucije do postmodernih vremena, AGM Zagreb, 2005. Ravlić Slaven, Suvremene političke ideologije, Biblioteka Ideje, Politička kultura, Zagreb 2003. Dodatna - Bobbio Norbert, Desnica i ljevica. Razlozi i značenja jednog razlikovanja, Feral Tribune Biblioteka Split 1998. - Fontet de Fransoa, Rasizam, Plato. XX vek, Beograd 2000. - Hejvord Endrju, Političke ideologije. Uvod, Biblioteka Societas 26, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 2005. (III izdanje). - Kincler Klaus, Verski fundamentalizam. Hrišćanstvo-judaizam-islam, Clio, Beograd 2002. - Milardović Anđelko, Zapadni balkon. Biblioteka Politička publicistika, Knjiga 10, by Pan liber, Zagreb 2009. - Andre Mišel, Feminizam, Plato. XX vek, Beograd 1998. - Passmore Kevin, Fašizam, TKD Šahinpašić, Sarajevo, 2004.

	- Smith D. Antony, Nacionalizam i modernizam. Kritički pregled suvremenih teorija nacija i nacionalizma, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 2003. - Weler Hans Ulrih, Nacionalizam: istorija - forme- posljedice, Matica srpska, Novi Sad 2002. - Vidović Davorka - Pavlović Davor, Globalizacija i neoliberalizam. Refleksije na hrvatsko društvo, Biblioteka Forum CPI, Centar za političko istraživanje, Zagreb 2006. - Gelner Ernest, Nacija i nacionalizam, Matica srpska, Novi Sad, 1997. - Anderson Benedikt, Nacija: zamišljena zajednica, Školska knjiga, Zagreb. - Hobsbaum Erich, Doba ekstrema. Kratko dvadeseto stoljeće 1914-1991, Zagrebačka naklada, Zagreb 2009. - Fukujama Frensis, Uvod u kraj istorije i poslednji čovek, CIP, Podgorica, 2002.
Napomene	Prilikom izrade seminarskih i završnih diplomskih radova student će uz konsultacije sa nastavnikom koristiti odgovarajuće izvore i literaturu



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Evropska i svjetska savremena historija 1918-2000				
Šifra/kod		Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	
Ciklus studija		Semestar	VI	Ak. Godina	2022-2023 2023-2024 2024-2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@gmail.com Telefon: 033/ 253-153	Termin konsultacija	Pon. 13-15 Sri. 11-14	
Saradnik	Ime i prezime	V. ass. Minela Radušić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 Email:radusicminela@gmail.com Telefon: 033/ 253-161	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 4; vježbe 2, seminar 1;				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj: U okviru nastavnog predmeta studenti će se upoznati s glavnim karakteristikama i procesima u evropskoj i svjetskoj historiji u period od završetka				

	Prvog svjetskog rata do kraja XX stoljeća. Posebna pažnja će se posvetiti političkoj sceni Evrope i sagledavanju postojanja različitih koncepcija međunarodnih odnosa. Međuratno razdoblje će se sagledavati u kontekstu međunarodnih odnosa koji su se oblikovali kao rezultat Prvog svjetskog rata. Posebna pažnja će se posvetiti sagledavanju glavnih karakteristika Drugog svjetskog rata, kao i perioda do kraja XX stoljeća. Studenti će se osposobiti za samostalno korištenje izvora i literature, a na osnovu analize dokumenata i filmskog materijala će dopuniti postojeća saznanja. To će im pomoći u produbljivanju i dopunjavanju stečenog znanja, a posebno da razviju sposobnosti kritičkog mišljenja.
Ishodi učenja	Ishod učenja Studenti će se upoznati sa glavnim karakteristikama društveno-političkih odnosa u svijetu u XX stoljeću i na taj način sagledati kako su ta dešavanja utjecala na tok zbivanja na evropskoj i svjetskoj političkoj sceni. Studenti će moći prepoznati i kritički analizirati procese u određenim društveno-historijskim kontekstima Na osnovu analiza dokumentarnog i filmskog materijala student će biti osposobljen da vrši kritičke komparativne analize i u cjelini promatraju procese u savremenom društvu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Uvodna razmatranja. Glavne karakteristike evropske i svjetske savremene historije.
2.	Politička karta svijeta nakon Prvog svjetskog rata 1918. Utjecaj političkih ideologija na sliku svijeta. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
3.	Tri glavne svjetske političke scene 1918-1939. - Zemlje građanske demokratije - Socijalizam - Totalitarni režimi Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
4.	(SAD; Velika Britanija, Francuska, Vajmarska Republika, Čehoslovačka). Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
5.	Socijalizam kao ideologija. SSSR i staljinizam. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
6.	Historijske osnove fašizma. Rasizam u vrijeme nacional-socijalizma Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
7.	Put u Drugi svjetski rat 1936-1939. Španski građanski rat 1936-1939. Anšlus Austrije. Komadanje Čehoslovačke. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Prva faza Drugog svjetskog rata 1939-1943. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
10.	Druga faza Drugog svjetskog rata 1943-1945. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.

11.	Odnosi zemalja antifašističke koalicije u toku Drugog svjetskog rata 1939-1945. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
12.	Svijet nakon Drugog svjetskog rata Bipolarni svijet. Period Hladnog rata. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
13.	Evropa 1945-2000. Evropske integracije. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
14.	Tehnika, nauka, kultura i sport 1945-2000. Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
15.	Raspad komunizma u Evropi. II test Seminar: predstavljanje dokumentarnog materijala sa analizom relevantnih tekstova.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Na predavanjima studenti će u skladu sa nastavnim planom i programom biti upoznati sa najvažnijim činjenicama koje se odnose na nastavnu cjelinu. Pored predavanja u toku nastave na seminaru i vježbama studenti će na osnovu dokumentarne građe (filmski materijal, dokumenti i tekstovi) proširiti svoja saznanja kao i na osnovu diskusija i analiza razmatrane tematike.
--	---

baveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																															
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>aktivnosti u nastavi</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>esej ili seminarski rad 10</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>polusemestralna provjera znanja</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>4.</td><td>I i II test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit pismeni i usmeni</td><td>40 (20+20)</td><td>40</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100 %</td></tr></table>				R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	aktivnosti u nastavi	10	10	2.	esej ili seminarski rad 10	10	10	3.	polusemestralna provjera znanja	20	20	4.	I i II test	20	20	5.	Završni ispit pismeni i usmeni	40 (20+20)	40	Ukupno: 100 bodova			100 %
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																												
	1.	aktivnosti u nastavi	10	10																												
	2.	esej ili seminarski rad 10	10	10																												
	3.	polusemestralna provjera znanja	20	20																												
4.	I i II test	20	20																													
5.	Završni ispit pismeni i usmeni	40 (20+20)	40																													
Ukupno: 100 bodova			100 %																													
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																
Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po navedenim aktivnostima. Da bi student pristupio završnom ispitu potrebno je da ostvari najmanje 30 bodova.																																
Napomena:																																
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																															
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																															
	b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																															
	c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																															
	d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																															

	e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna 1. Povijest svijeta (više izdanja). 2. Kenedi Pol, Uspon i pad velikih sila. Ekonomska promena i ratovanje od 1500. - 2000. godine, Biblioteka Sinteze, Podgorica 1999. 3. Kisindžer Henri, Diplomacija, Delfi knjižare, Beograd 1999. 4. Luciano Doddoli, Manlio Maradei Svijet poslije II. svjetskog rata Knj. I, Izdavač: Marijan tisak, Zagreb 2005. 5. David S. Painter, Hladni rat. Povijest međunarodnih odnosa, Srednja Evropa, Zagreb 2002. 6. Hobsbaum Erich, Doba ekstrema. Kratko dvadeseto stoljeće 1914-1991, Zagrebačka naklada, Zagreb 2009. Dodatna 1. Passmore Kevin, Fašizam, TKD Šahinpašić, Sarajevo, 2004. 2. Weler Hans Ulrih, Nacionalizam: istorija - forme- posljedice, Matica srpska, Novi Sad 2002. 3. Andrej Mitrović, Vreme netrpeljivih. Beograd 1974. 4. Povijest svijeta, Napredak, Zagreb 1969.
Napomene	Prilikom izrade seminarskih i dodiplomskih radova student će uz konsultacije sa nastavnikom koristiti odgovarajuće izvore i literaturu



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Metodika nastave historije za osnovne škole 2				
Šifra/kod	FIL HIS 311	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	2
Ciklus studija	I	Semestar	VI	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 1 ; seminar 0 ; vježbe 1;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Nastava na predmetu Metodika nastave historije 2 treba kroz vježbe i hospitacije, primjenom savremenih metodičkih standarda, studente osposobiti i pripremiti za samostalan rad s učenicima u osnovnim i srednjim strukovnim školama. Iz tog razloga posebna je pažnja posvećena potrebi i značaju pismenog pripremanja svakog nastavnog sata. Naglasak je na potpunoj artikulaciji nastavnog sata koji, kroz različite nastavne metode, treba zadovoljiti materijalne, funkcionalne i odgojne zadatke nastave historije i dati fokus na ishode učenja. Kroz rad na nastavi do izražaja će doći primjena svih teoretskih obrađenih i usvojenih pojmova koje čine jednu nastavnu pripremu, od odabira adekvatnog tipa nastavnog sata, oblika rada, metoda i upotrebe nastavnih sredstava i pomagala posebno informacionih tehnologija koje nude mnoge prednosti. Teorijsko znanje te primjeri iz nastavne prakse na osnovu hospitacija odražavaju se na pripremu i održavanje nastavnih sati na fakultetu i u školi, a samoprocjena rezultata u časovima zapažanja dodatno razvija buduće nastavničke kompetencije.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Metodika nastave historije 2 je osposobiti studente/studentice za samostalno izvođenje nastave historije u osnovnoj školi. Studenti kroz primjenu već stečenog znanja u praktičnom radu razvijaju opće i specifične kompetencije potrebne za uspješno poučavanje historije u osnovnim i				

	srednjim strukovnim školama.
Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Upoznati se sa primjerima nastavnih praksi na osnovu hospitovanja u osnovnim školama. Osposobiti se za samostalno kreiranje i izvedbu nastavnih sati u osnovnim i srednjim strukovnim školama. Primjeniti i uporediti uspješno usvojena teorijska znanja sa nastavnom praksom, Osposobiti se za funkcionalno kreiranje nastavnih sati uz korištenje različitih nastavnih metoda i oblika rada. Upoznati osnovne pojmove i zadatke koji se vežu za predmet metodika nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Upoznati i kritički promišljati o odgojno-obrazovnim ciljevima nastave historije i znaju ih odrediti prilikom planiranja nastave i pripremanja pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za izradu godišnjih planova te planiranje, pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala. Razvijati osjećaj odgovornosti i profesionalnosti za rad u nastavi. Razvijati sposobnosti za samoprocjenu nastavničke kompetencije.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Priprema nastavnog sata historije za osnovnu školu i njen značaj Pismena priprema i artikulacija nastavnog sata
2.	Nastavna pomagala i sredstva u nastavi historije s posebnim osvrtom na suvremenu multimedijalnu prezentaciju
3.	Priprema studenata za hospitacije; rad na pismenim pripremama i artikulaciji nastavnog sata
4.	Nastavni sati na fakultetu, ogledni sat – pripremni sat za nastavu u osnovnoj školi. Zapažanja o održanim satima
5.	Nastavni sati na fakultetu, ogledni sat – pripremni sat za nastavu u osnovnoj školi. Zapažanja o održanim satima
6.	Nastavni sati na fakultetu, ogledni sat – pripremni sat za nastavu u osnovnoj školi. Zapažanja o održanim satima

7.	Nastavni sati na fakultetu ogledni sat – pripremni sat za nastavu u osnovnoj školi Zapažanja o održanim satima
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Nastavni sati na fakultetu, ogledni sat – pripremni sat za nastavu u osnovnoj školi. Zapažanja o održanim satima
10.	Hospitovanje: pohađanje nastave u osnovnoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
11.	Hospitovanje: pohađanje nastave u osnovnoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
12.	Hospitovanje: pohađanje nastave u osnovnoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
13.	Hospitovanje: pohađanje nastave u osnovnoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
14.	Zapažanja o održanim satima (dosezi zadanih ciljeva; učinkovitost nastavnih metoda; savremena didaktička pomagala) Priprema za izvođenje sata u osnovnoj ili srednjoj strukovnoj školi.
15.	Samostalno izvođenje nastavnog sata
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi, na kojima studenti stiču nastavnu praksu. Nastavna se praksa realizira kroz hospitovanje u osnovnim školama, te držanje nastave na fakultetu i u školama, kao i kroz samostalni rad studenata. S obzirom na situaciju i moguća ograničenja uzrokovana virusom covid-19, ukoliko se ne steknu uslovi za hospitovanje u školama, studenti će putem online platforme, koju nastavnik već koristi na drugim kolegijima, obaviti hospitovanje tako što će samostalno (ili u manjim grupama na određenim odsjecima zbog velikog broja studenata na godini) pripremati i realizovati ogledne časove ili sekvence oglednih časova, kao što je i predviđeno silabusom.
---	---

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – ogledni sat</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja- sat u školi</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – ogledni sat	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Esej	10	10	4.	Završna provjera znanja- sat u školi	40	40	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja – ogledni sat	40	40																																	
	2.	Aktivnost	10	10																																	
	3.	Esej	10	10																																	
	4.	Završna provjera znanja- sat u školi	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusestrialna provjera znanja realizira u vidu održavanja oglednog sata na fakultetu. U okviru ovog ispita boduje se pismena priprema za sat i izvođenje sata. Ukupno je moguće osvojiti 40 bodova. • Na kraju semestra studenti su obavezni napisati esej o zapažanjima, značaju pripreme i faktorima koji utiču na uspješnost izvedbe nastavnih satu. Za napisani esej moguće je osvojiti ukupno 10 bodova. • Završna provjera znanja realizira se u vidu održavanja sata u osnovnoj školi. U okviru ovog ispita boduje se pismena priprema za sat i izvođenje sata. Ukupno je moguće osvojiti 40 bodova.*																																					
Napomena: Drugoj provjeri znanja ne može se pristupiti bez prethodno odslušanih hospitacija i održanog časa na fakultetu. Prisustvo hospitacijama i održavanje sati na fakultetu i u srednjoj školi evidentira se na hospitacionoj listi. Ukoliko dođe do promjena uvjeta za rad uzrokovanih virusom covid-19 u kojima se izvodi nastava hospitacione liste koje studenti popunjavaju i dostavljanju po završenoj metodičkoj praksi će u datim okolnostima potpisati odgovorni nastavnici i šefovi odsjeka. Ovakve izmjene bi trebale biti verifikovane od strane dekanata i nadležnih službi.																																					
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: <table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr></table>	a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																												
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																				
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																				
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																				
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																				

	e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1 Robert Stradling, Nastava europske povijesti 20. stoljeća, Zagreb: Srednja Europa, 2003. Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006 Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Nastavni planovi i programi iz historije/istorije/povijesti za osnovnu školu (6. – 9. razred) Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika povijesti za osnovne i srednje škole u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 05/07. Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za historiju definirane na ishodima učenja, Službeni glasnik BiH br. 3/16. <i>Dodatna</i> Nekada davno...živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008. Edin Veladžić i dr., Univerzalne vrijednosti iz prošlosti za društvo budućnosti : alternativni kurikulum za historiju/istoriju/povijest u Bosni i Hercegovini : doprinos promoviranju humanizma u nastavi historije i suočavanju s bosanskohercegovačkim kontroverzama :priručnik za nastavnike /: Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti Bosne i Hercegovine, EUROCLIO HIP BiH, 2021.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Metodika nastave historije za osnovne škole 1				
Šifra/kod	FIL HIS310	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 253-130	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-130	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 2; seminar 0; vježbe 0				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Fokus nastavnog predmeta Metodika nastave historije za osnovne škole 1 je definiranje predmeta i zadataka nastave historije kroz njezin razvoj i značaj kao nastavne discipline u procesu obrazovanja i odgoja. Naglasak se stavlja na zadatke koji ukazuju na značaj i razvoj historijskog mišljenja, moralni odgoj i razvoj estetskog osjećaja. U sadržaju nastavnog predmeta je upoznavanje sa značajem i ulogom zakonodavstva u Bosni i Hercegovini za izvođenje nastavnog procesa kao i upoznavanje sa sadržajem i ulogom nastavnih planova i programima, nastavnom praksom, kao i osnovnim nastavnim sredstvima: udžbenik, radna bilježnica, historijska čitanka, atlas, kao i nastavnih pomagala. Predstaviti će se i značaj primjene najvažnijih nastavnih metoda i oblika rada kao i definiranju i ulozi materijalnih, funkcionalnih i odgojnih zadataka nastave historije u osnovnim školama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Metodika nastave historije za osnovne škole 1 je teoretski osposobiti studente/studentice za samostalno izvođenje nastave historije u osnovnoj školi. Studenti stiču teoretska i praktična znanja o osnovnim pojmovima iz predmeta historija u školama, te razvijaju se opće i specifične studentske kompetencije potrebne za uspješno poučavanje historije.				

Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Upoznati osnovne pojmove i zadatke koji se vežu za predmet metodika nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Upoznati značaj, razvoj metodike nastave historije i savremene poglede na nastavu historije. Upoznati mjesto i ulogu nastave historije u obrazovnom sistemu Bosne i Hercegovine te ulogu i značaj nastavnih planova i programa za osnovne škole. Upoznati didaktičko-metodičke karakteristike savremene nastave povijesti. Usvojiti osnovna teorijska znanja i metodološke postavke savremene historiografije o učenju i poučavanju historije u osnovnim školama. Upoznati i kritički promišljati o odgojno-obrazovnim ciljevima nastave historije i znaju ih odrediti prilikom planiranja nastave i pripremanja pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za izradu godišnjih planova te planiranje, pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učeničkih postignuća. Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Metodika nastave historije; Razvoj i savremeni pogledi na nastavu historije. Predmet i zadaci; Historija kao nastavni predmet; Značaj nastave historije u obrazovanju i odgoju učenika.
2.	Zakonski okvir; Nastava historije u osnovnoj i srednjim školama. Nastavni planovi i programi.
3.	Vrste nastave historije. Izvannastavne aktivnosti u nastavi historije.
4.	Nastavne metode i oblici rada u nastavi historije.
5.	Ciljevi i zadaci nastave historije.
6.	Priprema i dijelovi pripreme nastavnog sata; uvođenje učenika u nove historijske sadržaje. značaj pripreme u nastavi historije Priprema nastavnog sata: analiza i osnovni pojmovi
7.	Artikulacija sata

	Koraci nastavnog procesa. (Struktura nastavnog sata historije) Ishodi učenja
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Oblik i tipa nastavnog sata (uvodni, sat obrade novog gradiva, ponavljanja, vježbanja, provjeravanja ili sistematiziranje)
10.	Materijalni i didaktički uvjeti za izvođenje nastave. Nastavna sredstva i pomagala u nastavi historije. Udžbenik u nastavi historije.
11.	Informatička tehnologija u nastavi historije. Materijalni izvori. Nekonvencionalni izvori, slikovni materijal, film i TV u nastavi historije, usmena historija...
12.	Motivacija u nastavi historije.
13.	Vrednovanje učeničkih postignuća; Ocjenjivanje; svrha ocjenjivanja; Vrste, način, tehnike i oblici vrjednovanja i ocjenjivanja. Iskazivanje rezultata i pravilnik o ocjenjivanju.
14.	Pismeno provjeravanje i ocjenjivanje, testovi, vrste i način konstrukcije zadataka.
15.	Nastavnik historije i njegova uloga u nastavnom procesu
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja uz demonstraciju osnovnih nastavnih metoda koji su sadržaj predmeta Metodika nastave historije za osnovne škole 1. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komunikacijske tehnologije.
--	--

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja (test)</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Prezentacija/Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Prezentacija/Esej	10	10	4.	Završni ispit	40	40													Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40																																	
	2.	Aktivnost	10	10																																	
	3.	Prezentacija/Esej	10	10																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom izvođenja nastave studenti/studentice će imati obavezu čitanja kraćih tekstova i analiza dokumenata vezanih za teme koje se obrađuju na predavanjima te će iste imati priliku prezentirati na nastavi. Za navedene aktivnosti moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusestrialni ispit koji se polaže na temelju obavezne literature polaže se u 8. sedmici semestra. Na polusestrialnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u dva termina na temelju obavezne literature. Na završnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova.																																					
Napomena:																																					
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																					
<table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr><tr><td>e) 6 (E)</td><td>- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</td></tr><tr><td>f) 5 (F, FX)</td><td>- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr></table>	a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;	e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;	f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																									
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																				
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																				
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																				
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																				
e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																																				
f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				

	<i>Obavezna</i> Robert Stradling, Nastava europske povijesti 20. stoljeća, Zagreb: Srednja Europa, 2003. Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006 Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Nastavni planovi i programi iz historije/istorije/povijesti za osnovnu školu (6. – 9. razred) Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika povijesti za osnovne i srednje škole u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 05/07. Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za historiju definirane na ishodima učenja, Službeni glasnik BiH br. 3/16.
Literatura	<i>Dodatna</i> Vladimir Vego, Metodika nastave povijesti, Mostar 1998; Okrugli stol „Nastava historije u školama u Bosni i Hercegovini“, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu (Historija, Historija umjetnosti, Arheologija), 2, Sarajevo 2012, 108-184. Nekada davno...živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni I Hercegovini, Hrvatskoj I Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Metodika nastave historije za srednje škole 1				
Šifra/kod	FIL HIS 417	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	10
Ciklus studija	II	Semestar	II	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 2; seminar 0; vježbe 4				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Fokus nastavnog predmeta Metodika nastave historije za srednje škole 1 je definiranje predmeta i zadataka nastave historije kroz njezin razvoj i značaj kao nastavne discipline u procesu obrazovanja i odgoja u srednjim školama. Naglasak se stavlja na zadatke koji ukazuju na značaj i razvoj historijskog mišljenja, moralni odgoj i razvoj estetskog osjećaja. U sadržaju nastavnog predmeta je upoznavanje sa značajem i ulogom zakonodavstva u Bosni i Hercegovini ali i u Evropi za uspješno izvođenje nastavnog procesa kao i upoznavanje sa sadržajem i ulogom nastavnih planova i programa, nastavnom praksom, kao i osnovnim nastavnim sredstvima: udžbenik, radna bilježnica, historijska čitanka, atlas, kao i nastavnih pomagala. Predstaviti će se i značaj primjene najvažnijih nastavnih metoda i oblika rada kao i definisanju i ulozi materijalnih, funkcionalnih i odgojnih zadataka nastave historije u srednjim školama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Metodika nastave historije za srednje škole 1 je teoretski osposobiti studente/studentice za samostalno izvođenje nastave historije u srednjoj školi. Studenti stiču teoretska i praktična znanja o osnovnim pojmovima iz predmeta historija u školama, te razvijaju se opće i specifične studentske kompetencije potrebne za uspješno poučavanje nastave historije u srednjim školama.				

Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Upoznati osnovne pojmove i zadatke koji se vežu za predmet metodika nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Upoznati značaj, razvoj metodike nastave historije i savremene poglede na nastavu historije. Upoznati mjesto i ulogu nastave historije u obrazovnom sistemu Bosne i Hercegovine te ulogu i značaj nastavnih planova i programa za srednje škole. Upoznati ulogu nastave historije u Evropi te preporuke i standarde za uspješno izvođenje nastave historije u Europi. Upoznati didaktičko-metodičke karakteristike savremene nastave povijesti. Usvojiti osnovna teorijska znanja i metodološke postavke savremene historiografije o učenju i poučavanju historije u srednjim školama. Upoznati i kritički promišljati o odgojno-obrazovnim ciljevima nastave historije I ishodima učenja prema Bloomovoj taksonomiji, znati ih odrediti prilikom planiranja nastave i pripremanja pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za izradu godišnjih planova te planiranje, pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učeničkih postignuća. Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Metodika nastave historije; Predmet i zadaci; Razvoj i savremeni pogledi na nastavu historije u srednjim školama. Historija kao nastavni predmet u srednjim školama; Značaj nastave historije u obrazovanju i odgoju učenika.
2.	Školski sistem u BiH. Zakonski okvir; Nastava historije u srednjim školama. Nastavni planovi i programi u srednjim školama. Izrada godišnjih i mjesečnih planova za nastavu.
3.	Mjesto i položaj nastave historije u srednjim školama u Evropi. Zakonska legislativa i standardi.
4.	Vrste nastave historije i njihova primjena u srednjim školama. Nastavne metode i oblici rada u nastavi historije u srednjim školama. Inkluzivna nastava.
5.	Ciljevi i zadaci nastave historije. Materijalni, funkcionalni i odgojni zadaci nastave historije. Definiranje i određivanje ciljeva.

6.	Ishodi učenja. Bloomova taksonomija.
7.	Priprema i dijelovi pripreme nastavnog sata; Artikulacija nastavnog sata. Koraci nastavnog procesa. (Struktura nastavnog sata historije: struktura nastavne jedinice)
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Oblik i tip nastavnog sata (uvodni, sat obrade novog gradiva, ponavljanja, vježbanja, provjeravanja ili sistematiziranje).
10.	Motivacija u nastavi historije. Metode racionalnog učenja. Osnovne misaone operacije u nastavi historije i primjena u nastavi historije u srednjim školama.
11.	Nastavna sredstva i pomagala u nastavi historije u srednjim školama: Udžbenik u nastavi historije u srednjim školama. Udžbenici i multiperspektivnost.
12.	Nastavna sredstva i pomagala u nastavi historije u srednjim školama: Informatička tehnologija i njena primjena u nastavi historije. Materijalni izvori. Nekonvencionalni izvori, slikovni materijal vrste i funkcije u nastavi, film i TV u nastavi historije, usmena historija...
13.	Rad s historijskim izvorima, odabir i analiza tekstova. Poučavanje kontroverznih tema. Multiperspektivnost. Metode aktivnog učenja i samostalnog zaključivanja u nastavi historije srednjih škola.
14.	Praćenje i vrednovanje učeničkih postignuća. Ocjenjivanje; svrha ocjenjivanja; Vrste, način, tehnike i oblici praćenja i vrednovanja. Iskazivanje rezultata i pravilnici o ocjenjivanju. Dnevnik i elektronski dnevnik.
15.	Nastavnik historije i njegova uloga u nastavnom procesu u srednjim školama
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi uz demonstraciju osnovnih nastavnih metoda koji su sadržaj predmeta Metodika nastave historije za srednje škole 1. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komuniacijske tehnologije.
---	--

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja (test)</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/Prezentacija</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Esej/Prezentacija	10	10	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40																																	
	2.	Aktivnost	10	10																																	
	3.	Esej/Prezentacija	10	10																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom izvođenja nastave studenti/studentice će imati obavezu čitanja kraćih tekstova i analiza dokumenata vezanih za teme koje se obrađuju na predavanjima te će iste imati priliku prezentirati na nastavi. Za navedene aktivnosti moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusemestralni ispit koji se polaže na temelju obavezne literature polaže se u 8. sedmici semestra. Na polusemestralnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u dva termina na temelju obavezne literature. Na završnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova.																																					
Napomena:																																					
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																					
Skala ocjenjivanja	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				

Literatura	<i>Obavezna</i> Robert Stradling, Nastava europske povijesti 20. stoljeća, Zagreb: Srednja Europa, 2003. Snježana Koren, Čemu nas uči povijest? Nastava povijesti, ideje o učenju/poučavanju i ishodi učenja, Zagreb: Profil, 2014. Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Nastavni planovi i programi iz historije/istorije/povijesti za osnovnu školu (1. – 4. razred) Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika povijesti za osnovne i srednje škole u Bosni i Hercegovini, Službeni glasnik BiH 05/07. Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za historiju definirane na ishodima učenja, Službeni glasnik BiH br. 3/16. <i>Dodatna</i> Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Okrugli stol „Nastava historije u školama u Bosni i Hercegovini“, Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu (Historija, Historija umjetnosti, Arheologija), 2, Sarajevo 2012, 108-184. M. Vrdoljak, vrijednovanje i ocjenjivanje učeničkog znanja, Povijest u nastavu, vol. XXII, no. 2, Zagreb 2014, 145-149. Smjernice Vijeća Evrope za nastavu historije.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Metodika nastave historije za srednje škole 2				
Šifra/kod	FIL HIS 517	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	II	Semestar	III	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 1 ; seminar 0 ; vježbe 1;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Nastava na predmetu Metodika nastave historije za srednje škole 2 treba kroz vježbe i hospitacije, primjenom savremenih metodičkih standarda, studente osposobiti i pripremiti za samostalan rad s učenicima u srednjim školama, prvenstveno u gimnazijama. Iz tog razloga posebna je pažnja posvećena potrebi i značaju pismenog pripremanja svakog nastavnog sata. Naglasak je na potpunoj artikulaciji nastavnog sata koji, kroz različite nastavne metode, treba zadovoljiti materijalne, funkcionalne i odgojne zadatke nastave historije. Kroz rad na nastavi do izražaja će doći primjena svih teoretskih obrađenih i usvojenih pojmova koje čine jednu nastavnu pripremu, od odabira adekvatnog tipa nastavnog sata, oblika rada, metoda i upotrebe nastavnih sredstava i pomagala posebno informacionih tehnologija koje nude mnoge prednosti. Teorijsko znanje te primjeri iz nastavne prakse na osnovu hospitacija odražavaju se na pripremu i održavanje nastavnih sati na fakultetu i u školi, a samoprocjena rezultata u časovima zapažanja dodatno razvija buduće nastavničke kompetencije.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Metodika nastave historije za srednje škole 2 je osposobiti studente/studentice za samostalno izvođenje nastave historije u srednjoj školi. Studenti kroz primjenu već stečenog znanja u praktičnom radu razvijaju opće i specifične kompetencije potrebne za uspješno poučavanje				

	historije u srednjim školama.
Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Upoznati se sa primjerima nastavnih praksi na osnovu hospitovanja u srednjim školama Osposobiti se za samostalno kreiranje i izvedbu nastavnih sati u srednjim školama. Primjeniti i uporediti uspješno usvojena teorijska znanja sa nastavnom praksom, Osposobiti se za funkcionalno kreiranje nastavnih sati uz korištenje različitih nastavnih metoda i oblika rada. Upoznati osnovne pojmove i zadatke koji se vežu za predmet metodika nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Upoznati i kritički promišljati o odgojno-obrazovnim ciljevima nastave historije i znaju ih odrediti prilikom planiranja nastave i pripremanja pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za izradu godišnjih planova te planiranje, pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih satova. Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala. Razvijati osjećaj odgovornosti i profesionalnosti za rad u nastavi. Razvijati sposobnosti za samoprocjenu nastavničke kompetencije.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Priprema nastavnog sata historije za srednju školu i njen značaj Pismena priprema i artikulacija nastavnog sata
2.	Nastavna pomagala i sredstva u nastavi historije s posebnim osvrtom na suvremenu multimedijalnu prezentaciju – srednja škola
3.	Nastavni sati na fakultetu – pripremni sat za nastavu u srednjoj školi Zapažanja o održanim satima
4.	Nastavni sati na fakultetu – pripremni sat za nastavu u srednjoj školi Zapažanja o održanim satima
5.	Nastavni sati na fakultetu – pripremni sat za nastavu u srednjoj školi Zapažanja o održanim satima
6.	Nastavni sati na fakultetu – pripremni sat za nastavu u srednjoj školi Zapažanja o održanim satima

7.	Priprema studenata za hospitacije; rad na pismenim pripremama i artikulaciji nastavnog sata
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Hospitovanje: pohađanje nastave u srednjoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
10.	Hospitovanje: pohađanje nastave u srednjoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
11.	Hospitovanje: pohađanje nastave u srednjoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
12.	Hospitovanje: pohađanje nastave u srednjoj školi / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom, održavanje oglednih sati putem online platformi
13.	Zapažanja o održanim satima (dosezi zadanih ciljeva; učinkovitost nastavnih metoda; savremena didaktička pomagala) Priprema za izvođenje sata u srednjoj školi
14.	Samostalno izvođenje nastavnog sata u srednjoj školi ili putem online platformi (skype ili zoom)
15.	Refleksije na samostalno izvođenje nastavog sata u školi
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi, na kojima studenti stiču nastavnu praksu. Nastavna se praksa realizira kroz hospitovanje u srednjim školama, te držanje nastave na fakultetu i u školama, kao i kroz samostalni rad studenata. S obzirom na situaciju uzrokovanu virusom covid-19 ukoliko se ne steknu uslovi za hospitovanje u školama, studenti će putem online platforme, koju nastavnik već koristi na drugim kolegijima, obaviti hospitovanje tako što će samostalno (ili u manjim grupama na određenim odsjecima zbog velikog broja studenata na
---	--

	godini) pripremati i realizovati ogledne časove ili sekvence oglednih časova, kao što je i predviđeno silabusom.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – ogledni sat</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit - sat u školi</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi. Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusestrialna provjera znanja realizira u vidu održavanja oglednog sata na fakultetu. U okviru ovog ispita boduje se pismena priprema za sat i izvođenje sata. Ukupno je moguće osvojiti 40 bodova. • Studenti pišu esej za koji je moguće je osvojiti ukupno 10 bodova. • Završni ispit ili druga provjera znanja polaže se na kraju semestra realizira se u vidu održavanja sata u srednjoj školi. U okviru ovog ispita boduje se pismena priprema za sat i izvođenje sata. Ukupno je moguće osvojiti 40 bodova. Napomena: Drugoj provjeri znanja ne može se pristupiti bez prethodno odslušanih hospitacija i održanog časa na fakultetu. Prisustvo hospitacijama i održavanje sati na fakultetu i u srednjoj školi evidentira se na hospitacionoj listi.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – ogledni sat	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Esej	10	10	4.	Završni ispit - sat u školi	40	40													Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja – ogledni sat	40	40																																		
2.	Aktivnost	10	10																																		
3.	Esej	10	10																																		
4.	Završni ispit - sat u školi	40	40																																		
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				

Literatura	<i>Obavezna</i> 1. T. I. Berend, Historija – znanstvena disciplina i školski predmet», Naše teme, XXVIII/4, 5, Zagreb 1984 2. Zbornik radova: Jugoslovenski simpozij o nastavi historije, Novi Sad, 1972; 3. V. Vego, Metodika nastave povijesti, Mostar 1998; 4. Rendić-Miočević, Didaktičke inovacije u nastavi povijesti, Zagreb 1989; 5. F. Isaković, Ekskurzija kao oblik proširivanja i produbljivanja znanja u nastavi istorije, Nastava povijesti, 1 i 2, Zagreb 1985; 6. B. Drašković, Povijesna karta i povijesni atlas kao temeljna nastavna sredstva za snalaženje u prostornim promjenama u prošlosti, Nastava povijesti, 1, Zagreb 1976
	<i>Dodatna</i> Robert Stradling, Nastava europske povijesti 20. stoljeća, Zagreb: Srednja Europa, 2003. Nastavni planovi i programi iz historije/istorije/povijesti za gimnazije i srednje škole (1. – 4. razred) Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Nekada davno... živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008. Edin Veladžić, Slavojka Bešić Bronza, Bojana Dujković Blagojević, Melisa Forić Plasto, Elma Hašimbegović, Senada Jusić-Dučić, Fahd Kasumović, Marija Naletilić, Edin Radušić, Univerzalne vrijednosti iz prošlosti za društvo budućnosti : alternativni kurikulum za historiju/istoriju/povijest u Bosni i Hercegovini : doprinos promoviranju humanizma u nastavi historije i suočavanju s bosanskohercegovačkim kontroverzama : priručnik za nastavnike /: Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti Bosne i Hercegovine, EUROCLIO HIP BiH, 2021.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Praktična nastava i praktično osposobljavanje studenata				
Šifra/kod	FIL HIS 215	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	3
Ciklus studija	I	Semestar	III	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Povijest, historija, historiografija; Pomoćne historijske discipline; Osnove metodike nastave historije 1 i Osnove metodike nastave historije 2				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E-mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 0 ; seminar 0 ; vježbe 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Praktična nastava izvodi se kroz saradnju sa širim društvenim okruženjem i ima za cilj razvijanje znanja, vještina i kompetencija studenata kroz praktičan rad i susret sa primjerima iz prakse. Praktična nastava realizira se u prostorijama Filozofskog fakulteta te u ustanovama koje čine nastavnu bazu Univerziteta u Sarajevu. Izvođenje praktične nastave studenata prate metodičar nastave, nastavnik metodologije i mentori za seminarske i završni diplomski rad. Student po završenoj praktičnoj nastavi (hospitacijama, istraživanjima za seminarski i diplomski rad) podnosi izvještaj koji svojim potpisom ovjerava nastavnik. Zadatak studenata je da posmatraju poslove i zadatke koje obavlja njihov mentor, da samostalno izvode neke od poslova i zadataka i da tokom praćenja nastave vode Dnevnik praktične nastave koji je jedan od segmenta evaluacije rada studenta tokom semestra.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj obavljanja praktične nastave je da se studenti upoznaju sa različitim radnim mjestima historičara, u nastavi, institutima, arhivima, muzejima itd. Praktično iskustvo pripremit će studente za početak rada u struci, jer će im omogućiti bolje razumijevanje nastavnih sadržaja prezentiranih tokom studija te integraciju i upotrebu znanja u radnom okruženju. Osim toga, studenti će imati priliku da neka od znanja i vještina stečenih na predavanjima i vježbama primjene u realnom okruženju.				

Ishodi učenja	Znanje: Upoznavanje sa organizacijom i djelatnostima institucije/ organizacije u kojoj radi historičar. Usvajanje etičkih principa rada i upoznavanje sa praktičnim metodama, tehnikama i procedurama rada. Vještine: Unapređenje vještina samostalnog planiranja, pripremanja, organiziranja i realiziranja poslova i zadataka Kompetencije: integrisanje teorijskih i praktičnih znanja u profesionalnoj ulozi i priprema za samostalan rad. razvoj interpersonalnih vještina i vještina timskog rada kao i prezentacijskih i samoprezentacijskih vještina; unapređenje komunikacije i saradnje sa profesionalcima i institucijama.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s metodologijom rada/Historičar i njegovo radno mjesto
2.	Historičari u naučnim institutima (posjeta naučnom institutu) razgovor sa historičarima iz navedene institucije. Refleksije na posjet institutu i razgovor sa historičarima razgovor sa historičarima iz navedene institucije
3.	Historičari u arhivima (posjeta arhivu). Refleksije na posjet arhivu i razgovor sa historičarima razgovor sa historičarima iz navedene institucije
4.	Historičari u muzejima. Refleksije na posjet muzeju i razgovor sa historičarima iz navedene institucije
5.	Historičar i nastava historije – razgovor s nastavnikom historije – Priprema nastavnog sata
6.	Hospitovanje
7.	Hospitovanje
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Refleksije na prisustvo časovima
10.	Rad na osmišljavanju i pripremanju časova – grupni rad
11.	Rad na osmišljavanju i pripremanju časova – grupni rad
12.	Prezentacije pripremljenih časova

13.	Prezentacije pripremljenih časova
14.	Prezentacije pripremljenih časova
15.	Prezentacije pripremljenih časova
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Demonstracije i instrukcije; opservacija rada mentora i rad pod suprevizijom; opservacija, analiza i razmatranje slučajeva/ grupa; timski rad, grupni rad; diskusija; rad na projektu. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komunikacijske tehnologije.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja - eseji</td><td>30</td><td>30</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Dnevnik praktične nastave</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit – prezentacija časa</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi. Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom prisustva nastavnim aktivnostima studenti/studentice će imati obavezu vođenja Dnevnika praktične nastave koji se sastoji od bilješki tokom posjeta naučnim i kulturnim ustanovama, školama tokom prisustva časova sa refleksijama. Za navedenu aktivnost moguće je dobiti ukupno	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja - eseji	30	30	2.	Aktivnost	10	10	3.	Dnevnik praktične nastave	20	20	4.	Završni ispit – prezentacija časa	40	40	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja - eseji	30	30																																		
2.	Aktivnost	10	10																																		
3.	Dnevnik praktične nastave	20	20																																		
4.	Završni ispit – prezentacija časa	40	40																																		
5.																																					
Ukupno: 100 bodova			100%																																		

	20 bodova. • Polusestrialni ispit sastoji se od pisanja tri kraća eseja kao refleksije na posjete naučno-istraživačkim i kulturnim institucijama u kojima su zaposleni historičari 30 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u vidu prezentacije oglednog časa za što je moguće dobiti ukupno 40 bodova. Napomena: Završnoj provjeri znanja ne može se pristupiti bez prethodno odslušanih hospitacija. Prisustvo hospitacijama i održavanje sati na fakultetu evidentira se na hospitacionoj listi.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. <i>Dodatna</i> Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Nekada davno...živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008. Edin Veladžić, Slavojka Bešić Bronza, Bojana Dujković Blagojević, Melisa Forić Plasto, Elma Hašimbegović, Senada Jusić-Dučić, Fahd Kasumović, Marija Naletilić, Edin Radušić, Univerzalne vrijednosti iz prošlosti za društvo budućnosti : alternativni kurikulum za historiju/istoriju/povijest u Bosni i Hercegovini : doprinos promoviranju humanizma u nastavi historije i suočavanju s bosanskohercegovačkim kontroverzama :priručnik za nastavnike /: Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti Bosne i Hercegovine, EUROCLIO HIP BiH, 2021.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Praktična nastava i praktično osposobljavanje studenata				
Šifra/kod	FIL HIS 216	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	2
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Povijest, historija, historiografija; Pomoćne historijske discipline; Osnove metodike nastave historije 1 i Osnove metodike nastave historije 2				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Zijad Šehić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 130 E-mail:zijad.sehic@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E-mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 0 ; seminar 0 ; vježbe 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Praktična nastava izvodi se kroz saradnju sa širim društvenim okruženjem i ima za cilj razvijanje znanja, vještina i kompetencija studenata kroz praktičan rad i susret sa primjerima iz prakse. Praktična nastava realizira se u prostorijama Filozofskog fakulteta te u ustanovama koje čine nastavnu bazu Univerziteta u Sarajevu. Izvođenje praktične nastave studenata prate metodičar nastave, nastavnik metodologije i mentori za seminarske i završni diplomski rad. Student po završenoj praktičnoj nastavi (hospitacijama, istraživanjima za seminarski i diplomski rad) podnosi izvještaj koji svojim potpisom ovjerava nastavnik. Zadatak studenata je da posmatraju poslove i zadatke koje obavlja njihov mentor, da samostalno izvode neke od poslova i zadataka i da tokom praćenja nastave vode Dnevnik praktične nastave koji je jedan od segmenta evaluacije rada studenta tokom semestra.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj obavljanja praktične nastave je da se studenti upoznaju sa različitim radnim mjestima historičara, u nastavi, institutima, arhivima, muzejima itd. Praktično iskustvo pripremit će studente za početak rada u struci, jer će im omogućiti bolje razumijevanje nastavnih sadržaja prezentiranih tokom studija te integraciju i upotrebu znanja u radnom okruženju. Osim toga, studenti će imati priliku da neka od znanja i vještina stečenih na predavanjima i vježbama primjene u realnom okruženju.				

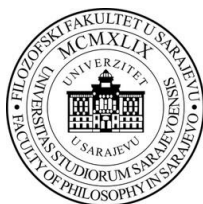
Ishodi učenja	Znanje: Upoznavanje sa organizacijom i djelatnostima institucije/ organizacije u kojoj radi historičar. Usvajanje etičkih principa rada i upoznavanje sa praktičnim metodama, tehnikama i procedurama rada. Vještine: Unapređenje vještina samostalnog planiranja, pripremanja, organiziranja i realiziranja poslova i zadataka Kompetencije: integrisanje teorijskih i praktičnih znanja u profesionalnoj ulozi i priprema za samostalan rad. razvoj interpersonalnih vještina i vještina timskog rada kao i prezentacijskih i samoprezentacijskih vještina; unapređenje komunikacije i saradnje sa profesionalcima i institucijama.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s metodologijom rada
2.	Priprema i održavanje oglednih časova na fakultetu (uživo ili putem online platformu) / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom
3.	Priprema i održavanje oglednih časova na fakultetu (uživo ili putem online platformu) / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom
4.	Priprema i održavanje oglednih časova na fakultetu (uživo ili putem online platformu) / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom
5.	Priprema i održavanje oglednih časova na fakultetu (uživo ili putem online platformu) / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom
6.	Priprema i održavanje oglednih časova na fakultetu (uživo ili putem online platformu) / Autohospitovanje: pohađanje online nastave putem platforme googleclassroom
7.	Rad na osmišljavanju i pripremanju projektnih ideja
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Rad na osmišljavanju i pripremanju projektnih ideja
10.	Prezentacija projektnih ideja
11.	Rad na izvođenju projekta (istražovanje, prikupljanje materijala, osmišljavanje izložbe i radionice)
12.	Rad na izvođenju projekta (istražovanje, prikupljanje materijala, osmišljavanje izložbe i pedagoške radionice)

13.	Rad na izvođenju projekta (istraživanje, prikupljanje materijala, osmišljavanje izložbe i radionice)
14.	Prezentacija projekta - izložba i radionica
15.	Refleksija i evaluacija praktičnog rada
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Demonstracije i instrukcije; opservacija rada mentora i rad pod suprevizijom; opservacija, analiza i razmatranje slučajeva/ grupa; timski rad, grupni rad; diskusija; rad na projektu. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komunikacijske tehnologije.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – prezentacija časa</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Dnevnik praktične nastave</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit – rad na projektu</td><td>30</td><td>30</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi. Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom prisustva i realizacije praktičnih aktivnosti na nastavi studenti/studentice će imati obavezu vođenja Dnevnika praktične nastave koji se sastoji od bilješki tokom prisustva časova sa refleksijama kao i	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – prezentacija časa	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Dnevnik praktične nastave	20	20	4.	Završni ispit – rad na projektu	30	30	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja – prezentacija časa	40	40																																		
2.	Aktivnost	10	10																																		
3.	Dnevnik praktične nastave	20	20																																		
4.	Završni ispit – rad na projektu	30	30																																		
5.																																					
Ukupno: 100 bodova			100%																																		

	aktivnosti vezanih za izradu projektnih zadataka. Za navedenu aktivnost moguće je dobiti ukupno 20 bodova. • Polusestrialni ispit sastoji se u vidu prezentacije oglednog časa za što je moguće dobiti ukupno 40 bodova. • Završni ispit realizuje se u okviru praktičnog rada na istraživačkom projektu koji obuhvata osmišljavanje projektne ideje i njene realizacije u formi izložbe i pedagoške radionice za što je moguće dobiti ukupno 30 bodova. Napomena: Završnoj provjeri znanja ne može se pristupiti bez prethodno odslušanih hospitacija. Prisustvo hospitacijama i održavanje sati na fakultetu evidentira se na hospitacionoj listi.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. <i>Dodatna</i> Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Nekada davno...živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008. Edin Veladžić i dr., Univerzalne vrijednosti iz prošlosti za društvo budućnosti : alternativni kurikulum za historiju/istoriju/povijest u Bosni i Hercegovini : doprinos promoviranju humanizma u nastavi historije i suočavanju s bosanskohercegovačkim kontroverzama :priručnik za nastavnike /: Udruženje nastavnika i profesora historije/istorije/povijesti Bosne i Hercegovine, EUROCLIO HIP BiH, 2021.
Napomene	



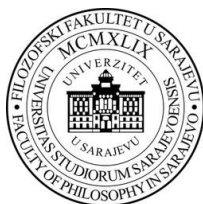
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Dubrovnik u srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 366a	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	II	Semestar	II	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Bosna i Dubrovnik u srednjem vijeku izučavaju se sljedeće tematske cjeline: Teritorijalno politički razvoj Bosne i Dubrovnika, Tradicija i historijsko pravo u odnosima Bosne i Dubrovnika, Ekonomsko politička strategija u međusobnim odnosima, Rat i mir u odnosima Bosne i Dubrovnika, Privredne veze. Trgovina i zanatstvo, Dubrovčani kao feudalci u Bosni, Bosanci u Dubrovniku, Dubrovačke kolonije u srednjovjekovnoj Bosni, Dubrovačko građanstvo i plemstvo, Kulturna prožimanja između Bosne i Dubrovnika.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o odnosima Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku kroz prizmu političkih, ekonomskih, privrednih i kulturnih veza.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Literatura o odnosima Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku.
2.	Teritorijalnopolitički razvoj Bosne
3.	Teritorijalnopolitički razvoj Dubrovnika
4.	Tradicijska i historijska prava u odnosima Bosne i Dubrovnika
5.	Prva provjera znanja studenata
6.	Ekonomsko politička strategija u međusobnim odnosima
7.	Rat i mir u odnosima Bosne i Dubrovnika
8.	Privredne veze. Trgovina i zanatstvo / online sedmica
9.	Dubrovčani kao feudalci u Bosni. Bosanci u Dubrovniku
10.	Druga provjera znanja studenata
11.	Kolonije. porota
12.	Dubrovačko građanstvo i plemstvo
13.	Odgoj i obrazovanje
14.	Kulturna prožimanja
15.	Kulturna prožimanja – „na bosanski način“
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit
18.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																			
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Druga provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>4.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>5.</td><td>Usmeni ispit</td><td>40</td><td>40 %</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>				R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja	25	25 %	2.	Druga provjera znanja	25	25 %	4.	Aktivnost	10	10 %	5.	Usmeni ispit	40	40 %									Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																
	1.	Prva provjera znanja	25	25 %																																
	2.	Druga provjera znanja	25	25 %																																
	4.	Aktivnost	10	10 %																																
	5.	Usmeni ispit	40	40 %																																
	Ukupno: 100 bodova			100%																																
Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test 25 bodova), Druga sistematizacija (Esej 25 bodova) i Završni ispit (Usmeni odgovor 40 bodova) zasnivaju se na nastavnom materijalu iz nastavnog plana i programa. Aktivnost (10 bodova) se zasniva na pismenom izražavanju putem referata na zadanu ili odobrenu temu, usmenom izlaganju u toku nastave i konsultacija, te drugim odobrenim vidovima studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta. Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od 10 bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova.																																				
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																			
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																			
Literatura	Obavezna:																																			
	1. Babić Anto, <i>Tradicija i historijsko pravo u odnosima Bosne i Dubrovnika u srednjem vijeku</i> , Bosna franciscana 12, Sarajevo 2000, 241-247. 2. Desanka Kovačević, <i>Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni</i> , Sarajevo 1961. Dopunska: 1. Foretić Vinko, <i>Povijest Dubrovnika do godine 1808</i> , I, Zagreb 1980. 2. <i>Kulturna historija Bosne i Hercegovine</i> , Sarajevo 1984.																																			



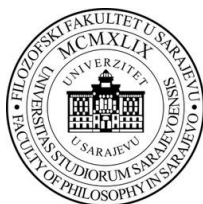
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Jugoistočna Evropa u kasnom srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 224	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 1; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Jugoistočna Evropa u kasnom srednjem vijeku izučavaju se sljedeće tematske cjeline: Slovenačke zemlje u razvijenom srednjem vijeku. Razvoj gradova. Hrvatska: Hrvatska pod Arpadovićima i Anžuvincima. Razvoj dalmatinskih gradova. Mletačka vlast u Dalmaciji. Istra i Slavonija. Ekonomija. Društveni odnosi. Dubrovnik: postanak i razvoj, državno i društveno uređenje, dubrovačko posredništvo između zaleđa i Evrope. Srbija Nemanjića. Crkveno i državno osamostaljivanje. Raspad Srpskog carstva. Despotovina Lazarevića i Brankovića između Mađara i Osmanlija. Ekonomija (rudarstvo) i razvoj gradova. Društvena hijerarhija. Zeta pod Nemanjićima i Balšićima. Ekonomija. Makedonija i Bugarska između Srbije, Bizanta i Osmanskog carstva. Albanija u srednjem vijeku. Pad srednjovjekovnih država pod osmansku vlast.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o najvažnijim segmentima političke, ekonomske, društvene i kulturne historije jugoistočne Evrope u razvijenom i kasnom srednjem vijeku.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Predmet. Ciljevi. Pojašnjavanje silabusa, ispitnog materijala i načina ocjenjivanja. Izvori i literatura za historiju jugoist. Evrope u razv. sr. vijeku
2.	Grupni rad: Beograd u srednjem vijeku
3.	Grupni rad: Zadužbine Nemanjića
4.	Grupni rad: Privredna osnova srednjovjekovne Srbije
5.	Prva provjera znanja studenata (Test iz nastavnog sadržaja <i>Historija jugoistočne Evrope razvijeni srednji vijek</i> , str. 7-109: Srbija Nemanjića; Despotovina; Balšići u Zeti) Test vrijednosti 20 bodova
6.	Osvajanje Zadra. Zlatna bula Andrije II. Zlatna bula Bele IV. Zadarski mir
7.	Hrvatske vlasteoske porodice
8.	Rudarstvo na jugoistoku Evrope / online sedmica
9.	Dubrovnik u razvijenom srednjem vijeku
10.	Druga provjera znanja studenata (Esej iz nastavnog sadržaja <i>Historija jugoistočne Evrope razvijeni srednji vijek</i> , str. 111-210) vrijednost 20 bodova
11.	Mletačka vlast u Dalmaciji
12.	Slovenačke zemlje u razvijenom srednjem vijeku
13.	Pad srednjovjekovnih država pod osmansku vlast.
14.	Puškar Jerg-Konstantin Mihailović
15.	Osmanske katastarske knjige
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit (Usmeni odgovor iz nastavnog sadržaja <i>Historija jugoistočne Evrope razvijeni srednji vijek</i> , str. 211-235). Usmeni odgovor vrijednosti 40 bodova
18.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Prva provjera znanja	20	20 %
	2.	Druga provjera znanja	20	20 %
	3.	Seminarski rad	10	10 %
	4.	Aktivnost	10	10 %
	5.	Usmeni ispit	40	40 %
	Ukupno: 100 bodova			100%
Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test), Druga sistematizacija (Esej) i Završni ispit (Usmeni odgovor) zasnivaju se na nastavnom materijalu: Esad Kurtović, <i>Historija jugoistočne Evrope razvijeni srednji vijek, Sarajevo 2010.</i> Seminarski rad i Aktivnost zasnivaju se na pisanju seminarskog rada, odbrani seminarskog rada u kojoj učestvuju svi studenti, referatima grupnog rada, pismenim izražavanjem putem referata na zadanu ili odobrenu temu, usmenim izlaganjem u toku nastave i konsultacija, te drugim odobrenim vidovima studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta. Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od predviđenog broja bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova za jednopredmetni a 18 bodova za dvopredmetni studij.				
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.			
Literatura	Obavezna: 1. Kurtović, E. (2010), <i>Historija jugoistočne Evrope u razvijenom srednjem vijeku</i> . Sarajevo. (skripta) Dopunska: 1. Ćirković, S. (1995) <i>Srbi u srednjem veku</i> . Beograd. 2. Frensis, K. (1989) <i>Sloveni</i> . I-II. Beograd. 3. <i>Istorija Crne Gore I</i> (1967). Titograd. 4. <i>Historija (Istorija) naroda Jugoslavije I</i> (1953). Zagreb (Beograd). 5. Raukar, T. (1997) <i>Hrvatsko srednjovjekovlje</i> . Zagreb. 6. Živković, T. (2002) <i>Južni Sloveni pod vizantijskom vlašću (600-1025)</i> . 7. <i>Istorija makedonskog naroda I</i> (1970). Skopje. 8. Kos, M. (1960) <i>Istorija Slovenaca</i> . Beograd. 9. Voje, I. (1994) <i>Nemirni Balkan</i> . Ljubljana			



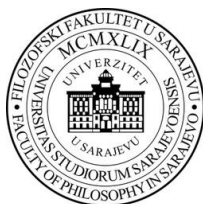
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Jugoistočna Evropa u ranom srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 222	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	I	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 1; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Jugoistočna Evropa u ranom srednjem vijeku izučavaju se sljedeće tematske cjeline: Karakteristike epohe: vrijeme, prostor, feudalizam, ekonomija, kršćanstvo, kultura i civilizacija. Feudalizam na jugoistoku Evrope: baština i pronija. Doseljavanje Slavena. Odnos Avara i Slavena. Slaveni između Franaka, Bizanta i Mađara. Odnos prema zatečenim stanovnicima. Stvaranje teritorijalnih i političkih organizacija kod Slavena. Društveni odnosi. Kršćanstvo i pismenost na jugoistoku Evrope. Germanizacija. Bogumilstvo u Makedoniji i Bugarskoj. Razvoj ranosrednjovjekovnih slavenskih država. Država karantanskih Slavena. Samuilovo carstvo. Hrvatska država (Trpimirovići). Duklja. Srbija. Bugarska. Bizantska uprava u Dalmaciji. Dolazak Mađara. Slobode dalmatinskih gradova. Kultura i umjetnost ranosrednjovjekovlja.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o najvažnijim segmentima političke, ekonomske, društvene i kulturne historije jugoistočne Evrope u ranom srednjem vijeku.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Silabus. Ispitno gradivo. Način polaganja ispita. Bizantski izvori (Uvod)
2.	Bizantski izvori: Prokopije
3.	Bizantski izvori: Konstantin VII Porfirogent
4.	Ćirilo i Metodije
5.	Prva provjera znanja studenata (Test iz nastavnog sadržaja Kurtović, Historija jugoistočne Evrope rani srednji vijek, str. 6-69). Vrijednost 20 J/12 D bodova
6.	Ljetopis popa Dukljanina
7.	Ljetopis popa Dukljanina
8.	Ljetopis popa Dukljanina
9.	De administrando imperio: Srbija
10.	Druga provjera znanja studenata (Esej iz nastavnog sadržaja Kurtović, Historija jugoistočne Evrope rani srednji vijek, str. 70-118). Vrijednost 20 J/12 D bodova
11.	De administrando imperio: Dalmacija
12.	De administrando imperio: Hrvatska
13.	Toma Arhiđakon: Kronika
14.	Toma Arhiđakon: Kronika
15.	Toma Arhiđakon: Kronika
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit (Usmeni odgovor iz nastavnog sadržaja Kurtović, Historija jugoistočne Evrope rani srednji vijek, str. 119-175). Vrijednost 40 J/24 D bodova
18.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Prva provjera znanja	20	20 %
	2.	Druga provjera znanja	20	20 %
	3.	Seminarski rad	10	10 %
	4.	Aktivnost	10	10 %
	5.	Usmeni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%	
Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test), Druga sistematizacija (Esej) i Završni ispit (Usmeni odgovor) zasnivaju se na nastavnom materijalu: <i>Esad Kurtović, Historija jugoistočne Evrope rani srednji vijek, Sarajevo 2008.</i> Seminarski rad i Aktivnost zasnivaju se na pisanju seminarskog rada, odbrani seminarskog rada u kojoj učestvuju svi studenti, referatima grupnog rada, pismenim izražavanjem putem referata na zadanu ili odobrenu temu, usmenim izlaganjem u toku nastave i konsultacija, te drugim odobrenim vidovima studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta. Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od predviđenog broja bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova za jednopredmetni a 18 bodova za dvopredmetni studij.				
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:			
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.			
Literatura	Obavezna: 1. Kurtović, E. (2008) Historija jugoistočne Evrope u ranom srednjem vijeku (skripta). Dopunska: 1. Ćirković, S. (1995) Srbi u srednjem veku. Beograd. 2. Frensis, K. (1989) Sloveni. I-II. Beograd. 3. Istorija Crne Gore I (1967). Titograd. 4. Historija (Istorija) naroda Jugoslavije I (1953). Zagreb (Beograd). 5. Raukar, T. (1997) Hrvatsko srednjovjekovlje. Zagreb. 6. Živković, T. (2002) Južni Sloveni pod vizantijskom vlašću (600-1025). Beograd. 7. Istorija makedonskog naroda I (1970). Skopje. 8. Kos, M. (1960) Istorija Slovenaca. Beograd. 9. Voje, I. (1994) Nemirni Balkan. Ljubljana			



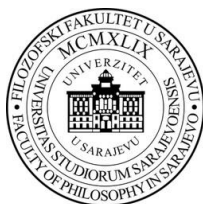
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Sandalj Hranić Kosača				
Šifra/kod	FIL HIS 361	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Sandalj Hranić Kosača izučavaju se sljedeće tematske cjeline: Rusaška gospoda. Karakteristike bosanskih velmoža. Kosače. Sandalj Hranić, predvodnik Kosača. Uzdizanje Sandalja Hranića do 1405. Samostalni velmoža (1405-1418), Stablnija vremena 1419-1435, Kupoprodaja Konavala, Konavoski rat, Ekonomski profil, kultura, vjera.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o mjestu i ulozi velikog vojvode Sandalja Hranića Kosače u historiji srednjovjekovne bosanske države.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Predmet. Ciljevi. Pojašnjavanje silabusa, ispitnog materijala (uvid u sadržaj ispitnog materijala i pojašnjenje sistematizacija) i načina ocjenjivanja. Izvori i literatura.
2.	
3.	Rusaška gospoda. Karakteristike bosanskih velmoža
4.	Kosače
5.	Sandalj Hranić, predvodnik Kosača
6.	
7.	Prva provjera znanja studenata
8.	
9.	Uzdizanje Sandalja Hranića do 1405.
10.	Samostalni velmoža (1405-1418)
11.	Stabilnija vremena 1419-1435 / online sedmica
12.	
13.	Kupoprodaja Konavala
14.	Druga provjera znanja studenata
15.	
16.	Konavoski rat
17.	Ekonomski profil
18.	Rezidencije
19.	Kulturne prilike
20.	Vjerski profil bosanskog vojvode
21.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
22.	
23.	Završni ispit
24.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																			
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Druga provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>4.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>5.</td><td>Usmeni ispit</td><td>40</td><td>40 %</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>				R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja	25	25 %	2.	Druga provjera znanja	25	25 %	4.	Aktivnost	10	10 %	5.	Usmeni ispit	40	40 %									Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																
	1.	Prva provjera znanja	25	25 %																																
	2.	Druga provjera znanja	25	25 %																																
	4.	Aktivnost	10	10 %																																
	5.	Usmeni ispit	40	40 %																																
	Ukupno: 100 bodova			100%																																
Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test 25 bodova), Druga sistematizacija (Esej 25 bodova) i Završni ispit (Usmeni odgovor 40 bodova) zasnivaju se na nastavnom materijalu iz nastavnog plana i programa. Aktivnost (10 bodova) se zasniva na pismenom izražavanju putem referata na zadanu ili odobrenu temu, usmenom izlaganju u toku nastave i konsultacija, te drugim odobrenim vidovima studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta. Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od 10 bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova.																																				
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																			
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																			
Literatura	Obavezna: 1. Kurtović Esad, <i>Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača</i> , Sarajevo 2009.																																			
	Dopunska: 1. S. Ćirković, <i>Rusaška gospoda</i> , Istorijski časopis 21, Beograd 1974, 5-17. 2. S. Ćirković, <i>Kosače u istoriografiji</i> , Kosače-osnivači Hercegovine, Beograd 2002, 209-220.																																			



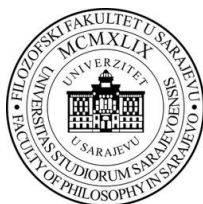
UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni				
Šifra/kod	FIL HIS 419	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	II	Semestar	I	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 almir.peco@ff.unsa.ba	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; seminar 0; vježbe 2				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni obrađuju se sljedeće tematske cjeline: Razvoj privrede u Bosni: zemljoradnja, stočarstvo i rudarstvo. Glavna roba u Bosni: plementiti metali, olovo, vosak. Carine. Strani i domadi trgovci. Trgovačka društva. Izvozna i uvozna trgovina. Karavanska trgovina. Glavni privredni centri.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o trgovini u srednjovjekovnoj Bosni.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Izvori i literatura.
2.	Razvoj privrede i trgovina u srednjovjekovnoj Bosni do XII stoljeća. Povelja Kulina bana – analiza privrednog aspekta
3.	Zemljoradnja i stočarstvo u srednjovjekovnoj Bosni
4.	Rudarstvo u srednjovjekovnoj Bosni
5.	Prva provjera znanja studenata (nastavni sadržaj: Kovačević, Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni) Test vrijednosti 25 J/12,5 D bodova
6.	Glavni privredni centri
7.	Uvozna trgovina
8.	Izvozna trgovina
9.	Karavanska trgovina
10.	Druga provjera znanja studenata (nastavni sadržaj: Kovačević, Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni) Esej vrijednosti 25 J/12,5 D bodova
11.	Stranci u srednjovjekovnoj Bosni
12.	Trgovačka društva
13.	Kolonije u srednjovjekovnoj Bosni
14.	Domaći trgovci u srednjovjekovnoj Bosni
15.	Domaći trgovci u srednjovjekovnoj Bosni
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit (Usmeni odgovor iz nastavnog sadržaja Kovačević, Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni; Kurtović, Konj u srednjovjekovnoj Bosni). Usmeni odgovor vrijednosti 40 J/20 D bodova
18.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Prva provjera znanja	20	20 %
	2.	Druga provjera znanja	20	20 %
	3.	Seminarski rad	10	10 %
	4.	Aktivnost	10	10 %
	5.	Usmeni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%	
Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test), Druga sistematizacija (Esej) i Završni ispit (Usmeni odgovor) zasnivaju se na nastavnom materijalu datom u Literaturi. Seminarski rad i Aktivnost zasnivaju se na pisanju seminarskog rada, odbrani seminarskog rada u kojoj učestvuju svi studenti, referatima grupnog rada, pismenim izražavanjem putem referata na zadanu ili odobrenu temu, usmenim izlaganjem u toku nastave i konsultacija, te drugim odobrenim vidovima studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta. Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od predviđenog broja bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova za jednopredmetni a 18 bodova za dvopredmetni studij.				
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.			
Literatura	Obavezna: 1. Desanka Kovačević, Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni, Sarajevo 1961. 2. Esad Kurtović, Konj u srednjovjekovnoj Bosni, Sarajevo 2014. Dopunska: 1. Prilozi za historiju Bosne i Hercegovine I (privreda), ANU BiH, Sarajevo 1987. 2. Desanka Kovačević-Kojić, Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države, Sarajevo 1978.			



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Vlasi u srednjovjekovnoj Bosni				
Šifra/kod	FIL HIS 262	Status (obavezni ili izborni)	izborni	ECTS	2
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Esad Kurtović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 138 kurtovic.esad@gmail.com	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 almir.peco@ff.unsa.ba	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1; seminar 0; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta Vlasi u srednjovjekovnoj Bosni obrađuju se sljedeće veće tematske cjeline: Izvori i literatura za izučavanje Vlaha. Organizacija Vlaha. Privreda Vlaha. Vlasi i stećci.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Stjecanje znanja studenata o mjestu i ulozi Vlaha u historiji srednjovjekovne bosanske države.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Analiza literature o Vlasima. Izvorna građa o Vlasima u srednjovjekovnoj Bosni
2.	Katunska organizacija
3.	Teritorijalizacija vlaških katuna
4.	Privredna djelatnost
5.	Prva provjera znanja. Test vrijednosti 25 bodova
6.	Karavanska trgovina
7.	Konj u životu Vlaha /online sedmica/
8.	Seniori Vlaha u srednjovjekovnoj Bosni
9.	Vlasi i stećci
10.	Druga provjera znanja studenata. Esej vrijednosti 25 bodova
11.	Iz historije vlaških skupina: Maleševci
12.	Vlahovići
13.	Gleđevići
14.	Plišćići
15.	Vlaška kultura
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit (Usmeni odgovor). Vrijednost 40 bodova
18.	

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Druga provjera znanja</td><td>25</td><td>25 %</td></tr><tr><td>4.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>5.</td><td>Usmeni ispit</td><td>40</td><td>40 %</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Obrazloženje: Prva sistematizacija (Test), Druga sistematizacija (Esej) i Završni ispit (Usmeni odgovor) zasnivaju se na nastavnom materijalu datom u Literaturi. Aktivnost se zasniva na svim oblicima rada u kojima učestvuju svi studenti (referati, grupni rad, pismeno izražavanje putem eseja na zadanu ili slobodnu temu, usmeno izlaganje u toku nastave, konsultacije, te kroz druge odobrene vidove studentskog angažmana vezanog za temetski okvir predmeta). Bodovna vrijednost rubrike Aktivnosti može biti i veća od predviđenog broja bodova. Uslov za izlazak na Završni ispit je osvojeno 30 bodova za jednopredmetni a 18 bodova za dvopredmetni studij.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja	25	25 %	2.	Druga provjera znanja	25	25 %	4.	Aktivnost	10	10 %	5.	Usmeni ispit	40	40 %	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																						
1.	Prva provjera znanja	25	25 %																						
2.	Druga provjera znanja	25	25 %																						
4.	Aktivnost	10	10 %																						
5.	Usmeni ispit	40	40 %																						
Ukupno: 100 bodova			100%																						
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																								
Literatura	Obavezna: 1. Simpozij o srednjovjekovnom katunu, Sarajevo 1963. 2. Simpozijum: Vlasi u XV i XVI vijeku, Sarajevo, 1983. 3. Esad Kurtović, Seniori hercegovačkih Vlaha, „Hum i Hercegovina kroz povijest“, Zagreb 2011.																								



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Identiteti na Balkanu				
Šifra/kod	FIL HIS 569b	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	8
Ciklus studija	II	Semestar	3.	Ak. godina	2022/2023., 2023/2024. 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/српски/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Husnija Kamberović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 142 E-mail: husnija.kamberovic@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija	srijeda, 19-20	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1; seminar 0; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Obradivat će se tipologije identiteta, nacionalni i drugi identiteti, odnos nacije i nacionalizma, etnička osnova nacionalnih identiteta, nacionalni i vjerski identiteti, nacionalni i kulturni identiteti, odnos nacionalnog i regionalnog identiteta, političkih elita i nacionalnih, ali i drugih identiteta na Balkanu, pitanje identiteta svakodnevnice "običnih ljudi", odnos komunizma i nacionalnih identiteta kao i veza nacionalnih identiteta i balkanskih ratova s kraja 20. stoljeća. Težište predavanja bit će na odnosu etničkog i nacionalnog, te vjerskog i nacionalnog identiteta. Sadržaj predmeta će se uglavnom fokusirati na pitanja identiteta na prostorima bivše Jugoslavije uz paralelnu analizu istih ili sličnih procesa u na širem balkanskom području				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Pokazati prirodu nacionalnih identiteta kao kolektivnih pojava na Balkanu				
Ishodi učenja	Studenti će biti u stanju razumjeti na koji način su se formirali identiteti na Balkanu, te razumjeti slojevitost raznih vrsta identiteta (Nacionalni, vjerski, regionalni)				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa predmetom i literaturom
2.	Teorije o nacionalnom identitetu
3.	Primordijalisti i modernisti
4.	Benedict Anderson i zamišljena zajednica
5.	Eric Hobsbawm – izumljena tradicija
6.	Etničnost, religioznost, identitet
7.	Jezik kao obilježje etničkog identiteta
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Nacionalni i regionalni identitet
10.	Religija i identitet na Kosovu i Albaniji
I	
11.	Makedonski nacionalni identitet
12.	Crnogorska nacija i debate o etnogenezi
13.	Nacionalni identitet Bošnjaka
14.	Osnovne obilježja razvoja nacionalnog identiteta Srba
15.	Hrvatski nacionalni identitet
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, vježbe																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>2.</td><td>Prva provjera zanje – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Prisustvo nastavi i aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završna provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>6.</td><td>Završna probjera znanja – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Na provjeri znanja – test, studenti pokazuju koliko su savladali i usvojili činjenice i faktografiju • Na provjeri znanja – pismi, studenti pokazuju koliko mogu samostalno povezivati i interpretirati historijske procese • Esij – studenti kritički predstavljaju jednu historijsku temu • Prisustvo nastavi i aktivnosti – studenti su obavezni prisustvovati nastavi, te biti aktivni (postavljati pitanja na kraju predavanja, diskutirati o temama o kojima se iz vodi nastava) Napomena:	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – test	20	20	2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20	3.	Esej	10	10	4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10	5.	Završna provjera znanja – test	20	20	6.	Završna probjera znanja – pismeni	20	20					Ukupno: _____bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja – test	20	20																																		
2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20																																		
3.	Esej	10	10																																		
4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10																																		
5.	Završna provjera znanja – test	20	20																																		
6.	Završna probjera znanja – pismeni	20	20																																		
Ukupno: _____bodova			100%																																		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				

Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Tone Bringa (1997), <i>Biti musliman na bosanski način</i>. Sarajevo. 2.. Ger Dejjings (2005), <i>Religija i identitet na Kosovu</i>. Beograd 3. Husnija Kamberović (ur.) (2009), <i>Rasprave o nacionalnom identitetu Bošnjaka</i>. Sarajevo.
	<i>Dodatna</i> 1. Benedict Anderson (1990), <i>Nacija: zamišljena zajednica. Razmatranja o porijeklu i širenju nacionalizma</i>. Zagreb. 2. Robert D. Greenber (2005), <i>Jezik i identitet na Balkanu. Raspad srpsko-hrvatskoga</i>. Zagreb. 3. Hans-Ulrich Wehler (2005), <i>Nacionalizam. Povijest, oblici, posljedice</i>. Zagreb. 4. Antoni D. Smit (2012), <i>Nacionalni identitet</i>. Beograd. 5. Miroslav Hroch (2006), <i>Društveni preduvjeti nacionalnih preporoda u Europi</i>. Zagreb. 6. Marija Todorova (2002), <i>Imaginarni Balkan</i>. Beograd 7. Božidar Jezernik (ur.) (2010), <i>Imaginarni Turčin</i>. Beograd
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Nacionalni mitovi na Balkanu				
Šifra/kod	FIL HIS 469a	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	8
Ciklus studija	II	Semestar	1.	Ak. godina	2022/2023., 2023/2024. 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/српски/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Husnija Kamberović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 142 E-mail: husnija.kamberovic@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija	Utorak, 15-16	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1; seminar 0; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Nastavni sadržaj će se fokusirati na predstavljanje pojave nacionalnih mitova u balkanskim društvima u 20. stoljeću u kontekstu historijskih procesa. Težište će biti usmjereno na definiranje pojmova nacionalnosti, nacionalnih i političkih mitova i mitologija, zatim na njihovu prirodu, uzroke njihovih pojava i njihove posljedice. Na konkretnim primjerima iz historije zemalja bivše Jugoslavije pokazati sličnosti i razlike nacionalnih mitova kao i analizu modela stvaranja historijskih mitova, te ukazati na zloupotrebu povijesti, odnosno (zlo)upotrebu izgrađenih historijskih mitova u političke svrhe				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Razumjeti kontekste u kojima izrastaju nacionalni mitovi i na koji način se ti mitovi upotrebljavaju u političkom životu				
Ishodi učenja	Sposobnos razlikovanja historije i mita				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa sadržajem predmeta
2.	Tipologije i teorije o naciji i nacionalizmu i nacionalni mitovi, Nacionalni i politički mitovi
3.	Simboli, nacionalni mitovi i državni identitet
4.	Mit o pobjedi i identifikacija s herojima; mit o neprijatelju
5.	Albanski nacionalni mitovi
6.	Makedonski nacionalni mitovi
7.	Bugarski nacionalni mitovi
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Crnogorski nacionalni mitovi
10.	Mit o nebeskoj Srbiji
11.	Hrvatski nacionalni mitovi
12.	Bošnjački nacionalni mitovi
13.	Upotreba nacionalnih mitova u ratovima na Balkanu koncem 20. stoljeća
14.	Kraj panslavenskog mita
15.	Historija i nacionalna mitologija
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, seminar, vježbe																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>2.</td><td>Prva provjera zanje – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Prisustvo nastavi i aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završna provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>6.</td><td>Završna probjera znanja – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____ bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Na provjeri znanja – test, studenti pokazuju koliko su savladali i usvojili činjenice i faktografiju • Na provjeri znanja – pismeni, studenti pokazuju koliko mogu samostalno povezivati i interpretirati historijske procese • Esej – studenti kritički predstavljaju jednu historijsku temu • Prisustvo nastavi i aktivnosti – studenti su obavezni prisustvovati nastavi, te biti aktivni (postavljati pitanja na kraju predavanja, diskutirati o temama o kojima se iz vodi nastava) Napomena:	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – test	20	20	2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20	3.	Esej	10	10	4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10	5.	Završna provjera znanja – test	20	20	6.	Završna probjera znanja – pismeni	20	20					Ukupno: _____ bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja – test	20	20																																		
2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20																																		
3.	Esej	10	10																																		
4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10																																		
5.	Završna provjera znanja – test	20	20																																		
6.	Završna probjera znanja – pismeni	20	20																																		
Ukupno: _____ bodova			100%																																		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				

Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Benedict Anderson (1990), <i>Nacija: zamišljena zajednica. Razmatranja o porijeklu i širenju nacionalizma</i>. Zagreb. 2. Eric J. Hobsbawm (1993), <i>Nacije i nacionalizam</i>. Zagreb. 3. George Schopflin i Geoffrey Hosking (1997), <i>Myths and Nationhood</i>. London. 4. Raul Žirarde (2000), <i>Politički mitovi i mitologije</i>. Beograd 5. Kamberović, H. (ur.) (2003) <i>Historijski mitovi na Balkanu</i> (zbornik radova). Sarajevo. <i>Dodatna</i> 1. Stef Jansen (2005), <i>Antinacionalizam</i>. Beograd. 2. Vjekoslav Perica (2006), <i>Balkanski idoli, I i II</i>. Beograd. 3. Miodrag Popović (20074), <i>Vidovdan i časni krst. Ogled iz književne arheologije</i>. Beograd. 4. Majkl Bilig (2009), <i>Banalni nacionalizam</i>. Beograd. 5. Dubravka Stojanović (2009), <i>Ulje na vodi. Ogledi iz istorije sadašnjosti Srbije</i>. Beograd. 6. Ivan Čolović (2016), <i>Smrt na Kosovu polju</i>. Beograd.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Savremena Historija Bosne i Hercegovine				
Šifra/kod	FIL HIS 514	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	8
Ciklus studija	II	Semestar	3.	Ak. godine	2022/2023., 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/српски/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Husnija Kamberović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 142 E-mail: husnija.kamberovic@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-164	Termin konsultacija	Prema rasporedu.	
Saradnik	Ime i prezime	Minela Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 033-253-161	Termin konsultacija	Prema rasporedu.	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 5 seminar 1; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predavanja tretirat će se teme koje ukazuju na specifičnosti razvoja Bosne i Hercegovine tokom 20 stoljeća (položaj BiH u različitim državno-pravnim okvirima: prva Jugoslavija, NDH, druga Jugoslavija, položaj međunarodno priznate neovisne države); Glavni politički procesi – politički život između dva svjetska rata i prelomni događaji u političkom životu poslije Drugoga svjetskog rata; Modernizacija društva u Bosni i Hercegovini (od izrazito agrarnog prema industrijski razvijenom društvu – temeljna pitanja privrednog i socijalnog razvoja); Stanovništvo – nacionalna i vjerska struktura; položaj nacionalnih manjina i njihova uloga u integraciji BiH u šire svjetske procese; Odnosi sa islamskim svijetom; Ratovi na prostoru BiH tokom 20. stoljeća (Drugi svjetski rat 1941 – 1945 i rat 1992 - 1995; kontekst, uzroci, ratna razaranja, privredne i				

	demografske posljedice). Posebna pažnja će biti posvećena temama o okolnostima stvaranja neovisne i međunarodno priznate države Bosne i Hercegovine (izazivanje kriza od sredine 80-ih godina, međunarodni kontekst rata u BiH, agresija 1992, genocid, izgradnja BiH poslije Dayton, Bosna i Hercegovina u globalizacijskim procesima).
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Širenje spoznaja o posebnostima historije Bosne i Hercegovine u širem političkom kontekstu tokom 20 stoljeća
Ishodi učenja	Suvereno vladanje savremenom historijom Bosne i Hercegovine, sposobnost samostalnog postavljanja pitanja i argumentiranog raspravljanja o kompleksnim povijesnim procesima

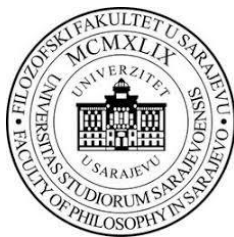
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom
2.	Položaj BiH u različitim državno-pravnim okvirima: prva Jugoslavija, NDH, druga Jugoslavija, položaj međunarodno priznate neovisne države Bosne i Hercegovine
3.	Iskustva sa jugoslavenskom državom iz različitih nacionalnih perspektiva u Bosni i Hercegovini
4.	Teritorijalna organizacija Bosne i Hercegovine tokom 20. stoljeća
5.	Bosna i Hercegovina 1941. - različite interpretacije
6.	Fašizam i antifašizam u Bosni i Hercegovini u Drugom svjetskom ratu
7.	Masovna stradanja stanovništva u Bosni i Hercegovina u toku Drugog svjetskog rata – Kozara
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Glavni politički i društveni procesi u Bosni i Hercegovini u vrijeme socijalizma
10.	Specifičnosti socijalizma u Bosni i Hercegovini
11.	Biografije vodećih ličnosti iz političke historije Bosne i Hercegovine u vrijeme socijalizma
12.	Osnovna obilježja privrednog razvoja Bosne i Hercegovine u vrijeme socijalizma
13.	Socijalizam i kultura u Bosni i Hercegovini u vrijeme socijalizma
14.	Bosna i Hercegovina u procesu raspada jugoslavenske države

15.	Stradanja stanovništva u Bosni i Hercegovini u vrijeme rata 1992 – 1995
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanja, vježbe, siminar																																
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>2.</td><td>Prva provjera zanje – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Prisustvo nastavi i aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završna provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>6.</td><td>Završna provjera znanja – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Na provjeri znanja – test, studenti pokazuju koliko su savladali i usvojili činjenice i faktografiju • Na provjeri znanja – pismeni, studenti pokazuju koliko mogu samostalno povezivati i interpretirati historijske procese • Esej – studenti kritički predstavljaju jednu historijsku temu • Prisustvo nastavi i aktivnosti – studenti su obavezni prisustvovati nastavi, te biti aktivni (postavljati pitanja na kraju predavanja, diskutirati o temama o kojima se iz vodi nastava, aktivno dudjelovati na vježbama i seminarima) Napomena:	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – test	20	20	2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20	3.	Esej	10	10	4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10	5.	Završna provjera znanja – test	20	20	6.	Završna provjera znanja – pismeni	20	20	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																														
1.	Prva provjera znanja – test	20	20																														
2.	Prva provjera zanje – pismeni	20	20																														
3.	Esej	10	10																														
4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10																														
5.	Završna provjera znanja – test	20	20																														
6.	Završna provjera znanja – pismeni	20	20																														
Ukupno: 100 bodova			100%																														

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> B. Krizman (1975), <i>Vanjska politika jugoslavenske države 1918 – 1941. Diplomatsko-historijski pregled</i>, Zagreb. 2. F. Jelid-Butić (1977), <i>Ustaše i NDH 1941.-1945</i>, Zagreb. 3. J. Tomasevich (1979), <i>Četnici u Drugom svjetskom ratu 1941 – 1945</i>, Zagreb. 4. B. Petranović (1988), <i>Istorija Jugoslavije 1918-1988. Knjiga I-III</i>, Beograd. 5. N. Šehić (1991), <i>Bosna i Hercegovina 1918.-1925</i>. Sarajevo. 6. Š. Filandra (1998), <i>Bošnjačka politika u XX stoljeđu</i>, Sarajevo. 7. M. Abazović (1999), <i>Kadroviski rat za BiH (1945.- 1991.)</i>, Sarajevo. 8. E. Redžić (2001), <i>Sto godina muslimanske politike u BiH u tezama i kontroverzama istorijske nauke</i>, Sarajevo. 9. M. Minić (2002), <i>Ratovi u Hrvatskoj i BiH 1991-1995. Kako je uništena SFRJ</i>. Sarajevo-Minhen-Novi Sad -Zagreb. 10. S. M. Džaja (2004), <i>Politička realnost jugoslavenstva (1918-1991) s posebnim osvrtom na BiH</i>, Sarajevo – Zagreb <i>Dodatna</i> 1. S. Čekić (2004), <i>Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu – planiranje, priprema i izvođenje</i>, I-II, Sarajevo. 2. K. Bugarel (2004), <i>Bosna. Anatomija rata</i>, Beograd. 3. V. Katz (ur.) (2007), <i>Revizija prošlosti na prostorima bivše Jugoslavije</i>. Sarajevo. 4. S. P. Ramet (2009), <i>Tri Jugoslavije – Izgradnja države i izazov legitimacije</i>

	1918.-2005. Zagreb. 5. N. Kisid Kolanović (2009), <i>Muslimani i hrvatski nacionalizam 1941.-1945.</i> Zagreb. 6. V. Katz (2011), <i>Društveni i ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine 1945.-1953.</i> Sarajevo 7. H. Kamberović (2011), <i>Hod po trnju. Iz bosanskohercegovačke historije 20. stoljeda.</i> Sarajevo 8. Website Međunarodnog krivičnog tribunala i Međunarodne krizne grupe (www.crisweb.org)
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija Bosne i Hercegovine (1918-2000)				
Šifra/kod	FIL HIS 316	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	8
Ciklus studija	I	Semestar	VI	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski/српски/hrvatski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Husnija Kamberović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 142 E-mail: husnija.kamberovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 – 164	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Minela Radušić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 – 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 4; seminar 1; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predavanja će se fokusirati na teme koje ukazuju na specifičnosti razvoja Bosne i Hercegovine u različitim državnim okvirima tokom 20. st. (monarhistička Jugoslavija, NDH i socijalistička Jugoslavija). Za razdoblje monarhističke Jugoslavije obarđivat će se pitanja razvoja stanovništva; razvoj društva - agrarni odnosi i razvoj privrede; položaj BiH u okviru NDH; obnova državnosti tokom rata; materijalne i ljudske žrtve 1941-1945; vjerske zajednice 1918-1945; razvoj obrazovanja, nauke i kulture; Za razdoblje historije Bosne i Hercegovine poslije Drugog svjetskog rata obrađivat će se pitanja uspostave komunističkog sistema vlasti i transformacija društva; agrarni odnosi i izgradnja industrije; nacionalni odnosi; položaj vjerskih zajednica; razvoj gradova; nauka, kultura i umjetnost. Bosna i Hercegovina u postkomunističko doba (ekonomska i politička kriza; formiranje višestranačkog političkog sistema i funkcioniranja parlamentarizma; pripreme za agresiju – jugoslavenski kontekst; rat 1992–1995: materijalne i demografske posljedice; razvoj Bosne i Hercegovine poslije 1995. godine).				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje s glavnim problemima položaja i razvoja Bosne i Hercegovine od sloma Austro-Ugarske do kraja 20. stoljeća. U fokusu će biti specifičnosti razvoja Bosne i Hercegovine u jugoslavenskim državnim okvirima,okviru NDH, proglašenje nezavisnosti 1992. godine uz isticanje posebnosti u političkom, društvenom i kulturnom razvoju s ciljem razumijevanja suvremenih društvenih kretanja u Bosni i Hercegovini.				
Ishodi učenja	Razumijevanje temeljinih procesa u historiji Bosne i Hercegovine u jugoslavenskom razdoblju; Mogućnost prepoznavanja glavnih pretpostavki za izlazak Bosne i Hercegovine na put neovisnih država sijeta krajem 20 stoljeća, i uočavanje sličnosti i razlika socijalističkog i postsocijalističkog društva.				

--	--

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom
2.	Položaj BiH u različitim državno-pravnim okvirima: prva Jugoslavija, NDH, druga Jugoslavija, položaj međunarodno priznate neovisne države.
3.	Položaj BiH u različitim državno-pravnim okvirima: prva Jugoslavija, NDH, druga Jugoslavija, položaj međunarodno priznate neovisne države.
4.	Vjerske zajednice u BiH 1918-1941 Katolička crkva Pravoslavna crkva Islamska vjerska zajednica
5.	Bosna i Hercegovina u doba Banovine Hrvatske Administrativna podjela Bosna i Hercegovina 1918-1939 Formiranje Banovine Hrvatske i podjela Bosne i Hercegovine Pokret za autonomiju Bosne i Hercegovine pred Drugi svjetski rat
6.	Izbijanje Drugog svjetskog rata i položaj BiH u NDH Ustanak u Bosni i Hercegovini 1941. Odnos četnika i partizana 1941/1943. Odnos četnika i vlasti NDH u BiH 1941-1945, s posebnim osvrtom na neke primjere njihove međusobne saradnje
7.	Muslimani u Drugom svjetskom ratu Partizansko-njemački pregovori 1943 Obnova državnosti BiH (zasjedanja ZAVNOBiH-a)
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Sudski procesi u BiH nakon Drugog svjetskog rata – obračun sa ratnim gubitnicima
10.	Privredni razvoj Bosna i Hercegovina poslije Drugog vjetskog rata Obnova privreda – petogodišnji planovi
11.	Bosna i Hercegovina sredinom 1960-ih godina Otvaranje nacionalnog pitanja Priznavanje muslimanske nacije
12.	Položaj Bosne i Hercegovine u jugoslavenskoj federaciji krajem 1960-ih i početkom 1970-ih godina Hrvatska i srpska politika prema BiH krajem 1960-ih i početkom 1970-ih godina
13.	Politički razlaz u bosanskohercegovačkom rukovodstvu početkom 1970-ih godina
14.	Kriza komunizma početkom 1980-ih godina Suđenjem Mladim muslimanima

	Političke afere 1980-ih godina
15.	Bosna i Hercegovina poslije sloma komunizma Proglašenje samostalnosti BiH i početak rata 1992. godina Rat i diplomacija – mirovni pregovori Genocid u Srebrenici Bosna i Hercegovina poslije 1995. godine
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	predavanja																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>2.</td><td>Prva provjera znanja – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Prisustvo nastavi i aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završna provjera znanja – test</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td>6.</td><td>Završna provjera znanja – pismeni</td><td>20</td><td>20</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja – test	20	20	2.	Prva provjera znanja – pismeni	20	20	3.	Esej	10	10	4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10	5.	Završna provjera znanja – test	20	20	6.	Završna provjera znanja – pismeni	20	20					Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja – test	20	20																																	
	2.	Prva provjera znanja – pismeni	20	20																																	
	3.	Esej	10	10																																	
	4.	Prisustvo nastavi i aktivnost	10	10																																	
	5.	Završna provjera znanja – test	20	20																																	
	6.	Završna provjera znanja – pismeni	20	20																																	
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Na provjeri znanja – test, studenti pokazuju koliko su savladali i usvojili činjenice i faktografiju • Na provjeri znanja – pismeni, studenti pokazuju koliko mogu samostalno povezivati i interpretirati historijske procese • Esej – studenti kritički predstavljaju jednu historijsku temu • Prisustvo nastavi i aktivnosti – studenti su obavezni prisustvovati nastavi, te biti aktivni (postavljati pitanja na kraju predavanja, diskutirati o temama o kojima se iz vodi nastava, aktivno sudjelovati na vježbama i seminarima).																																					
Napomena:																																					

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<u>Obavezna</u> 1. Begić, Dana: Akcije muslimanskih građanskih političara poslije skupštinskih izbora 1935. godine, Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, Godina XVI, str. 173-189, Sarajevo, 1965. 2. Begić, Dana: Pokret za autonomiju Bosne i Hercegovine u uslovima sporazuma Cvetković-Maček, Prilozi Instituta za istoriju, br. 2, str. 177-1991, Sarajevo, 1955. 3. Čekić, Smail: Agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu – planiranje, priprema i izvođenje, knjiga I-II. Sarajevo 2004. 4. Džaja, Srećko M.: Politička realnost jugoslavenstva (1918-1991) s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu. Sarajevo-Zagreb 2004 5. Filandra, Šaćir: Bošnjačka politika u XX. stoljeću. Sarajevo 1998. 6. Hadžijahić, Muhamed: Muslimanske rezolucije 1941. godine. U: 1941. u istoriji naroda Bosne i Hercegovine. Naučni skup održan u Drvaru od 7. do 9. oktobra 1971. godine, str. 262-274 Sarajevo, 1973. 7. Hurem, Rasim: Pokušaj nekih građanskih muslimanskih političara da Bosnu i Hercegovinu izdvoje iz okvira Nezavisne Države Hrvatske, Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, Godina XVI, str. 191-221, Sarajevo, 1965. 8. Hurem, Rasim: Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu, Sarajevo: Zagreb, 2016. 9. Kamberović, Husnija: Hod po trnju. Iz bosanskohercegovačke historije 20. stoljeća. Sarajevo 2011. 10. Redžić, Enver: Sto godina muslimanske politike u tezama i kontraverzama istorijske nauke. Geneza politike bosanske, bošnjačke nacije. Sarajevo 2000. 11. Šehić, Nusret: Bosna i Hercegovina 1918-1924. Privredni i politički razvitak. Sarajevo 1991. <u>Dodatna</u> 1. Abazović, Mirsad, <i>Kadrovski rat za BiH (1945-1991)</i>. Sarajevo 1999 2. Duranović Amir, <i>Odjeci Brionskog plenuma u Bosni i Hercegovini 1966. godine</i>, Sarajevo 2016 3. Kamberović, Husnija, <i>Prema modernom društvu. Bosna i Hercegovina od 1945. do 1953. godine</i>. Tešanj 2000 4. Kamberović Husnija, <i>Džemal Bijedić. Politička biografija</i>, Sarajevo 2017 5. Katz, Vera, <i>Društveni i ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine 1945.-1953.</i> Sarajevo 2011

Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Hercegovina i njeni susjedi u 19. stoljeću				
Šifra/kod	FIL HIS 362	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Peti	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Viši ass. Minela Radušić, M.A			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253161	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1 seminar 0 vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Tematski dio kolegija posvećen je definiranju uloge i mjesta Bosne i Hercegovine i pojedinih grupa njenog stanovništva u politici susjednih kneževina Srbije i Crne Gore, kao i utjecaju i praktičnim posljedicama hrvatskog nacionalnog pokreta u Hrvatskoj na Bosnu i Hercegovinu. Također, obradiće se i povratna reakcija osmanskih vlasti iz Bosanskog ejaleta, kao i domaćih političkih i društvenih subjekata na nacionalne pokrete iz susjedstva i na dešavanja u njemu. Dio kolegija predviđen je za komparativno sagledavanje odnosa Srbije, Crne Gore i hrvatske nacionalne elite prema Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću, te za kratak pregled utjecaja takvih odnosa na dalji historijski razvoj Bosne i Hercegovine.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	- da studenti steknu temeljna znanja i razumijevanja o odnosima nacionalnih pokreta i nacionalnih država u nastajanju u bosanskohercegovačkom susjedstvu (Srbija, Crna Gora, Hrvatska) sa Bosanskim ejaletom kao dijelom Osmanskog carstva te sa bosanskohercegovačkim stanovništvom; da se osposobljavaju za kritičko vrednovanje historijskih izvora, da multiperspektivno sagledavaju različita tumačenja procesa nacionalizacije balkanskog stanovništva u 19. stoljeću; da se osposobe da mogu uspoređivati položaj “drugog” u nacionalnim ideologijama i pojedinim balkanskim državama, međusobno i zajedno na jednoj strani i Osmanskom carstvu na drugoj (npr. muslimana u knežvini Srbiji i hrišćana u Bosni kao dijelu Osmanskog carstva).
Ishodi učenja	Poznavanje i razumijevanje glavnih karakteristika nacionalizacije stanovništva i stvaranja nacionalnih država na primjerima srpskog i hrvatskog nacionalnog pokreta u 19. stoljeću i njihovog odnosa prema Bosni i Hercegovini i njenom stanovništvu; razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode, jednakosti i odnosa prema drugom i drugačijem, sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i historiografskih tekstova i jasno razlikovanje historiografskog stava, mišljenja i interpretacije s jedne i historijske činjenica s druge strane. Primjena stečenog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznanje s nastavnim planom i programom i najznačajnijim izvorima i literaturom za ovaj kolegij.
2.	Položaj Bosne i Hercegovine u Osmanskom carstvu u 19. stoljeću.
3.	Srpski nacionalizam u 19. stoljeću.
4.	Politika Srbije prema Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću.
5.	Načertanije.
6.	Srpski nacionalni pokret u Bosni i Hercegovini.
7.	Pitanje bosanskohercegovačkih muslimana i katolika u srpskom nacionalnom

	pokretu.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Politika Crne Gore prema Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću.
10.	Hrvatski nacionalizam u 19. stoljeću.
11.	Hrvatski nacionalni pokret u BiH u 19. stoljeću.
12.	Muslimani i hrvatski nacionalni pokret.
13.	Bošnjaštvo.
14.	Nacionalne stranke u Bosni i Hercegovini u doba Austro-Ugarske.
15.	Komparativno sagledavanje odnosa Srbije, Crne Gore i hrvatske nacionalne elite prema Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad			
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Polusemestralni pismeni ispit	40	(40%)
	2.	Završni pismeni ispit	40	(40%)
	3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)
	4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)
	Ukupno: 100 bodova			100%

	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po sljedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Pismena polusestrialna provjera znanja 40 bodova (40%), Provjera znanja na kraju semestra za drugi dio semestra 40 bodova (40%), Esej 10 bodova (10%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%). Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna 1. M. Ekmečić, "Nacionalna politika Srbije prema BiH i agrarno pitanje (1844-1875.)", <i>Godišnjak Istorijskog društva BiH</i>, br. 10, Sarajevo, 1959. 2. M. Gross, "Hrvatska politika u Bosni i Hercegovini od 1878-1914.", <i>Historijski zbornik</i>, XIX-XX, 1966/1967. 3. M. Ekmečić, <i>Ustanak u Bosni</i>, Sarajevo, 1973. (selektirani dio) 4. Imamović, M. (1976, 1997) <i>Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak BiH od 1878. do 1914. godine</i>. Sarajevo. (selektirani dio) Dodatna 1- B. Anderson, <i>Nacija: zamišljena zajednica</i>, Beograd 1998. 2- I. Banac, <i>Nacionalno pitanje u Jugoslaviji</i>, Zagreb 1988. 3- Ch. Jelavich, <i>Južnoslavenski nacionalizmi</i>, Zagreb 1992. 4- Dž. Juzbašić, <i>Nacionalno-politički odnosi i jezičko pitanje bosanskohercegovačkom Saboru 1910-1914.</i>, Sarajevo, 1999. 5- M. Hadžijahić, "Formiranje nacionalnih ideologija u Bosni i Hercegovini u 19. stoljeću", <i>JIC</i>, 1-2/1970. 6- E. Hajdarpašić, <i>Whose Bosnia? Nationalism and Political imagination in the Balkans 1840–1914</i>, Cornell University Press, Ithaca – London, 2015. 7- E. Radušić, "Nacionalne ideje i nacionalni razvoj u Bosni i Hercegovini 19. stoljeća – od vjerskog prema nacionalnom identitetu", <i>The History of Yugoslavia in the 20th Century (Suočavanje s prošlošću – Put ka budućnosti: Istorija Jugoslavije 1918-1991)</i>, Novi Sad 2010. 5.

Napomene	
----------	--



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Hercegovina u međunarodnim odnosima u 19. stoljeću				
Šifra/kod	FIL HIS 569a	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	Drugi	Semestar	Treći	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1 seminar 0 vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Tematski dio kolegija posvećen je definiranju uloge i mjesta Bosne i Hercegovine u politici velikih sila. Dio kolegija predviđen je za komparativno sagledavanje mjesta Bosne i Hercegovine u politici velikih sila i u međunarodnim odnosima u XIX stoljeću (Istočno pitanje, BiH u istočnom pitanju, Osnivanje konzulata velikih sila u Bosni, Ciljevi velikih sila u Bosni – uporedna analiza, BiH u politici velikih sila u istočnoj krizi 1875-78,Velike sile i pitanje BiH na Berlinskom kongresu), a drugi dio za pojedinačno sagledavanje politika velikih sila prema Bosni i Hercegovini (Austrijska politika, Ruska politika, Britanska politika, Francuska politika, Pruska/Njemačka politika, Italijanska politika).				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj ovog izbornog kolegija je da studenti razumiju komplikovan sistem međunarodnih odnosa unutar koncerta evropskih sila 19. stoljeća, promjenjivost u međusobnoj politici, saveze i suparništva, te posljedice tih odnosa za “male narode”, ovdje konkretno za stanovništvo Bosne i Hercegovine. Osposobljavaju se da kompariraju politike evropskih sila prema BiH kao dijelu Osmanskog carstva i prema budućnosti domaćeg stanovništva. Na višoj misaonoj razini propitivat će se segmenti “Saidovog” orijentalizma na primjeru odnosa evropskih kršćanskih država prema muslimanskoj vlasti i posebno Slavenima muslimanima. Cilj je, također, da se studenti osposobljavaju za kritičko vrednovanje historiografske literature, samostalan rad na izvorima i donošenje samostalnih zaključaka o politikama 19. stoljeća i vrednovanje državnih politika iz perspektiva civilizacijskog napretka i poštivanja različitosti,
Ishodi učenja	Poznavanje i više misaono razumijevanje glavnih karakteristika historijskog kretanja, kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode i jednakosti, i pojedinaca i kolektiva Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i vrednovanja historiografskih tekstova na višoj misaonoj razini. Primjena stečenog konkretnog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa (na primjerima međunarodne politike i odnosa između deklarativnih i stvarnih ciljeva velikih sila). Osposobljavanje za samostalno stvaranje na nivou prilagođenom drugom ciklusu studija.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznanje s nastavnim planom i programom i najznačajnijim izvorima i literaturom za ovaj kolegij.
2.	Istočno pitanje.
3.	Bosna i Hercegovina u Istočnom pitanju.
4.	Orijentalizam.
5.	Austrijska politika.
6.	Ruska politika.
7.	Britanska politika.

8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Francuska, Pruska/Njemačka i Italijanska politika.
10.	„Domaće“ viđenje politike evropskih sila u Bosni i Hercegovini.
11.	Srpska politika.
12.	Crnogorska politika.
13.	Bosanskohercegovački ustanak i otvaranje Istočne krize.
14.	Carigradska konferencija i Sanstefanski mirovni sporazum
15.	Velike sile i pitanje Bosne i Hercegovine na Berlinskom kongresu
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad			
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Polusemestralna pismena provjera znanja	35	(35%)
	2.	Pismena provjera znanja za drugi dio semestra	35	(35%)
	3.	Seminarski rad ili esej	20	(20%)

	4. Aktivnost u nastavi	10	(10%)
	Ukupno: 100 bodova		100%
	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na zvršnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Pismena polusemestralna provjera znanja 35 bodova (35%), Pismena provjera znanja na kraju semestra za drugi dio semestra 35 bodova (35%), Esej 20 bodova (20%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%). Napomena:		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.		
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. A. Dž. P., Tejlor, <i>Borba za prevlast u Evropi 1848-1918</i>, Sarajevo 1968. (selektirani dio) 2. I. Tepić, <i>Bosna i Hercegovina u ruskim izvorima (1856-1878)</i>, Sarajevo 1988. (selektirani dio) 3. E. Radušić, <i>Bosna i Hercegovina u britanskoj politici od 1857. do 1878</i>, Sarajevo 2013. (selektirani dio)		
	<i>Dodatna</i> 1. E. Said, <i>Orijentalizam</i>, Sarajevo, 1999. 2. M, Ekmečić, <i>Ustanak u Bosni 1875-1878</i>, Sarajevo 1973 (II izdanje). 3. <i>Međunarodni naučni skup povodom: 100-godišnjice ustanka u BiH, drugim balkanskim zemljama i istočnoj krizi 1875-1878. godine</i>, I-III; Sarajevo 1977. 4. E. Radušić, <i>“Bosnian horrors”: antiturski narativi o Bosni u britanskom javnom diskursu i njihove političke posljedice 1875–1878</i>, Sarajevo, 2019.		
Napomene			



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosanskohercegovačko društvo od kraja 18. stoljeća do 1918.				
Šifra/kod	FIL HIS 414	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Drugi	Semestar	Drugi	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Viši ass. Minela Radušić, M.A			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E- mail:minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253161	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2 seminar 1 vježbe 2				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij nudi viševrsni pristup bosanskohercegovačkom društvu u dva krupna historijska razdoblja (pozno osmansko i austrougarsko) i u tri specifična historijska konteksta: vjerske/nacionalne zajednice u miru (prije 1875. i prije 1914.), vjerske/nacionalne zajednice u krizi (Velika Istočna kriza i I svjetski rat), te suodnos politike i ideologije sa životom običnog čovjeka. Konkretnije se navedene krupne teme obrađuju kroz različite historiografske interpretacije što omogućava viševrsne komparacije. Kao polaznu tačku za tumačenje društvenih i nacionalno-političkih odnosa studenti usvajaju (obnavljaju) temeljne spoznaju o vjerskoj, etničkoj i socijalnoj strukturi stanovništva i promjenama u strukturama, nacionalnim manjinama, nacionalno-kulturno-prosvjetnim društvima, političkom i nacionalnom organiziranju, autonomnim i nacionalnim pokretima, političkim strankama, od-				

	nosima između države, vjerskih institucija i naroda, te politikama u saborskom periodu.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj ovog predmeta je da studenti razumiju specifičnosti društvenog razvoja Bosne i Hercegovine u dugom 19. stoljeću, sličnosti i razlike u nacionalnim pokretima i nacionalnom razvoju bosanskohercegovačkih naroda, kao i utjecaj konteksta (austrougarskog, osmanskog) i okruženja (Srbija, Hrvatska, Crna Gora) na unutrašnji razvoj i međusobne nacionalno-političke odnose. Osposobljavaju se da kompariraju položaj društvenih grupa u poznom osmanskome i austrougarskom razdoblju. Na višoj misaonoj razini propitivati će se odnos ideologije, politike i života društvenih grupa i pojedinaca, posebno koristeći suprotstavljene historiografske interpretacije istih pojava i procesa. Cilj je, također, da se studenti osposobljavaju za kritičko vrednovanje historiografske literature, samostalan rad na izvorima i vrednovanje nacionalnih i državnih politika iz perspektive civilizacijskog napretka i poštivanja različitosti,
Ishodi učenja	Poznavanje i više misaono razumijevanje glavnih karakteristika historijskog kretanja, kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode i jednakosti, i pojedinaca i kolektiva. Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i vrednovanja historiografskih tekstova na višoj misaonoj razini. Primjena stečenog konkretnog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa (na primjerima društvenih promjena i nacionalizacije bosanskohercegovačkog stanovništva). Osposobljavanje za samostalno stvaranje na nivou prilagođenom drugom ciklusu studija.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznanje s nastavnim planom i programom i najznačajnijim izvorima i literaturom za ovaj kolegij.
2.	Bosanskohercegovačko društvo 19. stoljeća pod osmanskom vlašću - Bosanskohercegovačko društvo pod austrougarskom vlašću: usporedba.
3.	Homogeno ili heterogeno društvo – različite interpretacije u historiografiji.
4.	Homogeno ili heterogeno društvo – različita viđenja u putopisnoj i ljetopisnoj literaturi.
5.	Bosanskohercegovačko društvo u istočnoj krizi (uzroci ustanka) – različite

	interpretacije u historiografiji.
6.	Utjecaj istočne krize na bosanskohercegovačko društvo.
7.	
	e- sedmica. Priprema za ispit, mini esej.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Nacionalizacija bosanskohercegovačkog društva. Nacionalna politika Austro-Ugarske.
10.	Nacionalne politike – proces institucionalizacije nacija.
11.	Bošnjaštvo - različite interpretacije u historiografiji.
12.	Komparacija – vjerski i/ili nacionalni identitet.
13.	Vjerski život i vjerske zajednice
14.	Iza linije fronta – Bosanskohercegovačko društvo u I svjetskom ratu.
15.	Grad i selo, Svakodnevni život (osmansko i austrougarsko razdoblje).
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, seminar,vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad			
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
(struktura izvođenja konačne	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Polusemestralna pismena provjera	30	(30%)

ocjene i bodovanje)		znanja		
	2.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)
	3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)
	4.	Pismena provjera znanja za drugi dio semestra	30	(30%)
	5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)
	Ukupno: 100 bodova			100%
	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Polusemestralna pismena provjera znanja 30 bodova (30%), Seminarski rad ili esej 10 bodova (10%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%), Završni pismeni i usmeni ispit 50 bodova /50%/, (Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova i Završni usmeni ispit 20 bodova).			
	Napomena:			
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:			
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.			
Literatura	Obavezna:			
	- Aličić A. S. (1996), Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine, Sarajevo. - Dedijer V. (1966) Sarajevo 1914, Beograd. - Ekmečić M, (1973), Ustanak u Bosni 1875-1878, Sarajevo. - Grandits H. (2014), Multikonfesionalna Hercegovina-vlast i lojalnost u kasnoosmanskome društvu, Sarajevo. - Kraljačić T. (1987), Kalajev režim u Bosni i Hercegovini 1882-1903, Sarajevo.			

	<i>Dodatna:</i> - Čubrilović V. (1996) Bosanski ustanak 1875-1878, Beograd. - Hadžibegović I.(1991). Bosanskohercegovački gradovi na razmeđu 19. i 20. stoljeća, Sarajevo. - M.Hroch (1979), Oblikovanje modernih nacija i nacionalni pokret 19. stoljeća, Časopis za suvremenu povijest, Vol. 11 No. 1, - Imamović M. (1976), Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak B i H od 1878. do 1914., Sarajevo. - Juzbašić Dž. (1999), Nacionalno-politički odnosi u bosanskohercegovačkom Saboru i jezičko pitanje (1910-14), Sarajevo. - Juzbašić Dž. (2002), Politika i privreda u B i H pod austrougarskom upravom, Sarajevo. - Kamberović H. (2005), Begovski zemljišni posjedi u Bosni i Hercegovini od 1878. do 1918, Sarajevo. - Kasumović A. (2016): Austrougarska trgovinska politika u Bosni i Hercegovini 1878-1914, Sarajevo. - Okey R. (2007): Taming Balkan Nationalism. The Habsburg „Civilizing Mission“ in Bosnia 1878-1914, Oxford University Press, New York. - Popović V. (1949) Agrarno pitanje u Bosni i turski neredi za vreme reformnog režima Abdul-Medžida, Beograd. - Prilozi, 34, (2005), Sarajevo. - Prilozi za istoriju B i H, II, (1987), Sarajevo. - Radušić E., (2013), Bosna i Hercegovina u britanskoj politici od 1857. do 1878, Sarajevo. - Radušić E., (2019), Bosnian Horrors. - Tepić I. (1988), Bosna i Hercegovina u ruskim izvorima (1856-1878), Sarajevo. - Šehić Z. (2007), U smrt za cara i domovinu, Sarajevo. - Younis H. (2019), Svakodnevni život u Sarajevu : (1850-1878.), Sarajevo.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Hercegovina od kraja 18. st. do 1918. godine				
Šifra/kod	FIL HIS 315	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	6
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Šesti	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Viši Ass. Minela Radušić, M.A			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253161	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 3 seminar 1 vježbe 2				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Administrativno-teritorijalna podjela Bosanskog ejaleta/vilajeta u 19. st. Društvene strukture. Provođenje osmanskih reformi u oblasti vojske, administracije i sudstva. Hatišerif od Gilhane i Hatihumajun. Pokret za autonomiju Bosne. Hercegovina pod upravom Ali paše Rizvanbegovića (Stočevića). Intervencija Omer-paše Latasa. Bosna pod upravom Topal Osman-paše. Privredni razvoj Bosne i Hercegovine. Zemljoradnja, stočarstvo. Gradovi i gradska privreda - trgovina, zanatstvo. Eksploatacija šuma. Začeci kapitalističkih društvenih odnosa u Bosni i Hercegovini. Poreski sistem. Agrarno zakonodavstvo (Ramazanski zakon i Saferska naredba).				

	Strani kapital. Nastanak građanstva. Razvoj manufakturne proizvodnje. Interesovanje velikih sila za Bosnu i Hercegovinu i otvaranje konzulata. Karakteristike seljačkih nemira. Ustanak u Bosni i Hercegovini (1875-1878) i njegovo prerasntanje u Istočnu krizu. Kulturno-prosvjetni razvoj Bosne i Hercegovine u XIX st. Razvoj školstva. Pojava i razvoj štampe. Počeci nacionalnih pokreta. Tekovine osmanske vladavine u Bosni i Hercegovini. Berlinski kongres. Okupacija Bosne i Hercegovine i pokret otpora. Bosna i Hercegovina pod austrougarskom vlašću. Novi civilizacijski okvir. Organizacija vlasti. Državopravni položaj Bosne i Hercegovine u Monarhiji. Nacionalna, vjerska, socijalna, obrazovno-kulturna struktura. Novi obrazovni sistem. Pismenost. Promjene u načinu života. Privredni razvoj. Izgradnja saobraćaja. Industrijalizacija. Poljoprivreda. Agrarno pitanje i pravci njegovog razrješavanja. Ustanak u Hercegovini 1882. i njegove posljedice. Kalajeva politika – ekonomske i političke karakteristike (1882–1903). Političko i nacionalno organiziranje Srba, Muslimana/Bošnjaka i Hrvata. Političke stranke i listovi. Borba Srba i Muslimana/Bošnjaka za vjersko-prosvjetnu autonomiju. Položaj Katoličke crkve (svjetovna crkvena organizacija). Nacionalna kulturno-prosvjetna društva. Radnička klasa. Aneksija Bosne i Hercegovine 1908. i aneksiona kriza. Ustavno razdoblje, formiranje Bosanskog sabora i njegov rad. Mlada Bosna i Sarajevski atentat. Bosna i Hercegovina u I svjetskom ratu. Položaj Bosne i Hercegovine u Državi SHS.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti bi trebali steći temeljna znanja i ovladati osnovnim pojmovima iz historije Bosne i Hercegovine od kraja 18. stoljeća do 1918. godine, te se osposobiti za kritičko vrednovanje historiografskih rezultata. Cilj je, također, osposobljavanje studenata za komparativno sagledavanje modernizacijskih procesa i stvaranja nacija kod bosanskohercegovačkih naroda, kao i usporedba položaja BiH, njenih vjerskih/nacionalnih kolektiva i pojedinaca u osmanskome i austrougarskom razdoblju. Cilj je, također, da se studenti osposobe da mogu uspoređivati položaj “drugog” i “percipiranih nedržavotvornih grupa” u osmanskome i austrougarskom državnom okviru, kao i razumijevanje nivoa poštivanja njihovih ljudskih prava.
Ishodi učenja	Poznavanje i razumijevanje glavnih karakteristika historijskog razvoja prostora BiH od kraja 18. stoljeća do 1918. godine, kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode i jednakosti. Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i historiografskih tekstova i jasno razlikovanje historiografskog stava, mišljenja i interpretacije s jedne i historijske činjenica s druge strane. Primjena stečenog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Administrativno - teritorijalna podjela Bosanskog ejaleta (vilajeta). Promjene

	upravne organizacije u toku 19. stoljeća. Strukture stanovništva i njihov položaj.
2.	Provođenje osmanskih reformi u Bosni u oblasti vojske, administracije i sudstva. Ukidanje klasičnih institucija timarsko-spahijskog sistema. Otpori.
3.	Pokret za autonomiju Bosne – različite percepcije.
4.	Proglašenje Hatišerifa od Gilhane i Hatihumajuna i njihovo provođenje u Bosni. Vojna intervencija Porte u Bosni pod vodstvom Omer-paše Latas. Reforme za vrijeme Šerif Osman-paše.
5.	Privreda i posjedovni odnosi. Zemljoradnja, stočarstvo. Agrarno zakonodavstvo. Gradovi i gradska privreda. Ukidanje esnafa, Manufaktura.
6.	Ustanak u Hercegovini i Bosni (1875 - 1878). Bosansko pitanje u međunarodnoj diplomatiji. Berlinski kongres.
7.	e- sedmica. Priprema za ispit, mini esej.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Austro-ugarska okupacija Bosne i Hercegovine i pokret otpora domaćeg stanovništva. Organizacija vlasti i državno-pravni položaj Bosne i Hercegovine u Monarhiji.
10.	Novi civilizacijski okvir Opće karakteristike historije Bosne i Hercegovine pod austrougarskom vlašću.
11.	Društvo. Nacionalna, vjerska, socijalna, obrazovno-kulturna struktura.
12.	Političko i nacionalno organiziranje Srba, Muslimana/Bošnjaka i Hrvata. Političke stranke i listovi. Borba Srba i Muslimana/Bošnjaka za vjersko-prosvjetnu autonomiju. Položaj katoličke crkve (svjetovna crkvena organizacija, redovi). Manjine. Nacionalna kulturno-prosvjetna društva.
13.	Aneksija BiH 1908. i aneksiona kriza. Ustavno razdoblje, formiranje Bosanskog sabora i njegov rad.
14.	Privredni razvoj. Uvođenje kapitalističkog načina proizvodnje. Izgradnja saobraćajnica. Industrija. Eksploatacija šuma. Rudarstvo. Zanatstvo. Trgovina. Poljoprivreda. Agrarno pitanje i pravci njegovog razrješavanja.
15.	Kulturno-prosvjetni razvoj Bosne i Hercegovine u 19. stoljeću. Pojava štampe. Novi obrazovni sistem (državne i privatne škole). Pismenost.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, seminar, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad																												
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Polusestrialna pismena provjera znanja</td><td>30</td><td>(30%)</td></tr><tr><td>2.</td><td>(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova</td><td>30</td><td>(30%)</td></tr><tr><td>3.</td><td>Seminarski rad ili esej</td><td>10</td><td>(10%)</td></tr><tr><td>4.</td><td>Aktivnost u nastavi</td><td>10</td><td>(10%)</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni usmeni ispit</td><td>20</td><td>(20%)</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po slijedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Polusestrialna pismena provjera znanja 30 bodova (30%), Seminarski rad ili esej 10 bodova (10%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%), Završni pismeni i usmeni ispit 50 bodova /50%/, (Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova i Završni usmeni ispit 20 bodova). Napomena:	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusestrialna pismena provjera znanja	30	(30%)	2.	(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova	30	(30%)	3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)	4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)	5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																										
1.	Polusestrialna pismena provjera znanja	30	(30%)																										
2.	(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova	30	(30%)																										
3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)																										
4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)																										
5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)																										
Ukupno: 100 bodova			100%																										
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																												

	f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Aličić, A. S. (1983) <i>Uređenje Bosanskog ejaleta od 1789. do 1878. godine</i>. Sarajevo. 2. Hadžibegović, I. (1980) <i>Postanak radničke klase u Bosni i Hercegovini i njen razvoj do 1914. godine</i>. (Prve dvije glave) Sarajevo. 3. Imamović, M. (1976, 1997) <i>Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak BiH od 1878. do 1914. godine</i>. Sarajevo. 4. <i>SR Bosna i Hercegovina</i> (1982), Separat iz II izdanja Enciklopedije Jugoslavije (dio o kulturi u razdoblju od kraja 18. st. do 1918).
	<i>Dodatna</i> 1. Aličić A. S. (1996) <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine</i>. Sarajevo. 2. Juzbašić, Dž. (2002) <i>Politika i privreda u Bosni i Hercegovini pod austrougarskom upravom</i>, Sarajevo. 3. Kasumović, F. (2021), <i>Na periferiji svijeta islama : osmanska poreska politika u Bosanskom ejaletu 1699-1839.</i>, Sarajevo. 4. <i>Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine, II.</i> (1987). Sarajevo. 5. <i>Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata</i> (1998). Sarajevo.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Jugoistočna Evropa od kraja 18. stoljeća do 1918. godine				
Šifra/kod	FIL HIS 325	Status (obavezni ili izborni)	Obavrzni	ECTS	5
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Peti	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Viši sss. Minela Radušić, M.A			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E- mail:minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253161	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 3 seminar 1 vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Karakteristike historijskog razvoja naroda jugoistočne Evrope u XIX st. s posebnim akcentom na južnoslavenske narode. Politička karta, stanovništvo, socijalna, etnička i vjerska struktura, karakteristike agrarnih društava i industrijska revolucija, razvoj saobraćaja. Modernizacijski procesi i njihovi dometi. Nacionalni pokreti i njihove karakteristike. Plemensko društvo. Pojava novih ideologija i pokreta, formiranje političkih partija. Događaji u jugoistočnoj Evropi u doba istočne krize 1875-1878. SanStefanski ugovor i Berlinski kongres i njihove posljedice na jugoistoku Evrope. Karakteristike razdoblja poslije Berlinskoga kongresa do Prvog				

	svjetskog rata. Balkanske nacionalne države (Srbija, Crna Gora, Rumunija, Grčka i Bugarska) do 1914, „evropeizacija” načina života na Balkanu. Austro-Ugarska monarhija od 1878. do 1914: nacionalni problemi u Monarhiji. Kraj osmanske vlasti u Evropi: albansko i makedonsko pitanje i njihovi nacionalni pokreti, balkanski ratovi - tok, rezultati i posljedice. Stvaranje nezavisne albanske države. Obrazovanje, nauka i kultura. Svakodnevni život. Prvi svjetski rat - sukobi velikih imperijalističkih sila. Učešće jugoistočnoevropskih država, zemalja i naroda u zaraćenim blokovima. Ratna privreda. Ratne operacije na prostorima jugoistočne Evrope. Srbija i Crna Gora u ratnim operacijama.. Stanje na frontovima i u južno-slavenskim zemljama. Stvaranje jugoslavenske države: mnoštvo ideja, koncepcija i nosilaca. Slom Austro-Ugarske i njenih saveznika. Stvaranje države SHS i Kraljevine SHS. Nestanak Osmanskog carstva - Turska republika.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti bi trebali steći temeljna znanja i ovladati osnovnim pojmovima iz historije Jugoistočne Evrope od konca 18. stoljeća do 1918. godine, te se osposobiti za kritičko vrednovanje historiografskih rezultata. Cilj je, također, osposobljavanje studenata za komparativno sagledavanje modernizacijskih procesa i stvaranja nacija kod pojedinih balkanskih naroda i usporedba tih procesa na Balkanu sa onima u Srednjoj i Zapadnoj Evropi. Cilj je da se studenti osposobe da mogu uspoređivati položaj “drugog” u pojedinim balkanskim državama, kao i usporedba poštivanja ljudskih prava u nacionalnoj državi i imperiji.
Ishodi učenja	Poznavanje i razumijevanje glavnih karakteristika historijskog razvoja jugoistočnoevropskog prostora u 19. stoljeću kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode i jednakosti Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i historiografskih tekstova i jasno razlikovanje historiografskog stava, mišljenja i interpretacije s jedne i historijske činjenica s druge strane. Primjena stečenog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznanje s nastavnim planom i programom i najznačajnijim izvorima i literaturom za ovaj kolegij. Politička karta, stanovništvo, socijalna, etnička i vjerska struktura stanovništva jugoistočne Evrope.
2.	Karakteristike historijskog razvoja Balkana XIX stoljeću, analiza društvenih procesa i najznačajnijih događaja - kritičko čitanje M. Mazowera.
3.	Karakteristike historijskog razvoja naroda jugoistočne Evrope u XIX stoljeću, analiza društvenih procesa i najznačajnijih događaja - kritičko čitanje M. Todorove.
4.	

	Nacija, definiranje pojma i društvenih okolnosti u kojima nastaje.
5.	Nacionalni pokret kod Srba i stvaranje državnih institucija.
6.	Nacionalni pokret kod Hrvata i stvaranje nacionalnih institucija.
7.	Specifičnosti crnogorskog plemenskog društva i stvaranje državnih institucija.
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Balkan u doba istočne krize 1875-1878. San-Stefanski ugovor i Berlinski kongres. Posljedice Berlinskog ugovora za jugoistočnu Evropu.
10.	Srbija i Crna Gora kao nezavisne države.
11.	Austro-Ugarska monarhija od 1878. do 1914. s naglaskom na društvene promjene u hrvatskim i slovenačkim zemljama
12.	Osmansko carstvo na jugoistoku Evrope. Albansko i makedonsko pitanje i njihovi nacionalni pokreti
13.	Grčka, Rumunija i Bugarska
14.	Balkanski ratovi - tok, rezultati i posljedice.
15.	Narodi i zemlje jugoistočne Evrope u Prvom svjetskom ratu. Stvaranje Države SHS i Kraljevine SHS.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, seminar, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad
---	--

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Polusemestralni pismeni ispit	30	(30%)
	2.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)
	3.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)
	4.	Završni pismeni ispit	30	(30%)
	5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)
	Ukupno: 100 bodova			100%
	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:			
	<i>Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po sljedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Polusemestralna pismena provjera znanja 30 bodova (30%), Seminarski rad ili esej 10 bodova (10%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%), Završni pismeni i usmeni ispit 50 bodova /50%/, (Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova i Završni usmeni ispit 20 bodova). Da bi student pristupio završnom usmenom ispitu nužno je da sakupi minimalno 40 bodova (50% od ukupnog broja bodova do završnog ispita).</i>			
	Napomena:			
	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:			
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;			
	b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;			
	c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;			
Skala ocjenjivanja	d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;			
	e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;			
	f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.			
	Obavezna			
	1. Istorija Jugoslavije. Beograd, 1971.			
Literatura	2. Stevan K. Pavlović: Istorija Balkana 1804-1945. Beograd 1999 (2004)			
	3. M. Mazower, Balkan, kratka povijest, Zagreb, 2003			
	4. Marija Todorova, Imaginarni Balkan, Beograd 1999.			

	<i>Dodatna</i> 1. D. Dukovski, <i>Povijest Srednje i Jugoistočne Europe 19. i 20. stoljeća</i>, Zagreb 2005. 2. A. J. P. Taylor, <i>Habsburška monarhija 1809-1918. godine</i>, Zagreb 1990. 3. B. Jelavich, <i>History of the Balkans</i>, Cambridge 1983, sv. 1-2 4. J. Šidak-D. Šepić-I. Karaman-M. Gross, <i>Povijest hrvatskog naroda 1860-1914.</i>, Zagreb, 1968. 5. <i>Istorija srpskog naroda</i>, V-1, Beograd, 1981.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Vojna organizacija u Osmanskom carstvu				
Šifra/kod	FIL HIS 468b	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	Drugi	Semestar	Prvi	Ak. godina	2022/23; 2023/24; 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. Dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu kabinetskih konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1 seminar 0 vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Obrađivat će se temeljne karakteristike vojne organizacije u osmanskoj državi od vremena emira Osmana do Berlinskog kongresa 1878. godine. Studenti se trebaju upoznati s osmanskim vojnom taktikom i strategijom te sa značajnim vojnim rodovima u okviru kopnene i pomorske vojske. Pažnja će biti usmjerena i na poluvojne redove s posebnim akcentom na učešće hrišćana u osmanskoj vojsci. Specijalna pažnja bit de posvećena primjeni osmanske vojne organizacije na tlu Bosanskog ejaleta. Propitivat će se suodnos promjena u državnoj organizaciji i promjena u vojnoj organizaciji, s posebnim akcentom na osmanske reforme u 19. stoljeću. Obraditi će se i društveni položaj osmanskih vojnika.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	da studenti razumiju vojno uređenje u Osmanskom carstvu i Bosanskom ejaletu; da kompariraju osmansku vojnu organizaciju u klasičnom razdoblju sa onom u reformskom, kao i osmansku vojsku sa vojskama evropskih sila; da analiziraju osmansku vojnu taktiku s posebnim akcentom na odnos prema civilima u toku ratnih operacija i poslije njih; da se studenti osposobljavaju za razumijevanje uzročno-posljedičnih veza, na primjeru odnosa između pravnog i društvenog statusa vojnika i ratnog potencijala osmanske vojske kao jednog od temelja osmanske države.
Ishodi učenja	Poznavanje i razumijevanje historijskog kretanja kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena na odnosu staro – novo (klasični sistem – reforme). Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i vrednovanja historiografskih tekstova na višoj misaonoj razini. Primjena stečenog konkretnog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa). Osposobljavanje za samostalno stvaranje na nivou prilagođenom drugom ciklusu studija.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznanje s nastavnim planom i programom i najznačajnijim izvorima i literaturom za ovaj kolegij.
2.	Rat kao fenomen u historiji Osmanskog carstva.
3.	Timarsko-spahijski sistem – temelj vojne organizacije.
4.	Vojna organizacija Carstva u klasičnom periodu.
5.	Spahije.
6.	Bosanske spahije.
7.	Janičari.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Tvrđavske posade.
10.	Kapetanije i kapetani u Bosni.

11.	Ostali vojni rodovi.
12.	Pomorske snage.
13.	Vojna organizacija u kontekstu osmanskih reformi u 19. stoljeću.
14.	Nova vojska.
15.	Vojna reforma u Bosni.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predavanje, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad																								
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																								
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Polusemestralna pismena provjera znanja</td><td>35</td><td>(35%)</td></tr><tr><td>2.</td><td>Pismena provjera znanja za drugi dio semestra</td><td>35</td><td>(35%)</td></tr><tr><td>3.</td><td>Seminarski rad ili esej</td><td>20</td><td>(20%)</td></tr><tr><td>4.</td><td>Aktivnost u nastavi</td><td>10</td><td>(10%)</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusemestralna pismena provjera znanja	35	(35%)	2.	Pismena provjera znanja za drugi dio semestra	35	(35%)	3.	Seminarski rad ili esej	20	(20%)	4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)	Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																					
	1.	Polusemestralna pismena provjera znanja	35	(35%)																					
	2.	Pismena provjera znanja za drugi dio semestra	35	(35%)																					
	3.	Seminarski rad ili esej	20	(20%)																					
4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)																						
Ukupno: 100 bodova			100%																						
*	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																								
	Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po sljedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere																								

	znanja: Pismena polusestrialna provjera znanja 35 bodova (35%), Pismena provjera znanja na kraju semestra za drugi dio semestra 35 bodova (35%), Ezej 20 bodova (20%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%). Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. <i>Historija osmanske države i civilizacije</i>, (ur: E. Ihsanoglu), Sarajevo, 2004. (selektirani dio) 2. <i>Historija naroda Jugoslavije</i>, II, Zagreb 1959. (selektirani dio) 3. A. Aličić, <i>Uređenje bosanskog ejaleta od 1789. do 1878.godine</i>, Sarajevo, 1983. (selektirani dio) <i>Dodatna</i> 1. M. Vasić, <i>Martolosi u jugoslovenskim zemljama pod turskom vladavinom</i>, Sarajevo 1967, str. 288. 2. H. Kreševljaković, <i>Kapetanije u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, 1954. 3. I. Tepić, "Osmanska vojska i policija u bosanskom vilajetu od 50-tih do 70-tih godina XIX vijeka", <i>Godišnjak društva istoričara Bosne i Hercegovine</i>, 37, (1986), Sarajevo 1986.
Napomene	-



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Osnove metodika nastave historije 1				
Šifra/kod	FIL HIS 110	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	I	Semestar	I	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email: edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 253-132	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-130	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 1 ; seminar 0 ; vježbe 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Fokus nastavnog predmeta Osnove metodike nastave historije 1 je definiranje predmeta i zadataka nastave historije kroz njezin razvoj i značaj kao nastavne discipline u procesu obrazovanja i odgoja. Naglasak se stavlja na zadatke koji ukazuju na značaj i razvoj historijskog mišljenja, moralni odgoj i razvoj estetskog osjećaja. U sadržaju nastavnog predmeta je upoznavanje sa značajem i ulogom nastave historije u prošlosti, kao o položaju u obrazovnom sistemu u Bosni i Hercegovini u prošlosti I u savremeno doba. Studenti će se upoznati sa osnovnim pojmovima kao što su nastava, tipovi nastave, nastavni planovi, programi, kurikulum, te njihovim značajem za nastavni process. Predstaviti će se i značaj primjene najvažnijih nastavnih metoda i oblika rada kao i definiranju i ulozi materijalnih, funkcionalnih i odgojnih zadataka nastave historije u osnovnim školama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Osnove metodike nastave historije 1 je teoretski i praktično osposobiti studente/studentice za buduće samostalno izvođenje nastave. Studenti stiču teoretska i praktična znanja o osnovnim pojmovima iz predmeta metodika nastave historije, te razvijaju se opće i specifične studentske kompetencije potrebne za kasnije uspješno poučavanje nastave historije i praktičan rad u nastavi.				

Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Znanje: Upoznati osnovne pojmove i zadatke koji se vežu za predmet metodika nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Upoznati značaj, razvoj metodike nastave historije i savremene poglede na nastavu historije. Upoznati mjesto i ulogu nastave historije u obrazovnom sistemu Bosne i Hercegovine u prošlosti i savremenom dobu. Upoznati i kritički promišljati o odgojno-obrazovnim ciljevima nastave historije i znati ih odrediti prilikom planiranja nastave i pripremanja pojedinih nastavnih satova. Vještine: Osposobljavati se planiranje, pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih satova. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala. Kompetencije: Diskusija, kritičko mišljenje, vrjednovanje stavova, samostalno planiranje i izvođenje nastave

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Metodika nastave historije; Predmet i zadaci;
2.	Razvoj nastave historije u prošlosti.
3.	Savremeni pogledi na nastavu historije.
4.	Historija kao nastavni predmet;
5.	Značaj nastave historije u obrazovanju i odgoju učenika;
6.	Razvoj nastave historije u Bosni i Hercegovini.
7.	Savremena nastava historije u Bosni i Hercegovini.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata

9.	Nastavni plan. Nastavni program. Kurikulum
10.	Nastava. Vrste nastave.
11.	Ciljevi i zadaci nastave historije. Materijalni, funkcionalni i odgojni zadaci nastave historije.
12.	Oblici rada.
13.	Nastavne metode
14.	Nastavne metode
15.	Savremena didaktička pomagala
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi uz demonstraciju osnovnih nastavnih metoda koji su sadržaj predmeta Osnove metodike nastave historije 1. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komunikacijske tehnologije.
---	---

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja (test)</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/Prezentacija</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Esej/Prezentacija	10	10	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40																																	
	2.	Aktivnost	10	10																																	
	3.	Esej/Prezentacija	10	10																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom izvođenja nastave studenti/studentice će imati obavezu čitanja kraćih tekstova i analiza dokumenata vezanih za teme koje se obrađuju na predavanjima te će iste imati priliku prezentirati na nastavi. Za navedene aktivnosti moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusemestralni ispit koji se polaže na temelju obavezne literature polaže se u 8. sedmici semestra. Na polusemestralnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u dva termina na temelju obavezne literature. Na završnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova.																																					
Napomena: Drugoj provjeri znanja ne može se pristupiti bez prethodno odslušanih hospitacija i održanog časa na fakultetu. Prisustvo hospitacijama i održavanje sati na fakultetu i u srednjoj školi evidentira se na hospitacionoj listi.																																					
Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																					
<table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr><tr><td>e) 6 (E)</td><td>- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</td></tr><tr><td>f) 5 (F, FX)</td><td>- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr></table>	a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;	e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;	f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																									
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																				
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																				
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																				
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																				
e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																																				
f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				
Literatura	<i>Obavezna</i> Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Lorin Anderson (ur.), Nastava orijentirana na učenje: vodič za nastavnike usmjerene na postignuća, Thessaloniki, 2014.																																				

	<i>Dodatna</i> Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Vladimir Vego, Metodika nastave povijesti, Mostar 1998; Nekada davno...živjeli smo zajedno, Zajednički rad s multiperspektivnim pristupom, EUROCLIO 2014. Obični ljudi u neobičnoj zemlji, Svakodnevni život u Bosni I Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji 1945-1990, EUROCLIO 2008.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Osnove metodika nastave historije 2				
Šifra/kod	FIL HIS 111	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	I	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email:edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 253-155	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E- mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 1 ; seminar 0 ; vježbe 2;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Fokus nastavnog predmeta Osnove metodike nastave historije 1 je definiranje predmeta i zadataka nastave historije kroz njezin razvoj i značaj kao nastavne discipline u procesu obrazovanja i odgoja. Naglasak se stavlja na zadatke koji ukazuju na značaj i razvoj historijskog mišljenja, moralni odgoj i razvoj estetskog osjećaja. U sadržaju nastavnog predmeta je upoznavanje sa značajem i ulogom nastave historije u prošlosti, kao o položaju u obrazovnom sistemu u Bosni i Hercegovini u prošlosti I u savremeno doba. Studenti će se upoznati sa osnovnim pojmovima kao što su nastava, tipovi nastave, nastavni planovi, programi, kurikulum, te njihovim značajem za nastavni process. Predstaviti će se i značaj primjene najvažnijih nastavnih metoda i oblika rada kao i definiranju i ulozi materijalnih, funkcionalnih i odgojnih zadataka nastave historije u osnovnim školama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Osnove metodike nastave historije 2 je teoretski i praktično osposobiti studente/studentice za buduće samostalno izvođenje nastave. Studenti stiču teoretska i praktična znanja o osnovnim pojmovima iz predmeta metodika nastave historije, te razvijaju se opće i specifične studentske kompetencije potrebne za kasnije uspješno poučavanje nastave historije i praktičan rad u nastavi.				

Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Znanje: Upoznati osnovne pojmove koji se vežu za izvođenje nastave historije. Upoznati didaktičko-metodičke karakteristike savremene nastave povijesti. Usvojiti osnovna teorijska znanja i metodološke postavke savremene historiografije o učenju i poučavanju historije. Poznavati osnovne metode rada u nastavi. Razlikovati tipove časova i odabrati odgovarajuće metode za uspješnije izvođenje nastave za te tipove časova. Vještine: Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala. Kompetencije: Diskusija, kritičko mišljenje, analiziranje nastavnih materijala za buduće samostalno planiranje i izvođenje nastave.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Oblici i tipovi nastavnog sata. Uvodni sat. Obrade novog gradiva. Ponavljanje. Vježbanje. Provjeravanje. Sistematiziranje.
2.	
3.	Nastavna sredstva i pomagala u nastavi historije;
4.	
5.	Udžbenik u nastavi historije;
6.	
7.	Radna sveska, Historijska čitanka i priručnik
8.	
9.	Historijska karta i atlas.
10.	
11.	Polusemestralna provjera znanja studenata
12.	
13.	Informatičke tehnologije i mediji.
14.	

10.	Rad s pisanim historijskim izvorima.
11.	Rad sa vizualnim historijskim izvorima.
12.	Terenska nastava.
13.	Nastava historije i muzeji.
14.	Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje;
15.	Nastavnik i njegova uloga.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi uz demonstraciju osnovnih nastavnih metoda koji su sadržaj predmeta Osnove metodike nastave historije 2. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komuniacijske tehnologije.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja (test)</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/Prezentacija</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja (test)	40	40	2.	Aktivnost	10	10	3.	Esej/Prezentacija	10	10	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prva provjera znanja (test)	40	40																																		
2.	Aktivnost	10	10																																		
3.	Esej/Prezentacija	10	10																																		
4.	Završni ispit	40	40																																		
5.																																					
Ukupno: 100 bodova			100%																																		

	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom izvođenja nastave studenti/studentice će imati obavezu čitanja kraćih tekstova i analiza dokumenata vezanih za teme koje se obrađuju na predavanjima te će iste imati priliku prezentirati na nastavi. Za navedene aktivnosti moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Polusemestralni ispit koji se polaže na temelju obavezne literature polaže se u 8. sedmici semestra. Na polusemestralnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u dva termina na temelju obavezne literature. Na završnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 40 bodova.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006. Lorin Anderson (ur.), Nastava orijentirana na učenje: vodič za nastavnike usmjerene na postignuća, Thessaloniki, 2014.
	<i>Dodatna</i> Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Vladimir Vego, Metodika nastave povijesti, Mostar 1998;
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija starog Rima				
Šifra/kod	FIL ARH 235	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović			
	Kontakt podaci	Kabinet:134 E-mail: salmedin.mesihovic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 157	Termin konsultacija	Srijeda 13 – 15 Četvrtak 12 - 15	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____1____; seminar____0____; vježbe____1____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	„Historija starog Rima“ se bavi civilizacijom rimskog svijeta od njegovih <i>origines</i> pa do razdoblja kada se jedinstveni rimski svijet podijelio na tri dijela : latinski zapad, romejski grčki istok i islamski svijet. Sam predmet je podijeljen na četiri glavne cjeline : doba kraljevstva, Republike, Carstva i fenomene.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta „Historija starog Rima“ je kvalitetno osposobljavanje studenta da ovlada znanjem o historiji rimske civilizacije, kao i da stekne vještine i znanja kojima može da razumije njenu baštinu i nasljeđe, kao i sticanje sposobnosti da naučeno primijeni u modernim historijskim procesima.				
Ishodi učenja	Znanje: Studenti stječu temeljna znanja o rimskom svijetu kroz njegovo 12 stoljetno postojanje. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno				

	razumije kulturološke i historijske procese (razvitke, prožimanja i sinkretiziranja) koji su se odvijali u navedenom periodu na širem Euromediteranskom prostoru. Istovremeno se stiče i znanje o nastavnim metodama u prezentiranju rimske civilizacije. Vještine: Upotreba kritičkog aparata. Rad na izvornoj građi. Nastavne, pedagoške i didaktičke sposobnosti prenošenja znanja o rimskoj civilizaciji. Kompetencije: Sposobnost prezentiranja usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara / naučnog rada. Motivacija za izučavanje, istraživanje i prezentiranje (i u naučnom, i u stručnom, i u medijskom i u nastavnom smislu) rimske klasične civilizacije.
--	--

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa predmetom. Literatura. Značaj rimske klasične civilizacije i njena dostignuća.
2.	Izvorna građa.
3.	Preduvjeti nastanka rimskoga svijeta. Indoeuropljani, Mediteran, Drevna Italija, Etrurci, „Sveta loza trojanska“ : Enejidska priča.
4.	Regalna epoha
5.	Rana Republika
6.	Srednja Republika.
7.	Agrarna kriza i Kasna Republika.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Fenomeni I.
10.	Fenomeni II.

11.	Uspostava principata i Augustovsko doba.
12.	Dinastije Julijevaca – Klaudijevaca i Flavijevaca.
13.	Dinastija Antonina.
14.	Dinastija Severa i “Pedesetogodišnjica”.
15.	Dominat.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Usmeno izlaganje (ex catedra), prezentacije, kartografija dokumentarni filmovi, referati i razgovori sa studentima u okvirima tematskih cjelina.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/referat/seminar</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>25</td><td>25%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>45</td><td>45%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. • Aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%	3.	Esej/referat/seminar	10	10%	4.	Polusemestralni ispit	25	25%	5.	Završni ispit	45	45%									Ukupno: _____bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %																																		
2.	Aktivnost na nastavi	10	10%																																		
3.	Esej/referat/seminar	10	10%																																		
4.	Polusemestralni ispit	25	25%																																		
5.	Završni ispit	45	45%																																		
Ukupno: _____bodova			100%																																		

	predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra • Seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar nastavnih oblasti rimske klasične civilizacije. • Parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Usmeni ispit sa gradivom iz prvih sedam tematskih jedinica. • Završna provjera znanja. Pismeni i usmeni ispit koji obuhvata materiju iz svih oblasti izučavanja nastavnog predmeta. Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Salmedin Mesihović - Dženana Kahrman - Fadil Hadžiabdić, FONTES Izvori za historiju rimskog svijeta, izdavač : Udruženje za proučavanje i promoviranje ilirskog naslijeđa i drevnih klasičnih civilizacija BATHINVS i O. D. FONT, Sarajevo, 2021. 2. Salmedin Mesihović, ORIGINES. Nastanak rimskog svijeta, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 3. Salmedin Mesihović, PRVA REPUBLIKA, O. D. FONT, Sarajevo, 2021. 4. Salmedin Mesihović, Rimljani : Život, naslijeđe, sjećanje, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 5. Salmedin Mesihović, Principat. Vlast prvog građanina, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 6. Salmedin Mesihović, Dominat. Vlast gospodara, O. D. FONT, Sarajevo, 2021. <i>Dodatna</i> 1. Oksfordska istorija Rimskog sveta, Beograd, 1999. 2. D. Brujić, Vodič kroz svet antike, Beograd, 2002.

Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija klasičnog doba II				
Šifra/kod	FIL HIS 108	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	10
Ciklus studija	I	Semestar	II	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović			
	Kontakt podaci	Kabinet:134 E-mail: salmedin.mesihovic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 157	Termin konsultacija	Srijeda 13 – 15 Četvrtak 12 - 15	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____4____; seminar____1____; vježbe ____4____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	„Historija klasičnog doba II“ se bavi civilizacijom rimskog svijeta od njegovih <i>origines</i> pa do razdoblja kada se jedinstveni rimski svijet podijelio na tri dijela : latinski zapad, romejski grčki istok i islamski svijet. Sam predmet je podijeljen na četiri glavne cjeline : doba kraljevstva, Republike, Carstva i fenomene.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta „Historija klasičnog doba II“ je kvalitetno osposobljavanje studenta da ovlada znanjem o historiji rimske civilizacije, kao i da stekne vještine i znanja kojima može da razumije njenu baštinu i nasljeđe, kao i sticanje sposobnosti da naučeno primijeni u modernim historijskim procesima.				
Ishodi učenja	Znanje: Studenti stječu temeljna znanja o rimskom svijetu kroz njegovo 12 stoljetno postojanje. Ovladavanje ovim znanjem, studentu omogućava da sustavno				

	razumije kulturološke i historijske procese (razvitke, prožimanja i sinkretiziranja) koji su se odvijali u navedenom periodu na širem Euromediteranskom prostoru. Istovremeno se stiče i znanje o nastavnim metodama u prezentiranju rimske civilizacije. Vještine: Upotreba kritičkog aparata. Rad na izvornoj građi. Nastavne, pedagoške i didaktičke sposobnosti prenošenja znanja o rimskoj civilizaciji. Kompetencije: Sposobnost prezentiranja usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara / naučnog rada. Motivacija za izučavanje, istraživanje i prezentiranje (i u naučnom, i u stručnom, i u medijskom i u nastavnom smislu) rimske klasične civilizacije.
--	--

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa predmetom. Literatura. Značaj rimske klasične civilizacije i njena dostignuća.
2.	Izvorna građa.
3.	Preduvjeti nastanka rimskoga svijeta. Indoeuropljani, Mediteran, Drevna Italija, Etrurci, „Sveta loza trojanska“ : Enejidska priča.
4.	Regalna epoha
5.	Rana Republika
6.	Srednja Republika.
7.	Agrarna kriza i Kasna Republika.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Fenomeni I.
10.	Fenomeni II.

11.	Uspostava principata i Augustovsko doba.
12.	Dinastije Julijevaca – Klaudijevaca i Flavijevaca.
13.	Dinastija Antonina.
14.	Dinastija Severa i “Pedesetogodišnjica”.
15.	Dominat.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Usmeno izlaganje (ex catedra), prezentacije, kartografija dokumentarni filmovi, referati i razgovori sa studentima u okvirima tematskih cjelina.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/referat/seminar</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>25</td><td>25%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>45</td><td>45%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. • Aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%	3.	Esej/referat/seminar	10	10%	4.	Polusemestralni ispit	25	25%	5.	Završni ispit	45	45%									Ukupno: _____bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %																																		
2.	Aktivnost na nastavi	10	10%																																		
3.	Esej/referat/seminar	10	10%																																		
4.	Polusemestralni ispit	25	25%																																		
5.	Završni ispit	45	45%																																		
Ukupno: _____bodova			100%																																		

	predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra • Seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar nastavnih oblasti rimske klasične civilizacije. • Parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Usmeni ispit sa gradivom iz prvih sedam tematskih jedinica. • Završna provjera znanja. Pismeni i usmeni ispit koji obuhvata materiju iz svih oblasti izučavanja nastavnog predmeta. Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Salmedin Mesihović - Dženana Kahriman - Fadil Hadžiabdić, FONTES Izvori za historiju rimskog svijeta, izdavač : Udruženje za proučavanje i promoviranje ilirskog naslijeđa i drevnih klasičnih civilizacija BATHINVS i O. D. FONT, Sarajevo, 2021. 2. Salmedin Mesihović, ORIGINES. Nastanak rimskog svijeta, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 3. Salmedin Mesihović, PRVA REPUBLIKA, O. D. FONT, Sarajevo, 2021. 4. Salmedin Mesihović, Rimljani : Život, naslijeđe, sjećanje, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 5. Salmedin Mesihović, Principat. Vlast prvog građanina, O. D. FONT, Sarajevo, 2020. 6. Salmedin Mesihović, Dominat. Vlast gospodara, O. D. FONT, Sarajevo, 2021. <i>Dodatna</i> 1. Oksfordska istorija Rimskog sveta, Beograd, 1999. 2. D. Brujić, Vodič kroz svet antike, Beograd, 2002.

Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Katedra za arheologiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Numizmatika				
Šifra/kod	FIL ARH 434	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	II	Semestar	II	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović			
	Kontakt podaci	Kabinet:134 E-mail: salmedin.mesihovic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 157	Termin konsultacija	Srijeda 13 – 15 Četvrtak 12 – 15	
Saradnik	Ime i prezime	Viši ass. Edin Bujak, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____2____; seminar____0____; vježbe____1____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	„Numizmatika“ je predmet koji nastoji objasniti fenomen novca i u teorijskom i u praktičnom smislu od njegove prve pojave u grčkom svijetu, preko antičkog razdoblja pa se do kraja srednjovjekovne bosanske države.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Uvesti studente u teorijsko i praktično znanje o novcu i numizmatičkim kretanjima na tlu BiH od prahistorije do kraja srednjeg vijeka				
Ishodi učenja	Studenti stječu temeljna znanja o numizmatici i razvoju novca kroz epohe klasične civilizacije i srednjega vijeka, sa posebnim osvrtom na Ilirik i srednjovjekovnu Bosnu. Vještine: Upotreba kritičkog aparata. Rad na izvornoj građi. Nastavne, pedagoške i didaktičke sposobnosti prenošenja znanja o numizmatici i razvoju novca.				

Kompetencije: Sposobnost prezentiranja usvojenih metodoloških odrednica iz numizmatike u kontekstu pisanja eseja / seminara / naučnog rada. Motivacija za izučavanje, istraživanje i prezentiranje (i u naučnom, i u stručnom, i u medijskom i u nastavnom smislu) numizmatike.

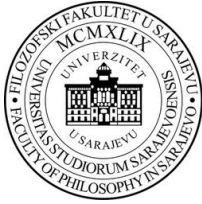
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Upoznavanje studenta sa osnovnom literaturom. Definiranje osnovnih pojmova vezanih za numizmatiku.
2.	Historijat emisija novca (Početak kovanja novca, grčki novac, rimski novac, grčko - ilirski novac, keltski novac).
3.	Datacija novca.
4.	Grčki novac (Prostorno određenje predmeta. Datacija grčkog novca. Emisije grčkog novca na prostoru zapadnog Balkana).
5.	Grčko - ilirski novac (Novac grčkih kolonija sa obala Jadranskog mora)
6.	Rimski novac (aureus, denarius, sestertius, dupondius, as, antoninianus)
7.	Rimski novac nakon reforme cara Dioklecijana (argenteus, follies).
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Novac na tlu Bosne i Hercegovine do uspostavljanja rimske vlasti. (Novac Daorsa. Novac iz doline rijeke Japre. Kartaginski novac. Keltski novac).
10.	Novac na tlu Bosne i Hercegovine nakon uspostavljanja rimske vlasti.
11.	Osnove srednjovjekovne numizmatike.
12.	Novac na tlu današnje BIH tokom srednjeg vijeka.
13.	Srednjovjekovni bosanski novac I.

14.	Srednjovjekovni bosanski novac II.
15.	Stučna posjeta muzeju.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Usmeno izlaganje (ex catedra), prezentacije, kartografija dokumentarni filmovi, referati i razgovori sa studentima u okvirima tematskih cjelina.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10 %</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej/referat/seminar</td><td>15</td><td>15%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusestrialni ispit</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>45</td><td>45%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____ bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. • Aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra • Seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar nastavnih oblasti rimske klasične civilizacije. • Parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Usmeni ispit sa gradivom iz prvih sedam tematskih jedinica. • Završna provjera znanja. Pismeni i usmeni ispit koji obuhvata materiju iz	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%	3.	Esej/referat/seminar	15	15%	4.	Polusestrialni ispit	20	20%	5.	Završni ispit	45	45%									Ukupno: _____ bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prisustvo na nastavi	10	10 %																																		
2.	Aktivnost na nastavi	10	10%																																		
3.	Esej/referat/seminar	15	15%																																		
4.	Polusestrialni ispit	20	20%																																		
5.	Završni ispit	45	45%																																		
Ukupno: _____ bodova			100%																																		

	svih oblasti izučavanja nastavnog predmeta. Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Babelon, Jean: Antička numizmatika, Beograd 1970. 2. Truhelka, Ćiro: Nalaz iz Vranjske : uz nekoliko dodataka o bosanskoj numizmatici, GZM, Sarajevo 1902 3. Rengjeo Ivan: Novci bosanskih banova i kraljeva, GZM, 1943, Sarajevo, 1944, 237-291 4. Glavaš Tihomir: Druga ostava bosanskog novca iz Ribića kod Konjica, GZM (A) 44, Sarajevo, 1989, 233-266 5. Renđeo, Ivan: Bosanski novci (Priredio Tonči Grbelja), HM IV/14, Sarajevo, 2000, 249-25 6. Truhelka, Ćiro: Nalaz bosanskog novca Obreten kod Ribića, GZM, Sarajevo, 1905. 7. Mirnik, Ivan: Numizmatički priručnik i rječnik, Zagreb 2011. 8. The Oxford Handbook of Greek and Roman Coinage, Oxford University press 2011. 9. Salmedin Mesihović, ORBIS ROMANVS (Udžbenik za historiju klasične rimske civilizacije), Sarajevo, 2015. <i>Dodatna</i>

Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Civilizacije klasičnog doba Grčke i Rima				
Šifra/kod	FIL HIS 410	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Drugi	Semestar	Prvi	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Salmedin Mesihović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 134 E-mail: salmedin.mesihovic@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 157	Termin konsultacija	ponedjeljak 10 - 12 utorak 10 – 11 srijeda 14 – 15 četvrtak 14 – 15	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja __1__ ; seminar __1__ ; vježbe __2__				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje sa nastavnim planom i programom. Upoznavanje sa literaturom. Detaljna historijska topografija zemalja koje je zahvatala antička grčko-rimska civilizacija. Izvorna građa i savremena historiografija. Periodizacija i kronologija grčke i rimske historije. Minojska i mikenska civilizacije, Troja i grčka mitologija, Homerska Grčka, Arhajska Grčka, Grčka kolonizacija VIII- VI st. e. Grčka u klasično doba. Aleksandar Makedonski i helenističko razdoblje razvitka grčke civilizacije. Rana Italija, Etrurci i njihova kultura, Grci na tlu Italije, italški narodi. Rim u doba kraljeva. Doba rane Republike. Pokorenje Italije od strane Rima. Širenje Rimske Republike. Kasna Republika, Julije Cezara. Oktavijan August i stvaranje Carstva.Carevi iz dinastije Julijevaca- Klaudijevaca, Flavijevaca i Antonina. Rimska ekonomika, kultura, religija, umjetnost. Širenje istočnih kultova u I i II st. n. e. i doba ranog kršćanstva. Kasno Rimsko Carstvo. 476 god.n.e. i sudbina Zapadnog Rimskog Carstva.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj je znatno produbiti znanja historije, arheologije i umjetnosti svijeta klasičnih civilizaciji od početka II. milenijuma p. n. e., do kraja sredine I milenijuma n. e., kako bi student stekao temeljna znanja za bavljenje historijskom naukom.
Ishodi učenja	1. Poznavanje osnovnih faktografskih činjenica 2. Razumijevanje historijskih uzročno – posljedičnih veza 3. Poznavanje i upotreba kritičkog aparata 4. Prezentiranje usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara iz perioda pd 3.st.p.n.e do 6 st.n.e 5. Motivacija za izučavanje najstarijih europskih civilizacija

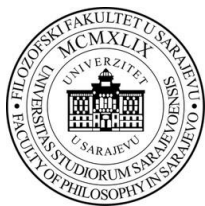
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Upoznavanje s literaturom. Detaljna historijska topografija zemalja koje je zahvatala antička grčko-rimska civilizacija.
2.	Periodizacija i kronologija grčke i rimske historije. Izvori za grčku i rimsku historiju.
3.	Minojska i mikenska civilizacija
4.	Troja i grčka mitologija, homerska Grčka i arhajska Grčka. Utjecaj mitologije na grčku umjetnost. Grčki panteon i religijska u grčkim polisima. Nastanak polisa. Rana grčka filozofija. Analiza izvora vezanih za grčku religiju.
5.	Grčka kolonizacija VIII–VI pr. n. e. i širenje grčke kulture na Mediteranu i crnomorskim obalama. Nastanak i razvoj demokratskog i oligarhijskog uređenja u najznačajnijim grčkim polisima. Igre u staroj Grčkoj (Olimpijske, Pitijske, Istamske i Nemjeske igre.) Analiza izvora vezanih za grčku kulturnu historiju.
6.	Grčka u klasično doba (lirsko i elegijsko pjesništvo, drama, slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, Periklovo zlatno doba atenske demokratije, privreda, filozofija, politički i vojni sukobi Atene i Sparte). Analiza pisane izvorne građe koja se odnosi na grčko društvo u klasičnom razdoblju.
7.	Aleksandar Makedonski i helenističko razdoblje razvitka grčke civilizacije. Analiza pisane izvorne građe koja se odnosi na period Helenizma.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Rana Italija, Etrurci i njihova kultura, Grci na tlu Italije, italški narodi..). Rim u doba kraljeva. (Kralj. Komicije. Senat Rimski panteon.) Analiza izvorne građe koja se odnosi na period rimskog kraljevstva.
10.	Doba rane Republike. (Pokorenje Italije od strane Rima. Širenje Rimske republike. Italijanski identitet i asimilacija. Odnos Rima i Kartagine. Punske ratove. Nobilitet. Vitezovi. Plebs. Filozofija. Način života. Jezik. Referme braće Grah. Ličnosti koje su obilježile ovaj period u razvoju rimske države.)Analiza izvorne građe koja se odnosi na punske ratove.
11.	Kasna Republika Julija Cezara. Oktavijan August i stvaranje Carstva. (Viđenje Cezara u historiografiji modernog doba. Značajne ličnosti - Pompej, Ciceron, Marko

	Antonije, Livija Kleopatra. Romanizacija i kosmopolitizam Mediterana). Analiza izvorne građe koja se odnosi na doba kasne republike.
12.	Doba principata (Pjesništvo Augustovog doba. Politička dešavanja iz doba Julijevaca, Flavijevaca, Antonona i Severa. Zakonodavstvo. Društvena stratifikacija.) Analiza izvorne građe koja se odnosi na doba principata.
13.	Fenomeni rimskog društva (klendar, mjere, djetinjstvo, obrazovanje, znanost, latinica i druga pisma rimske države, rodni odnosi, brak, seksualnost u rimskom svijetu, medicina, sahrane, rimska imena, ishrana, odjevanje rimskog svijeta, muzika, gladiatorske igre)
14.	Vizuelna umjetnost (mozaik, skulptura, reljefi, freske, geme i kameje). Arhitektura (Beton, ceste, akvadukti, kupališta, amfitetari, tetari, hipodromi, mostovi, Cirkus, trijumfalni lukovi, <i>domus</i> , <i>villa</i> , <i>insula</i> , hramovi, bazilike ...). Komparacija svakodnevnog života u Rimu sa životom savremenog čovjeka.
15.	Kasno Rimsko carstvo do 476. godine i sudbina Zapadnog rimskog carstva. (Dominat. Tetrarhija. Doba ranog kršćanstva. Podjela carstva. Zenit rimske kulture. Analiza izvorne građe koja se odnosi na dominat.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	1. Analitička metoda (analiza određenih vojno – političkih događaja kroz podjelu na manje tematske cjeline) 2. Heuristička metoda (postići studente da kroz međusobni razgovor ili kroz razgovor sa nastavnikom dođu do zaključaka o uzročno – posljedičnim vezama u periodu koji se obrađuje) 3. Metode izučavanja hronologije
---	---

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej / seminar</td><td>15</td><td>15%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusemestralna provjera znanja</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>45</td><td>45%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: <u>100</u> bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	10	10%	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%	3.	Esej / seminar	15	15%	4.	Polusemestralna provjera znanja	20	20%	5.	Završni ispit	45	45%									Ukupno: <u>100</u> bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prisustvo na nastavi	10	10%																																	
	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%																																	
	3.	Esej / seminar	15	15%																																	
	4.	Polusemestralna provjera znanja	20	20%																																	
	5.	Završni ispit	45	45%																																	
Ukupno: <u>100</u> bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. • aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra • seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar nastavne oblasti historija klasičnog doba Grčke • parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Test će biti koncipiran tako da obuhvati gradivo iz oblasti kasne republike, rimskog principata i dominata • završna provjera znanja koja obuhvata materiju iz oblasti – fenomeni rimske civilizacije																																					
Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu																																					
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: <table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr><tr><td>e) 6 (E)</td><td>- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</td></tr></table>	a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;	e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																										
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																				
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																				
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																				
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																				
e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																																				

	f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. F. Papazoglu, Istorija helenizma, Vladavina Aleksandra Velikog-Doba dijadoha, Beograd 1995; 2. G. F. Chamoux, Grčka civilizacija, Beograd 1967; 3. P. Grimal, Rimska civilizacija, Beograd 1968, 4. Oksfordska istorija rimskog sveta, Beograd, 1999; 5. S. Mesihović, ORIGINES. Nastanak rimskog svijeta,, Sarajevo, 2020. 6. S. Mesihović, PRVA REPUBLIKA, Sarajevo, 2021. 7. S. Mesihović, Rimljani : Život, naslijeđe, sjećanje,, Sarajevo, 2020. 8. S. Mesihović, Principat. Vlast prvog građanina,, Sarajevo, 2020. 9. S. Mesihović, Dominat. Vlast gospodara,, Sarajevo, 2021.
	<i>Dodatna</i> 1. N. A. Maškin, Istorija starog Rima, Beograd 1951; 2. D. Brujid, Vodič kroz svet antike, Beograd, 2002; 3. V. V. Struve-D. P. Kalistov, Stara Grčka, Sarajevo, 1959; 4. F. Papazoglu. Istorija helenizma, Beograd, 1967; 5. H. Kreissig, Povijest helenizma, Zagreb, 1987;
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija drevnih civilizacija i klasičnog doba I				
Šifra/kod	FIL HIS 107	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	16
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Prvi	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Preduvjeta nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Salmedin Mesihović; doc.dr. Amra Šaćić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 134 E-mail: salmedin.mesihovic@ff.unsa.ba amra.sacic@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 157	Termin konsultacija	četvrtak 11 - 14 petak 15 -16; 19 - 20	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja __5__ ; seminar__1__ ; vježbe __6__				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet je koncipiran tako da se studentima prezetiraju samo najvažniji segmenti nastanka i razvoja prvih civilizacija (Egipat, Mezopotamija, Hetiti, Fenikija, Izrael, Palestina, Persija, Indija, Kina). Posebna pažnja se posvećuje najstarijim europskim civilizacijama, minojskoj, mikenskoj i grčkoj odnosno helenskoj. Pored izučavanja vojne historije na nastavi se studentima prezentira egipatska, sumerska i grčka mitologija, religija, arhitektura, nauka, umjetnost, izvorna građa itd. Nastava je popraćena prikazivanjem dokumenatrnih filmova, replika arheoloških predmeta sa Bliskog Istoka i stare Grčke, te adekvatnim PowerPoint prezetacijama. Važan segment rada na ovom predmetu predstavlja upoznavanje studenata sa praktičnim radom sa historijskim kartama na kojima su ucrtani najvažniji gradovi i države Bliskog Istoka i stare Grčke. Tokom sesmetra studeti pišu jedan seminarski rad.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je da se studenti na upoznaju sa kuturno - historijskim tekovinama drevnih civilizacija (Egipat, Mezopotamija, Hetiti, Fenikija, Izrael, Palestina, Persija, Indija, Kina). Pored toga studenti trebaju da ovladajti znanjem o				

	razvitku egejsko – grčke (helenske) civilizacije koja se smatra koljevkom europske civilizacije.
Ishodi učenja	1. Poznavanje osnovnih faktografskih činjenica 2. Razumijevanje historijskih uzročno – posljedičnih veza 3. Poznavanje i upotreba kritičkog aparata 4. Prezentiranje usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara iz perioda pd 3.st.p.n.e do 6 st.n.e 5. Motivacija za izučavanje najstarije historije Bosne i Hercegovine i Zapadnog Blakana

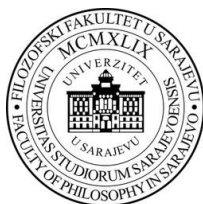
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa literaturom i njen pregled. Izvorna građa (spomenici materijalne kulture, klinopisni natpisi, svjedočanstva antičkih pisaca) za historiju drevne Mezopotamije,starog Egipta i helenske civilizacije.
2.	Opći pojam Starog istoka, geografski smještaj, regionalna podjela i osnovne karakteristike Starog istoka.Prirodni uslovi Mezopotamije.Arhajsko doba.Formiranje najstarijeg društva (III milenij prije nove ere).Sumer i Akad (najstarije države u Mezopotamiji).
3.	Egipatska civilizacija (Prehistorija, Kalendar, pismo, Tinisko doba. Doba Stare Države. Odnosi prema susjedima, vjera i arhitektura. Organizacija Stare Države. Društvene prilike, trgovina. Doba Srednje Države. IX i X dinastija, XI i XII dinastija. Provala Hiksa i oslobođenje od Hiksa).
4.	Egipatska civilizacija (<i>Doba Nove Države</i> . Nova vjera. Oživljavanje egipatskog imperijalizma. Vladari ratnici. Vanjska politika. Uređenje imperije. Društvene prilike. Doba Saiske Države. Prevlast Asirije. Psametih. Babilonci. Amazisi, perzijska ekspanzija. Unutarnje prilike. Arhitektura, umjetnost ,vjera. Grci u Egiptu.)
5.	Kulturno - historijski razvoj prvi država drevnog Istoka (Sumersko-akadsko doba, Starobabilonsko carstvo,Asirija, Hetska država, Kaanan, Fenikija, Urartu,Novobabilonsko carstvo,Perzija, Stara Indija i Stara Kina)
6.	Historijska topografija Stare Grčke. Izvori i suvremena historiografija. Periodizacija i hronologija grčke historije. Grčka mitologija.
7.	Egejski svijet u III i II milenijumu. Kontinentalna Grčka od XXV do XVII st. e.. Egejski otoci u III i početkom II milenijuma st. e. Kreta od XXX do XII st.e (pismo, umjetnost, religija, arhitektura. Troja, Miken (arhitektura, umjetnost, pismo, kultura).
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata

9.	Migracija grčkih plemena. Pitanje Dorana i dorska seoba. Grci i narodi Male Azije. Homerska Grčka, Sparta, Kreta, Tesalija i Beotija od IX do V st. e. Grčka kolonizacija VIII- VI st. e. (Uzroci i osnovni pravci kolonizacije. Značaj i posljedice).
10.	Atika u VII i VI st.e. Kilonova urota. Drakonovi zakoni, Solonovo zakonodavstvo. Pizistratova tiranija. Klistenovo zakonodavstvo. Privredni razvoj Grčke od VII do VI st.e.
11.	Grčko-perzijski ratovi.(Jonski ustanak. Prvi i drugi Darijev pohod. Kserkssov pohod. Termopili. Salamina. Plateja. Mikale. Posljedice grčko - perziskih ratova).
12.	Atenski pomorski savez.. Perikle. Ekonomski razvoj Grčke klasičnog perioda. Umjetnost grčke klasičnog perioda. Peloponeski rat (Faze rata. Sicilska ekspedicija. Završni period rata.
13.	Grčka u prvoj polovini IV st. e. Socijalno-privredna kriza u grčkoj početkom IV st. e. Hegemonija Sparte. Korintski rat i carski mir iz 386. st. e. Sparta, Teba i Atena 380-370 st. e.
14.	Drugi pomorski savez, pobjeda nad Spartom i mir iz 371. st. e. Boj kod Leuktre i demokratski pokret na Peloponezu. Mlađa tiranija u Grčkoj i Maloj Aziji. Uspon Makedonije i propast nezavisnosti Grčke. Aleksandar Makedonski i stvaranje helenističkih država. Uzrok i propast nezavisnosti stare Grčke.
15.	Izvori za izučavanje helenizma. Aleksandar Makedonski i njegovi ratovi. Ratovi među dijadosima i stvaranje helenističkih država. Država Seleukida. Helenistički Egipat. Makedonija i Grčka
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	1. Analitička metoda (analiza određenih vojno – politčkih događaja kroz podjelu na manje tematske cjeline) 2. Heuristička metoda (postići da kroz međusobni razgovor ili kroz razgovor sa nastavnik dođu do zaključaka o uzročno – posljedičnim vezama u periodu koji se obrađuje) 3. Metode izučavanja hronologije
---	---

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																							
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej / seminar</td><td>15</td><td>15%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusemestralna provjera znanja</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>45</td><td>45%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: <u>100</u> bodova</td><td>100%</td></tr></table>				R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	10	10%	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%	3.	Esej / seminar	15	15%	4.	Polusemestralna provjera znanja	20	20%	5.	Završni ispit	45	45%									Ukupno: <u>100</u> bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																				
	1.	Prisustvo na nastavi	10	10%																																				
	2.	Aktivnost na nastavi	10	10%																																				
	3.	Esej / seminar	15	15%																																				
	4.	Polusemestralna provjera znanja	20	20%																																				
	5.	Završni ispit	45	45%																																				
Ukupno: <u>100</u> bodova			100%																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																								
1. obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. 2. aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra 3. seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar nastavne oblasti historija Starog Istoka 4. parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Test će biti koncipiran tako da obuhvati gradivo iz oblasti historija starog Egipta i grčka mitologija 5. završna provjera znanja koja obuhvata materiju iz oblasti historija stare Grčke																																								
Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu																																								
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																							
	<table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr><tr><td>e) 6 (E)</td><td>- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</td></tr><tr><td>f) 5 (F, FX)</td><td>- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</td></tr></table>				a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;	e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;	f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																								
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																							
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																							
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																							
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																							
e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																																							
f) 5 (F, FX)	- ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																							
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. V. I. Avdijev, Istorija Starog Istoka, Beograd, 1952. 2. G. Novak, Egipat, Zagreb, 1967; I. Uranid, Stari Egipat, Zagreb 2002. 3. The Times, Atlas svjetske historije. 4. V. V. Struve-D. P. Kalistov, Stara Grčka, Sarajevo, 1959.																																							

	5. F. Papazoglu, Istorija helenizma, Beograd, 1967. 6. F. Papazoglu, Istorija helenizma, Vladavina Aleksandra Velikog-Doba dijadoha, Beograd 1995. 7. Kreissig, Povijest helenizma, Zagreb, 1987. 8. Homer, Ilijada i Odiseja. 9. R. Grevs, Grčki mitovi, Beograd, 1969.
	<i>Dodatna</i> 1. Z. Kosidovski, Biblijske legende, Beograd 2002. 2. Historija čovječanstva, Tom II, sv. 1-2, Zagreb, 1969. 3. A.P. Ranović, Helenizam i njegova istorijska uloga, Sarajevo 1962. 4. Okfordska istorija Grčke i helenističkog sveta, Beograd, 1999. 5. D. Brujid, Vodič kroz svet antike, Beograd, 2002 6. M. Tomorad, Staroeگیpska civilizacija, sv.1 : <i>Posvijest i kultura starog Egipta</i>, Zagreb 2016. 7. M. Tomorad, Staroeگیpska civilizacija, sv.2 : Uvod u Egiptološke studije, Zagreb 2016 8. Grupa autora : Slavne žene stare povijesti : Životi žena u društvima starog vijeka (ur. M.Tomorad), Zagreb 2018.
Napomene	Nastavnici će obaveznu literaturu studentima dati u digitalnom obliku u toku prve sedmice nastave



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Intelektualna historija Evrope (1500-1918)				
Šifra/kod	FIL HIS 501	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	Drugi	Semestar	II	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Amila Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 140 E-mail: akasumovic80@gmail.com Telefon: 033 253 252	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Ass. Minela Radušić, MA			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 161	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____3__; seminar____1__; vježbe__1__				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmetni sadržaj podrazumijeva upoznavanje studenata s vodećim konceptima ranog i novog vijeka, od perioda renesanse i razvoja specifične filozofske misli, preko humanističkih škola, znanstvenog poleta u 17. stoljeću, perioda prosvjedenosti, sve do vrlo značajnih ideja iz različitih polja ljudskog djelovanja u 19. stoljeću. Osim što se insistira na općem kontekstu, analizira se djelovanje i rad određenih intelektualnih krugova i pojedinaca, te pokušava ustanoviti kako je njihovo djelovanje utjecalo na društvo i obratno.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj kolegija je da studenti <u>shvate dinamiku</u> društvenih promjena u različitim povijesnim razdobljima te da <u>istu povežu</u> s razvojem vodećih ideja u različitim disciplinama. Cilj je studente uputiti na <u>analizu</u> intelektualne misli, koju trebaju biti u stanju <u>povezati</u> s kontekstom vremena, te uočiti dvosmjerni proces ostvarivanja utjecaja: intelektualac-društvo.				

Ishodi učenja	U končanici, studenti bi trebali savladati kritičku evaulaciju pojedinih povijesnih perioda u globalu, te specifično, znati prepoznati ulogu pojedinca i intelektualnih grupa u određenim događajima i procesima. Studenti trebaju biti osposobljeni za apstraktno i konceptualno razmišljanje, te formiranje kritičke misli. Insistirajući na personaliziranim projektima (osmišljenim za svakog studenta pojedinačno) nastoji se razviti kreativnost u radu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Intelektualna historija i historija intelektualnaca: osnovni pojmovi i metodološki izazovi
2.	Humanizam i renesansa: sazrijevanje kritičke misli Desiderius Erasmus
3.	Zanatlija ili intelektualac?: Borba renesansnih umjetnika za bolji društveni status
4.	Ka modernoj državi: politička misao u 16. stoljeću Niccolò Machiavelli
5.	San o savršenoj državi: utopisti Thomas More i Tommaso Campanella
6.	Moderni znanstveni pogled na svijet Nicolaus Copernicus i Galileo Galilei
7.	Empiristi i racionalisti
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	„Čovjek od pera“: profil prosvjetitelja
10.	Socijalisti Utopizam i marksizam
11.	U potrazi za pravednijim društvom: feminizam u 19. stoljeću
12.	Klasična liberalna ekonomska misao

13.	Nacionalne ideologije u dugom 19. stoljeću
21.-25. 5.	
14.	Darvinizam i socijalni darvinizam Charles Darwin i Herbert Spencer
28. 5.-1. 6.	
15.	Historiografija u dugom 19. stoljeću
4.-8. 6.	
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Prezentacije Debate Posjete muzejima, arhivima i sl.																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Esej/seminarski rad</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: __100__bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: 1. Aktivnost: dolazak na nastavu, priprema prezentacije na zadatu temu, diskusija na nastavi. Za svaki pojedini segment se dodjeljuju bodovi od 1 do 10, a potom se računa prosječan broj bodova: (a+b+c):3. 2. Esej / Seminarski rad: bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10 u ovisnosti od ponuđenog sadržaja (8-12 strana). Boduje se korištena literatura, struktura rada, metodološki pristup u Uvodu, te Zaključak.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost na nastavi	10	10	2.	Esej/seminarski rad	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: __100__bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Aktivnost na nastavi	10	10																																		
2.	Esej/seminarski rad	10	10																																		
3.	Polusemestralni ispit	40	40																																		
4.	Završni ispit	40	40																																		
5.																																					
Ukupno: __100__bodova			100%																																		

	3. Polusestrialni ispit: test. 4. Završni ispit: test. Napomena:
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Euđenio Garin, <i>Čovek renesanse</i>, Clio, Beograd 2005. 2. Mišel Vovel (ur.), <i>Čovek doba prosvećenosti</i>, Clio, Beograd 2006. 3. Branimir Janković (priređio), <i>Dijalog s povodom 6: Intelektualna historija</i>, FF Press, Zagreb 2013. 4. Marvin Peri, <i>Intelektualna istorija Evrope</i>, Clio, Beograd 2000. 5. John Schwarzmantel, <i>Doba ideologije: političke ideologije od Američke revolucije do postmodernih vremena</i>, AGM, Zagreb 2006. <i>Dodatna</i> 6. <i>Filozofska hrestomatija</i>, tomovi III, VI, X 7. Charles Moraze, 1976., <i>Historija čovječanstva: kulturni i naučni razvoj-19. stoljeće</i>, (tom I-IV), Zagreb .

Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Evropska i svjetska historija novog vijeka do 1918.				
Šifra/kod	FIL HIS 303	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	10
Ciklus studija	I	Semestar	V	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	Amila Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email:akasumovic80@gmail.com Telefon:033 253 252	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet:139 Email:minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 161	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja _6_; seminar__1_; vježbe __2__				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Ovaj predmet dotiče širok dijapazon važnih društvenih pojava, fenomena I događaja čije predstavljanje počinje upoznavanjem s pojmom humanizma i renesanse, a potom slijede teme poput velikih geografskih otkrića; pojave reformacije (predstavnici, širenje protestantske misli,vjerski sukobi, period vjerske tolerancije), Tridesetogodišnjeg rata (uzroci, povod, tok, zaključenje Vestfalskog mira, rat Španije i Francuske), ratova za dinastička nasljeđa (uzroci, povod, tok i završetak rata za špansko,poljsko, austrijsko i bavarsko nasljeđe, posljedice), doba prosvijećenosti (filozofska misao, najveći predstavnici, pojava „enciklopedista”, put ka revoluciji), gospodarstva i društva Evrope u ovom periodu (kratak presjek kroz ovaj period i komparacija između pojedinih evropskih zemalja), Američkog rata za nezavisnost, Francuske građanske revolucije (stanje u Francuskoj pred revoluciju, izbijanje i prvi dani revolucije, periodizacija francuske revolucije, osnovna obilježja svakog od perioda spomenutih u periodizaciji), Napoleonovog preoblikovanja Evrope (Napoleonova uloga u revoluciji, Napoleonovi ratovi, nova slika Evrope, kraj Napoleonovog napredovanja i pad); doba revolucionarnih previranja (uzroci, povodi i posljedice revolucija u Evropi 1830. i 1848.), ujedinjenje Italije i Njemačke (upoznavanje sa uslovima koji su vladali u ovim podi-				

	jeljenim zemljama u prvoj polovici 19.st., tok ujedinjenja i nova slika Evrope), stvaranja različitih saveza u Evropi pred Prvi svjetski rat i Prvi svjetski rat.
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegij ima za cilj upoznati studente s periodom u kojem počinju izrastati moderne društvene zajednice, a geografska otkrića omogućavaju početak globalizacijskih procesa. Od protokapitalizma, preko znanstvenog zamah u 17. stoljeću i prosvjetiteljskog pokreta, studenti se upoznaju s preduvjetima za nastanak nacionalnih država u Evropi u 19. stoljeću. Osim toga, studenti će biti upoznati s vodećim ideologijama koje je iznjedrilo 19. stoljeće.
Ishodi učenja	Studenti bi trebali prepoznati glavne procese i dešavanja vezana za period između 1500. i 1918. godine. Također, bilo bi poželjno da ove procese mogu komparirati sa istim ili sličnim procesima koji su obilježili nacionalnu povijest u navedenom vremenskom okviru. Na koncu, insistirat će se na studentskoj analizi i interpretaciji određenih povijesnih problema, kao i propitivanju dosadašnjih historiografskih dostignuća.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Kulture u konfliktu?: Evropska „otkrića“ u ranom novom vijeku Slika „drugog“ u narativima ranog novog vijeka
1-5.10.	
2.	Vjerski identitet u Evropi u ranom novom vijeku: reformacija Reformacija u Engleskoj
8-12.10.	
3.	Temelji modernog obrazovanja J. A. Komensky
15-19.10.	
4.	Ekonomске doktrine u začetku: merkantilizam Kritičari merkantilizma
22-26. 10.	
5.	Evropska diplomacija na testu: Tridesetogodišnji rat (1618-1648) Posljedice rata
29. 10.-2. 11.	
6.	Rađanje nove nacije: Američki rat za nezavisnost

5-9.11.	Američki ustav
7. 12-16.11.	Rusija u 18. stoljeću Katarina Velika
8. 19-23. 11.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9. 26-30. 11.	Francuska revolucija i preobrazba evropskih društava: uzroci revolucije Historiografija o revoluciji
10. 3-7.12.	Nacionalni pokreti u Evropi 1830-1918 Case study: ujedinjenje Njemačke; ujedinjenje Italije
11. 10-14.12.	Zatvorski sistemi u Evropi i SAD u 19. stoljeću Tretman zatvorenika
12. 17-21.12.	Društvo Japana u ranom novom vijeku Japanska kultura
13. 24-28. 12.	Politika otvorenih vrata zapadnih sila na Istoku Mejdži reforme u Japanu
14. 31. 12.-4.1. 2019.	Evropska diplomacija pred I svjetski rat Case study: Marokanske krize
15. 7-11. 1.	Ko je počeo rat? Historiografija o Velikom ratu I svjetski rat: pregled ratnih dešavanja
16. 14-18.1.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17. 21-25. 1	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18. 28.1.-1.2.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Predstavljanje sadržaja putem multimedijalnih prezentacija Rad na izvorima Diskusija o historiografskim dostignućima na datu temu. Posjeta muzeja, arhiva, promocija, konferencija i sl.
---	--

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																							
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Esej / SeminarSKI rad</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: __100__ bodova</td><td>100%</td></tr></table>				R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10%	2.	Esej / SeminarSKI rad	10	10%	3.	Polusemestralni ispit	40	40%	4.	Završni ispit	40	40%	5.												Ukupno: __100__ bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																				
	1.	Aktivnost	10	10%																																				
	2.	Esej / SeminarSKI rad	10	10%																																				
	3.	Polusemestralni ispit	40	40%																																				
	4.	Završni ispit	40	40%																																				
	5.																																							
Ukupno: __100__ bodova			100%																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																								
1. Aktivnost: dolazak na nastavu, priprema prezentacija na zadatu temu, diskusija na nastavi. Za svaki pojedini segment se dodjeljuju bodovi od 1 do 10, a potom se računa prosječan broj bodova: (a+b+c):3. 2. Esej / SeminarSKI rad: bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10 u ovisnosti od ponuđenog sadržaja (8-12 strana). Boduje se korištena literatura, struktura rada, metodološki pristup u Uvodu, te Zaključak. 3. Polusemestralni ispit: test. 4. Završni ispit: test.																																								
Napomena:																																								
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																							

Literatura	<i>Obavezna</i> Lewis B. (2002) <i>Kulture u konfliktu</i>. Sarajevo: Ljiljan Anderson, M. S. (2002) <i>Evropa u XVIII veku</i>. Beograd: Clio. Kenigsberger, H., Mouz, Dž., Bouler, Dž. (2002) <i>Evropa u šesnaestom veku</i> Penington, D. H. (2002) <i>Evropa u sedamnaestom veku</i>. Beograd. <i>Povijest svijeta</i>, II (2005). Split: Marjantisak. Herder, H. (2003) <i>Evropa u devetnaestom veku</i>. Beograd. Parks, H. B. (1985) <i>Istorija SAD</i>. Beograd Ingrao, Č. (2014). <i>Habsburška monarhija 1618-1815</i>. Most Art. Kardum, Livia (2013) <i>Suton stare Evrope: europska diplomacija i Prvi svjetski rat</i>, Zagreb.
	<i>Dodatna</i> Žan Delimo, Nastanak i učvršćenje reformacije, Izdavačka knjižara Z.S, Sremski Karlovci-Novi Sad 1998. Slobodan Štampar (ur.), Ekonomisti XVII. i XVIII. stoljeća, Kultura, Zagreb 1952.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija jugoistočne Evrope u osmanskom period do 1800.				
Šifra/kod	FIL HIS 225	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	9
Ciklus studija	I	Semestar	III	Ak. godina	2022/2023. 2023/2024. 2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	Amila Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email:akasumovic80@gmail.com Telefon:033 253 252	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Minela Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 Email:minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____4__; seminar____1__; vježbe ____3__				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Ovaj predmet tretira različite teme iz vojno-političke, društveno-ekonomske i kulturne historije jugoistočne Evrope u osmanskim periodu od osmanskih osvajanja do konca 18. st. Također će biti predstavljen način na koji je osmanska država prerasla iz sitnog bejluka u carstvo i silu koja se u vrijeme svog najvećeg uspona protezala na tri kontinenta, kao i izgradnja osmanskog državnog i društveno-ekonomskog sistema, uz definiranje i analiziranje glavnih karakteristika tzv. „klasičnog perioda“. Nakon toga, preći će se na obrađivanje vojno-političkih dešavanja i društveno-ekonomskih prilika u postklasičnom periodu, uz temeljito analiziranje manifestacija krize u Carstvu te načina na koji se ono prilagođavalo novonastaloj situaciji. Pri tom, nastojat će se upoređivati historijske prilike na jugoistoku Evrope s dešavanjima u ostatku Carstva, a potom, i s prilikama u ostatku Evrope. Posljednje predstavlja fokalnu tačku, tj. Stalno insistiranje na komparaciji prilika u Carstvu, na Balkanu i ostatku Evrope.				

Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je upoznavanje studenta s historijskim prilikama u jugoistočnoj Evropi u periodu od stvaranja i jačanja Osmanskog carstva do konca 18 st. Također, cilj je ukazati na to kako je silovito teritorijalno širenje Carstva utjecalo na društveno-političku zbilju društava JI Europe te kako su osmanski običaji i prakse transplatirani na društva u ovom dijelu evropskog kontinenta.
Ishodi učenja	Studenti trebaju uočiti okolnosti koje su dovele do toga da mali osmanski bejluk izraste u Osmansko carstvo. Također, trebaju savladati analizu osnovnih mehanizam na kojima je počivala osmanska država, te znati komparirati iste s mehanizmima ostalih evropskih sila tog vremena. Važno je da studenti uoče na koji način su osmanska osvajanja mijenjala prilike u JI Europi.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	P1: Upoznavanje s predmetom. Informacije o sadržaju predmeta, nastavnom materijalu i literaturi. P2: Nastanak osmanske dinastije. Širenje Carstva. V: Rad na izvorima (<i>Turski dokumenti</i>)
2.	P1: Interregnum i kriza. P2: Osmanlije kao velika prijetnja Evropi – Mehmed Fatih V: Između stvarnosti i imaginacije: Analiza sadržaja filma <i>Fatih 1453</i>.
3.	P1: Od Fatiha do Kanunija. Transformacija osmanskog društva. P2: Osmansko carstvo na vrhuncu moći – Sulejman Kanuni V: Ko je bio bolji sultan? Studentska debata
4.	P1: Odnos Osmanskog carstva i Habsburgovaca u 17. stoljeću P2: Odnos Osmanskog carstva i Habsburgovaca u 18. stoljeću V: Opsada Beča (komparativna analiza izvora)
5.	P1: Rusko-osmanski odnosi u 17. i 18. stoljeću P2: Opasnost na Sredozemlju – Mlečani V: Odnos Katarine Velike prema Osmanskom Carstvu
6.	P1: Balkan i Osmanlije P2: Balkanske zemlje u vrijeme ratova u 17. i 18. stoljeću V: Putopisi kao izvor

7.	P1: Pregled osnovnih trgovinskih tokova kod Osmanlija (klasično doba) P2: Sistem kapitulacija V: Sadržaj kapitulacija
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Srbija i Osmanlije P1: Uspostava vlasti P2: Suptorstavljeni narativi: Kosovski boj u srpskoj i turskoj historiografiji V: Izvori
10.	Grčka pod osmanskom vlašću P1: Hronologija osmanskih osvajanja P2: Odnos grčkog stanovništva i Osmanlija s posebnim osvrtom na fanariote
11.	Osmanska Makedonija P1: Uspostava vlasti P2: Administrativna podjela zemlje, islamizacija i kolonizacija
12.	Bugarska i Osmanlije P1: Bugarska historiografija i osmanska osvajanja P2: Pregled glavnih političkih, društvenih i ekonomskih procesa
13.	Crna Gora pod osmanskom upravom P1: Između mita i povijesnih vrela: Osvojiše li je Osmanlije? P2: Specifičnosti crnogorskog društva
14.	P1: Osmanska kuhinja P2: Utjecaj osmanskog kulinarstva na kuhinje istočnobalkanskih zemalja V: Dokumentarni program
15.	P1: Svakodnevica u Osmanskom carstvu P2: Svakodnevni život na Balkanu u osmanskome periodu Vježbe: Memoarska i putopisna građa kao izvor za proučavanje povijesti svakodnevnice
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Prezentacije; interaktivna predavanja; debata, posjete muzejima, arhivima, promocijama, konferencijama i sl.
---	--

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Esej / Seminarski rad</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____100_bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10	2.	Esej / Seminarski rad	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: _____100_bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Aktivnost	10	10																																	
	2.	Esej / Seminarski rad	10	10																																	
	3.	Polusemestralni ispit	40	40																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: _____100_bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
1. Aktivnost: dolazak na nastavu, priprema prezentacija na zadatu temu, diskusija na nastavi. Za svaki pojedini segment se dodjeljuju bodovi od 1 do 10, a potom se računa prosječan broj bodova: (a+b+c):3. 2. Esej / Seminarski rad: bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10 u ovisnosti od ponuđenog sadržaja (8-12 strana). Boduje se korištena literatura, struktura rada, metodološki pristup u Uvodu, te Zaključak. 3. Polusemestralni ispit: test. 4. Završni ispit: test.																																					
Napomena:																																					
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: <table><tr><td>a) 10 (A)</td><td>- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</td></tr><tr><td>b) 9 (B)</td><td>- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</td></tr><tr><td>c) 8 (C)</td><td>- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</td></tr><tr><td>d) 7 (D)</td><td>- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</td></tr><tr><td>e) 6 (E)</td><td>- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</td></tr></table>	a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;	b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;	c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;	d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;	e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																										
a) 10 (A)	- izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;																																				
b) 9 (B)	- iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;																																				
c) 8 (C)	- prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;																																				
d) 7 (D)	- općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;																																				
e) 6 (E)	- zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;																																				

	f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Čalić, Mari-Žanin (2020). Jugoistočna Evropa: Globalna historija. Sarajevo: UMHIS. 2. <i>Historija osmanske države i civilizacije</i> (prir. E. Ihsanoglu) (2004). Sarajevo. 3. Inaldžik, H. (1974, 2002) <i>Osmansko carstvo, klasično doba 1300-1600</i>. Beograd. Zagreb. 4. <i>Istorija Osmanskog carstva</i> (prir. R. Mantran) (2002). Beograd. 5. Matuz, J. (1992) <i>Osmansko carstvo</i>. Zagreb. 6. Zirojević, O. (2007) <i>Srbija pod turskom vlašću (1450-1804)</i>. Beograd 7. Popov, D. (2008) <i>Istorija Bugarske</i>. Beograd 8. <i>Istorija makedonskog naroda 1</i> (1970). Beograd 9. Stanojević, G. i Vasić, M. <i>Istorija Crne Gore, Knj. 3</i> (1975). Titograd <i>Dodatna</i> 1. Moaćanin, N. (2001) <i>Slavonija i Srijem u razdoblju osmanske vladavine</i>. Slavonski Brod 2. Đurđev, B. (1953) <i>Turska vlast u Crnoj Gori u XVI i XVII vijeku</i>. Sarajevo 3. Miović, V., (2005) <i>Dubrovačka republika u spisima osmanskih sultana</i>. Dubrovnik 4. Kasumović, F., (2021) <i>Na periferiji svijeta islama</i>. Sarajevo (poglavlje o kapitulacijama) 5. Vasić, M. (1967) <i>Martolosi u jugoslovenskim zemljama pod turskom vladavinom</i>. Sarajevo
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna u ranom srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 211	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	7
Ciklus studija	I	Semestar	III	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ;		seminar <u>1</u> ;	vježbe <u>1</u>	
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta <i>Bosna u ranom srednjem vijeku</i> (FIL HIS 211) tretirat će se prošlost bosanskohercegovačkog prostora u kasnoj antici i periodu seobe naroda, te historija Bosne od prvog sačuvanog zapisa o njenom imenu do početka 13. stoljeća. To razdoblje je među najslabije dokumentiranim u cijeloj prošlosti Bosne i Hercegovine, što se odrazilo i na historiografiju u kojoj je period ranog srednjeg vijeka na bosanskom tlu često neopravdano zanemarivan ili tretiran usputno u sklopu razmatranja historije susjednih zemalja. Nesporan je značaj ovog formativnog perioda za sve ono što će nastupiti kasnije i što će na koncu rezultirati stvaranjem snažne i razvijene bosanske banovine i kraljevine u 14. i 15. stoljeću.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti će tokom nastave biti upoznati s osnovnim rezultatima historiografije i problemima historijskog razvoja bosanskohercegovačkog prostora u ranom srednjem vijeku. Savladat će kombiniranje rezultata arheoloških istraživanja s pozitivnim znanjima crpljenim iz pisanih historijskih izvora. Kroz prizmu analize djela <i>De administrando imperio</i> i <i>Ljetopisa popa Dukljanina</i> vježbat će čitanje suvremenih narativnih izvora i razvijati kritički odnos prema njima. To će doprinijeti njihovoj samostalnosti u donošenju sopstvenih zaključaka o prošlosti i njenom značenju za svijet koji ih okružuje. Tokom aktivnog rada na nastavi studenti će učiti vještine kritičkog čitanja, pisanja i razmišljanja, s ciljem da se ta znanja prenesu i u formalne prilike pismenog i usmenog izražavanja.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Područje Bosne i Hercegovine u ranom srednjem vijeku; Seoba naroda, Doseljavanje Slavena; Bosna i Karolinzi
3.	Bosna i bosanski prostor u djelu Konstantina VII Porfirogeneta
4.	O postanku imena Bosna; Bosna i susjedne zemlje
5.	Vijesti o Bosni u Ljetopisu popa Dukljanina; Historija Bosne do kraja 11. stoljeća
6.	Vjera Starih Slavena – pokršćavanje; Kršćanstvo i crkvena organizacija u Bosni – Bosanska biskupija
7.	Bosna i Ugarska u prvoj polovini 12. stoljeća; Rama u titulaturi ugarskih kraljeva
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Vladavina bana Boriča; Nasljednici/potomci bana Boriča
10.	Bosna i Bizantsko carstvo
11.	Humska zemlja do početka 14. stoljeća
12.	Prve vijesti o banu Kulinu
13.	Povelja bana Kulina
14.	Granice i ustrojstvo Bosne u vrijeme bana Kulina
15.	Crkvene prilike i optužbe za herezu, Sabor na Bilinom polju
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad	10	10 %
3.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **10 BODOVA**.

Studenti su obavezni na početku semestra uzeti temu za seminarski rad s unaprijed utvrđenog spiska tema. Uspješno odbranjen seminarski rad podrazumijeva pripremu zadovoljavajućeg pismenog segmenta rada do kraja 8. sedmice nastave, i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za seminarski rad kandidati mogu maksimalno prikupiti **10 BODOVA**. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta *Bosna u ranom srednjem vijeku*. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna literatura za polusemestralnu provjeru znanja 1. Ferdo Šišić, "Izvori bosanske povijesti", u: <i>Poviest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo, 1942, 1-38; 2. Nada Klaić, <i>Srednjovjekovna Bosna</i>. Zagreb, 1994, 1-50; 3. Sima Ćirković, <i>Istorija srednjovekovne bosanske države</i>, Beograd, 1964, 1-43; 4. Ante Škegro, "Bestoenska biskupija u svjetlu dosadašnjih istraživanja", u: <i>Zbornik o Pavlu Anđeliću</i>, Sarajevo, 2008, 111-141. 5. Nada Miletić, "Rani srednji vijek", u: <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo, 1984, 375-423; 6. Nada Miletić, <i>Bosna i Hercegovina u doba Karolinga. Kraj VIII – početak X vijeka</i>, Sarajevo, 2001; 7. Tibor Živković, "O počecima Bosne u ranom srednjem vijeku", <i>Godišnjak CBI</i> 39 (2010), 149-161; 8. Sima Ćirković, "'Naseljeni gradovi' Konstantina Porfirogenita i najstarija teritorijalna organizacija", <i>ZRVI</i> 37 (1998), 9-32; 9. Ivo Goldstein, "'Zemljica Bosna' - 'το χωρίον Βόσωνα' u 'De administrando imperio' Konstantina VII. Porfirogenita", u: <i>Zbornik o Pavlu Anđeliću</i>, Sarajevo, 2008, 97-109; 10. Lajos Thallóczy, "O značenju imena Bosna", <i>GZM</i> 1 (1889), 5-11; 11. Pavao Anđelić, <i>Studije o teritorijalnopoličkoj organizaciji srednjovjekovne Bosne</i>, Sarajevo, 1982, 9-49; 12. Milan Budimir, "Flumen nomine Bathinus", <i>Glas SAN</i> 236/4 (1959), 57-64; 13. Tibor Živković, "On the Baptism of the Serbs and Croats in the Time of Basil I (867-886)", <i>Studia Slavica et Balcanica Petropolitana</i> 1 (2013), 33-53; 14. Tibor Živković, "Rama u titulaturi ugarskih kraljeva", <i>ZRVI</i> 41 (2004), 153-164. Obavezna literatura za završni ispit (za studente koji su ostvarili više od 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova na polusemestralnoj provjeri znanja) 1. Nada Klaić, <i>Srednjovjekovna Bosna</i>. Zagreb, 1994, 50-88; 2. Sima Ćirković, <i>Istorija srednjovekovne bosanske države</i>, Beograd, 1964, 44-58; 3. Tibor Živković, "Ban Borić", <i>Zbornik za istoriju BiH</i> 5 (2008), 49-60; 4. Branislav Nedeljković, "Postojbina prvog bosanskog bana Borića", <i>IČ</i> 9-10 (1960), 55-69; 5. Vladimir Ćorović, "Ban Borić i njegovi potomci", <i>Glas SKA</i> 181 (1940), 47-61; 6. Sima Ćirković, "Bosna i Vizantija", u: <i>Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina 1189-1989</i>, ANUBiH, Sarajevo, 1989, 23-35; 7. Veljan Trpković, "Humaska zemlja", <i>Zbornik Filozofskog fakulteta</i> 8 (1964), 225-260; 8. Vladimir Ćorović, "Ban Kulin", <i>Godišnjica Nikole Čupića</i> 34 (1921), 13-41; 9. <i>Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina 1189-1989</i>, ANUBiH, Sarajevo, 1989; 10. Josip Vrana, "Da li je sačuvan original isprave Kulina bana", <i>Radovi Staroslavenskog instituta</i> 2 (1955), 5-57; 11. Igor Grdina, "Obseg bosanske države za bana Kulina", <i>Zgodovinski časopis</i> 42/3 (1988), 449-456; 12. Pavao Anđelić, "Revizija čitanja Kulinove ploče", <i>GZM n.s. A</i> 15-16 (1961), 287-308; 13. Šefik Bešlić – Zdravko Kajmaković – Fikret Ibrahimpašić, "Ćirilski natpis iz doba Kulina bana", <i>Naše starine</i> 10 (1965), 203-208; 14. Pejo Ćošković, "Interpretacija Kniewaldova kritičkog izdanja Bilinopoljske izjave", <i>Prilozi Instituta za istoriju</i>, knj. 32, Sarajevo, 2005, 75-117.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosansko društvo u srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 412	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	II	Semestar	I	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>1</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>2</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru nastave iz predmeta <i>Bosansko društvo u srednjem vijeku</i> (FIL HIS 412) studenti će moći nadograditi prethodno stečena znanja s posebnim osvrtom na društvene prilike i odnose u srednjovjekovnoj Bosni. Predavanja i diskusije bit će formirani oko glavnih tema društvene historije koja u najširoj definiciji pokriva gotovo sve aspekte ljudske egzistencije u prošlosti. Stoga će ta historijska disciplina biti tretirana kao rezultat potrebe historičara da se odmaknu od standardnih prikaza političkih i vojnih zbivanja te pažnju posvete snagama dugog trajanja: procesima i strukturama – koji su oblikovali postupke pojedinaca, ali kojih suvremenici najvjerovatnije nisu bili ni svjesni. Za razliku od apstrakcija, visoke politike, senzacionalnih i ekscenčnih događaja, društvena historija se okreće konkretnom te preferira pravi život, obične ljude i svakodnevne stvari. Po svojoj suštini ona odražava javni interes pa se stoga u njezinom fokusu smjenjuju teme prema aktualnom trenutku. To je i jedan od glavnih razloga zbog kojeg je proučavanje tema društvene historije srednjovjekovne Bosne intenzivirano u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata. Tada su nastale brojne monografije, kraće studije i rasprave u kojima su temeljito obrađeni problemi poput pojave društvenih slojeva i hijerarije, oblici individualnog i kolektivnog identiteta, veze lične zavisnosti, zemljoposjednički odnosi, ali naročito zemljoradnja, stočarstvo, zanatstvo, trgovina, rudarstvo, urbanizacija, vjera i kultura.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Kroz pisane zadatke od studenata će se zahtijevati da pokažu kako su ovladali dostupnim izvorima i referentnom literaturom a u usmenim diskusijama će morati demonstrirati mogućnost samostalnog zaključivanja. Po okončanju kursa studenti bi trebali biti osposobljeni da raspravljaju o teoriji i metodologiji društvene historije, da prepoznaju relevantne aspekte društvene stvarnosti te da identificiraju historijske procese i strukture, kao i da razumiju njihovo funkcioniranje u različitim razdobljima prošlosti.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Problemi društvene historije; Historijat i metodologija proučavanja srednjovjekovnog bosanskog društva
3.	Prvi podaci o društvenim odnosima u srednjovjekovnoj Bosni; Pojava društvenih elita
4.	Oblici individualnog i kolektivnog identiteta
5.	Zemljoposjednički odnosi - Plemenita baština; Društvene strukture i hijerarhija
6.	Veze lične zavisnosti i rast bosanskog plemstva; Srodstvena terminologija
7.	Društvena mobilnost i pojava novog plemstva; Društvene promjene izazvane osmanskim osvajanjem
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Selo i privreda; Zemljoradnja, stočarstvo, zanatstvo; Priroda; Vlasi
10.	Trgovina i Dubrovčani; Dubrovačke kolonije; Saobraćaj i putevi
11.	Rudarstvo i Sasi; Zdravstvo i zdravstvene prilike; Urbanizacija – gradski život
12.	Pravo i zakonodavstvo; Pravni propisi i običaji; Porezi i dažbine
13.	Dvor i kultura; dvorsko društvo i aristokracija; Viteštvo; Muzika i zabava; Umjetnost; Svakodnevni život
14.	Žene; Roblje; Brak
15.	Crkva i vjera – Krstjani i franjevci; Jezik i pismenost; Stećci
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad	10	10 %
3.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **10 BODOVA**.

Studenti su obavezni na početku semestra uzeti temu za seminarski rad s unaprijed utvrđenog spiska tema. Uspješno odbranjen seminarski rad podrazumijeva pripremu zadovoljavajućeg pismenog segmenta rada do kraja 8. sedmice nastave, i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za seminarski rad kandidati mogu maksimalno prikupiti **10 BODOVA**. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna 1. Enver Redžić (ur.), <i>Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine I. Društvo i privreda srednjovjekovne bosanske države</i>, Sarajevo, 1987; 2. Sima Ćirković, <i>Rabotnici, vojnici, duhovnici</i>, Beograd, 1997; 3. Anto Babić, <i>Iz istorije srednjovjekovne Bosne</i>, Sarajevo, 1972; 4. Sima Ćirković – Rade Mihaljčić (ur.), <i>Leksikon srpskog srednjeg veka</i>, Beograd, 1999; 5. Desanka Kovačević, <i>Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni</i>, Sarajevo, 1961; 6. Desanka Kovačević-Kojić, <i>Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države</i>, Sarajevo, 1978; 7. Smilja Marjanović-Dušanić – Danica Popović (ur.), <i>Privatni život u srpskim zemljama srednjeg veka</i>, Beograd, 2004; 8. Anto Babić, "Nešto o karakteru bosanske feudalne države", <i>Pregled</i> 2 (1953), 83-86; 9. Anto Babić, "Struktura srednjovjekovne bosanske države", <i>Pregled</i> 13 (1961), 1-9; 10. Sima Ćirković, "Ostaci starije društvene strukture u bosanskom feudalnom društvu", <i>IG</i> 3-4 (1958), 155-164; 11. Sima Ćirković, "Problemi izučavanja etničkih odnosa u srednjem veku"; "O jeziku i otadžbini u bosanskom srednjem veku", <i>Prilozi</i> 11-12 (1976), 267-273; 12. Anto Babić, "O odnosima vazaliteta u srednjovjekovnoj Bosni", <i>GDI BiH</i> 6 (1954), 29-44; 13. Sima Ćirković, "'Verna služba' i 'vjera gospodska'", <i>Zbornik FF</i> 6/2 (1962), 95-112; 14. Sima Ćirković, "Rusaška gospoda", <i>IČ</i> 21 (1974), 5-17. Preporučena 1. Sima Ćirković – Desanka Kovačević-Kojić – Ruža Ćuk, <i>Staro srpsko rudarstvo</i>, Beograd – Novi Sad, 2002; 2. Pavo Živković, <i>Ekonomsko socijalne promjene u bosanskom društvu u XIV i XV stoljeću</i>, Tuzla, 1986; 3. Aleksandar Solovjev, "Pravni položaj seljaka u srednjovjekovnoj Bosni", <i>Pregled</i> 2 (1947), 244-250; 4. Desanka Kovačević, "Prilog proučavanju zanatstva u srednjovjekovnoj Bosni", <i>GDI BiH</i> 10 (1959), 279-296; 5. Mihailo Dinić, "Dubrovačka srednjovjekovna karavanska trgovina", <i>JlČ</i> 3 (1937), 119-146; 6. Desanka Kovačević, "Razvoj i organizacija carina u srednjovjekovnoj Bosni", <i>GDI BiH</i> 6 (1954), 229-248; 7. Mihailo Dinić, <i>Za istoriju rudarstva u srednjovjekovnoj Srbiji i Bosni</i>, I deo, Beograd, 1955; 8. Sima Ćirković, "Jedna bosanska kraljevska presuda", <i>GDI BiH</i> 19 (1973), 9-18; 9. Sima Ćirković, "Jedna parnica srebreničkih franjevaca", <i>GDI BiH</i> 40-41 (1990), 30-40; 10. Sima Ćirković, "Odjeci rittersko-dvorjanske kulture u Bosni krajem Srednjeg veka", u: <i>Radovi sa simpozijuma "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura"</i>, Zenica, 1973, 33-40; 11. Anto Babić, "Fragment iz kulturnog života srednjovjekovne Bosne", <i>Radovi Filozofskog fakulteta u Sarajevu</i> 2 (1964), 325-336; 12. Pejo Čošković, <i>Crkva bosanska u XV stoljeću</i>, Sarajevo, 2005; 13. Desanka Kovačević-Kojić, "Franjevci u gradskim naseljima srednjovjekovne Bosne", <i>Radovi HDZU</i> 3 (1995), 33-44. 14. Šefik Bešlić, <i>Stećci – Kultura i umjetnost</i>, Sarajevo, 1980.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Rani srednji vijek				
Šifra/kod	FIL HIS 203	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	7
Ciklus studija	I	Semestar	III	Ak. godina	2022/2023- 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>1</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta <i>Rani srednji vijek</i> tretirat će se prošlost šireg evropskog prostora u kasnoj antici i periodu seobe naroda. Posebna pažnja bit će posvećena osnovnim pitanjima i problemima historije srednjeg vijeka, pojam i periodizacija, dok će na predavanjima u prvom dijelu biti obrađivana Velika seoba naroda kroz prizmu krize Rimskog carstva te germanskih invazija na njegovo područje, zatim širenje kršćanstva, arijanstva te velikih naroda Gota, Vandala, Langobarda, Burgunda, Alana i Sveva, te posebno Franaka u razdoblju merovinške i karolinške vlasti. U drugom dijelu tretirat će se historija srednje i zapadne Evrope poslije raspada Karolinške države - Italija do sredine X stoljeća; Francuska do dolaska na vlast Huga Capeta; Njemačka politika u Srednjoj Evropi i stvaranje Svetog Rimskog Carstva. Osim toga, u okviru predmeta izučavat će se i historija Britanije, Arapa te Bizanta od 6. do 11. stoljeća.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti stječu osnovna znanja iz povijesti ranog srednjeg vijeka Zapadne Evrope, od kraja Zapadnog rimskog carstva 476. godine do sredine XI st., u vremenu transformacije antičkih u srednjovjekovne društvene strukture.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s predmetom: <i>Pregled literature; Ispitno gradivo; Način polaganja ispita; Uvod u srednji vijek - pojam i periodizacija</i>
2.	Velika seoba naroda: <i>Kriza Rimskog Carstva; Goti – podjela na Vizigote i Ostrogote, širenje kršćanstva, arijanstvo; Uzroci seobe naroda; Provala Huna; Atila</i>
3.	Velika seoba naroda: <i>Prelazak Vizigota u Rimsko Carstvo; Bitka kod Hadrianopolja; Alarik; Prvo pljačkanje Rima; Tolosadsko i Toledsko Kraljevstvo; Vizigotske institucije;</i>
4.	Velika seoba naroda: <i>Pad Zapadnog Rimskog Carstva, Ostrogoti u Panoniji i na Balkanu, Teodorik Veliki, Ostrogotsko Kraljevstvo</i>
5.	Velika seoba naroda: <i>Seoba Vandala: osvajanje rimskih posjeda u Africi, drugo pljačkanje Rima; Seoba i naseljavanje Burgunda, Alana i Sveva; Langobardi u Italiji: državna i društvena organizacija, zakonodavstvo, privreda i kultura</i>
6.	Franačka u doba Merovinga: <i>Klodoveg; Merovinška država do Pipina Malog</i>
7.	Franačka u doba Merovinga: <i>Katolička crkva; Privreda; institucije; Društvene prilike</i>
8.	PROVJERA ZNANJA
9.	Franačka u doba Karolinga: <i>Pipin Mali; Karlo Veliki; Karlovo krunisanje za cara, Karolinška renesansa, Crkva u karolinškoj državi, Franačka poslije Karla Velikog, Ludovik Pobožni i njegovi nasljednici, Verdunski ugovor; Privredni i društveni odnosi</i>
10.	Srednja i zapadna Evropa poslije raspada karolinške države: <i>Italija do sredine X stoljeća; Francuska do dolaska na vlast Huga Capeta; Njemačka politika u Srednjoj Evropi i stvaranje Svetog Rimskog Carstva</i>
11.	Arapi: <i>Predislamsko doba; Pojava islama; Osvajanja u vrijeme Omejada; Dinastija Abasida; Arapi u Evropi: Španija i Sicilija</i>
12.	Arapi u Evropi: <i>Sicilija; Arapi na pirinejskom poluotoku: osnivanje emirata, Kordovski halifat; Vjerski i intelektualni život islamske Španije do kraja XI st.</i>
13.	Bizant od VI do XI stoljeća: <i>Justinijan I – pokušaj obnove; Bizant u doba Foke i Heraklija; Ikonoklastička kriza; Odnosi sa Zapadom; Doba ponovnog procvata; Privredna djelatnost i društveni odnosi</i>
14.	Britanija u ranom srednjem vijeku: <i>Britanija do skandinavske provale; Normani i njihova ekspanzija: uspostavljanje normanskih država u sjevernoj Francuskoj, Siciliji i Engleskoj</i>
15.	Feudalno društvo na Zapadu do XI stoljeća
16.	Završni ispit
17.	
18.	

Obaveze studenata
i elementi praćenja
rada studenata u
toku semestra

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad (esej i prezentacija)	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti 10 BODOVA.

Studenti na početku semestra mogu uzeti temu za seminarski rad, odnosno odabrati temu koju će detaljnije istražiti i pripremiti i prezentirati u obliku vizualne prezentacije te formi pisanog eseja i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za ovu vrstu angažmana kandidati mogu maksimalno prikupiti 10 BODOVA. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno 40 BODOVA. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita.

	Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	1. Marko Šunjić, Narodi i države ranog srednjeg vijeka, Sarajevo 2003. 2. Marko Šunjić, Hrestomatija izvora za opštu istoriju srednjeg vijeka, Sarajevo, 1980. 3. Miroslav Brandt, Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka, Zagreb, 1980. Henri Pirenne, Povijest Evrope od seobe naroda do XVI stoljeća, Zagreb, 1956. 4. Сидни Пеинтер, Историја средњег века (284-1500), Београд, 1997. 5. Filip Hiti, Istorija Arapa, Sarajevo, 1967. 6. Marc Bloch, Feudalno društvo, Zagreb, 1958. 7. Jacques Le Goff, Srednjovjekovna civilizacija zapadne Evrope, Beograd, 1974. 8. Roberto Lopez, Rođenje Evrope, Zagreb, 1978. 9. Georgije Ostrogorski, Istorija Vizantije, Beograd, 1959.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Srednjovjekovna civilizacija				
Šifra/kod	FIL HIS 402	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	II	Semestar	I	Ak. godina	2022/2023 - 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>2</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta <i>Srednjovjekovna civilizacija</i> tretirat će se politička, društvena, ekonomska i kulturna prošlost šireg evropskog prostora. Najprije će se pokušati razumijeti tranzicijsko doba u između antičke i srednjovjekovne epohe, a potom će segmenti praćenja obuhvatiti složene odnose između crkvenih i svjetovnih vlasti ranog srednjeg vijeka čija se dinamika može pratiti i u kasnijim fazama srednjeg vijeka, a koji su opet oblikovali evropsku civilizaciju novog doba. Posebno će se obratiti pažnja na Karolinšku Evropu i i detaljnije analizirati posljedice obnove carstva na Zapadu. U daljim segmentima pratiće se odnosi između duhovne i svjetovne vlasti, sukob između Zapada i Istoka kroz drugačiju perspektivu. U drugom dijelu gradiva, detaljnija pozornost će biti usmjerena prema razvitku srednjovjekovnih društvenih struktura, njihovom suodnosu i transformaciji.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Proširivanje i produbljivanje postojećih znanja studenata iz povijesti iz povijesti srednjeg vijeka Zapadne Evrope. Traženje i shvatanje uzročno-posljedičnih veza u procesima koji su obilježili srednjovjekovnu epohu. Razumijevaju složenijih društveno-ekonomskih kretanja te kulturnih obrazaca i dostignuća srednjovjekovne civilizacije. Razvijanje analitičke i kritičke misli kod studenata.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s predmetom, pregled izvora i literature
2.	Antički temelji srednjovjekovne civilizacije: Tragovi rimskog iskustva
3.	Crkva i papstvo u kasnom Rimskom carstvu
4.	Karolinzi: Od majordoma kraljevskog dvora do gospodara Evrope (lopez
5.	Karolinška renesansa
6.	Gregorijansko doba. Vrhunac srednjovjekovnog papstva
7.	Sukob Zapada i Istoka: druga perspektiva
8.	PROVJERA ZNANJA
9.	Obnova Evrope
10.	Urbanizacija
11.	Srednjovjekovno društvo
12.	Srednjovjekovno društvo
13.	Preteče Reformacije
14.	Materijalna kultura. Intelektualna misao
15.	Renesansa
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Obaveze
studenata i
elementi praćenja
rada studenata u
toku semestra

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad (esej i prezentacija)	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti 10 BODOVA.

Studenti na početku semestra mogu uzeti temu za seminarski rad, odnosno odabrati temu koju će detaljnije istražiti i pripremiti i prezentirati u obliku vizualne prezentacije te formi pisanog eseja i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za ovu vrstu angažmana kandidati mogu maksimalno prikupiti 10 BODOVA. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno 40 BODOVA. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita.

	Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	1. Marko Šunjić, <i>Hrestomatija izvora za opštu istoriju srednjeg vijeka</i>, Sarajevo, 1980. 2. Roberto Lopez, <i>Rođenje Evrope</i>, Zagreb, 1978. 3. Marc Bloch, <i>Feudalno društvo</i>, Zagreb, 1958. 4. Miroslav Brandt, <i>Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka</i>, Zagreb, 1980. 5. Walter Ullmann, <i>A Short History of the Papacy in the Middle Ages</i>, Routledge, 1972 6. Jacques Le Goff, <i>Srednjovjekovna civilizacija zapadne Evrope</i>, Beograd, 1974 7. Georgije Ostrogorski, Odnos Crkve i države u Vizantiji, u: <i>O shvatanjima i verovanjima Vizantinaca</i>, SKZ, Beograd, 1970. 8. Henri Pirenne, <i>Povijest Evrope od seobe naroda do XVI stoljeća</i>, Zagreb, 1956. 9. Сидни Пеинтер, S. Peinter, <i>Istorija srednjeg veka (284-1500)</i>, Beograd, 1997. 10. Georgije Ostrogorski, <i>Istorija Vizantije</i>, Beograd, 1959. 11. Amin Maalouf, <i>Kršćanski barbari u Svetoj zemlji: križarski ratovi u očima Arapa</i>, Zagreb, 2002. 12. Filip Hiti, <i>Istorija Arapa</i>, Sarajevo, 1967. 13. Johan Huizinga, <i>Jesen srednjega vijeka</i>, Zagreb 1991. 14. J. Le Goff, <i>Srednjovjekovna civilizacija zapadne Evrope</i>, Beograd 1974; 15. J. Le Goff, <i>Intelektualci u srednjem vijeku</i>, Zagreb 1982; 16. J. Le Goff, <i>Srednjovjekovni imaginarij</i>, Zagreb 1993; 17. J. Le Goff, <i>Za jedan drugi srednji vek</i>, Novi Sad 1997; 18. J. Le Goff, <i>Civilizacija srednjovjekovnog Zapada</i>, Zagreb 1998;



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna u kasnom srednjem vijeku				
Šifra/kod	FIL HIS 213	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović		Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155			
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco		Termin konsultacija	
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155			
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>1</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta <i>Bosna u kasnom srednjem vijeku</i> (FIL HIS 213) studenti će obrađivati historiju srednjovjekovne Bosne od početka 13. stoljeća do pada Bosanskog kraljevstva pod osmansku vlast 1463. godine. U poređenju s ranijim razdobljima bosanskohercegovačke prošlosti, ovaj period je relativno dobro dokumentiran pisanom izvornom građom i materijalnim ostacima, što je rezultiralo srazmjerno većim brojem napisanih istraživačkih monografija, studija, rasprava i članaka o raznim temama vezanim za historiju srednjovjekovne Bosne. Na to je svakako utjecala i činjenica da se nesumnjivo radi o stoljećima tijekom kojih je bosanska država izrasla u snažno kraljevstvo sa značajnom ulogom u regionalnim političkim, društvenim i kulturnim prilikama, te da je tada uporedo sa snaženjem državnih struktura formiran i specifični bosanski identitet. Studentima će tijekom nastave biti predstavljeni svi najvažniji trenuci političke prošlosti Bosanske banovine i kraljevstva, s posebnim osvrtom na društvene prilike i kulturna postignuća toga vremena.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Kroz prizmu poređenja snimaka originalnih dokumenata s objavljenim poveljama i pismima bosanskih vladara i vlastele, studenti će vježbati latinsku i ćirilsku paleografiju te se osposobljavati za samostalno provođenje vanjske kritike historijskih izvora. Uz te praktične aktivnosti ovladat će osnovnim pojmovima iz bosanske historije razvijenog srednjeg vijeka kako bi iste mogli primjenjivati u svom budućem radu. Tijekom aktivnog rada na nastavi poseban naglasak bit će postavljen na autore historiografske produkcije o srednjovjekovnoj Bosni, s ciljem i u namjeri da se studenti kvalitetnije pripremaju za kritičko vrednovanje postignutih rezultata u historiografiji. To će, uz savladane vještine kritičkog čitanja, pisanja i razmišljanja, doprinijeti njihovoj samostalnosti u donošenju sopstvenih zaključaka o prošlosti i njenom značenju za svijet koji ih okružuje.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Bosna u prvoj polovini 13. stoljeća; ban Matej Ninoslav
3.	Bosna u drugoj polovini 13. stoljeća; Knezovi Bribirski kao banovi Bosne
4.	Vladavina bana Stjepana II; Teritorijalno širenje Bosne i njeni odnosi s okruženjem u 14. stoljeću; Privredni napredak zemlje
5.	Vjerna služba i vjera gospodska
6.	Vladavina bana Tvrtka; Teritorijalno-političko ustrojstvo Bosne
7.	Proglašenje Bosne kraljevstvom 1377. godine; Vladavina kralja Tvrtka
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Vladavina Tvrtkovih nasljednika; Stanak – Državni sabor
10.	Gospoda rusaška – Hrvatinići – Pavlovići – Kosače; Bosna početkom 15. stoljeća
11.	Kralj Tvrtko II Tvrtković i kralj Stjepan Tomaš Ostojić
12.	Vladavina Stjepana Tomaševića; Pad Bosanskog kraljevstva pod osmansku vlast
13.	Crkva bosanska i vjerske prilike u srednjovjekovnoj Bosni
14.	Privreda; Trgovina; Rudarstvo; Zemljoradnja; Stočarstvo
15.	Kultura; Pismenost; Umjetnost; Arhitektura; Stećci
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad	10	10 %
3.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **10 BODOVA**.

Studenti su obavezni na početku semestra uzeti temu za seminarski rad s unaprijed utvrđenog spiska tema. Uspješno odbranjen seminarski rad podrazumijeva pripremu zadovoljavajućeg pismenog segmenta rada do kraja 8. sedmice nastave, i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za seminarski rad kandidati mogu maksimalno prikupiti **10 BODOVA**. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta *Bosna u kasnom srednjem vijeku*. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna literatura za polusemestralnu provjeru znanja 1. Nada Klaić, <i>Srednjovjekovna Bosna</i>, Zagreb, 1994, 89-266; 2. Sima Ćirković, <i>Istorija srednjovekovne bosanske države</i>, Beograd, 1964, 58-165; 3. Jaroslav Šidak, <i>Studije o "Crkvi bosanskoj" i bogumilstvu</i>, Zagreb, 1975, 177-224; 4. Mladen Ančić, <i>Bosanska banovina i njezino okruženje u prvoj polovici 13. stoljeća, u: Fenomen "krstjani" u srednjovjekovnoj Bosni i Humu. Zbornik radova</i>, Sarajevo – Zagreb, 2005, 11-25. 5. Damir Karbić, "Šubići Bribirski do gubitka nasljedne banske časti (1322.)", <i>Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti HAZU</i> 22 (2004), 1-26; 6. Ferdo Šišić, "Pad Mladena Šubića, bana hrvatskoga i bosanskoga", <i>GZM</i> 14 (1902), 335-66; 7. Lajos Thallóczy, "Istraživanja o postanku bosanske banovine sa naročitim obzirom na povelje körmendskog arkiva", <i>GZM</i> 18 (1906), 401-444; 8. Vladimir Ćorović, <i>Teritorijalni razvoj bosanske države u srednjem vijeku</i>, Beograd, 1935; 9. Vladimir Ćorović, <i>Kralj Tvrtko I Kotromanić</i>, Beograd-Zemun, 1925; 10. Sima Ćirković, "'Verna služba' i 'vjera gospodska'", <i>ZFF</i> 6/2 (1962), 95-112; 11. Sima Ćirković, "Sugubi venac (prilog istoriji kraljevstva u Bosni)", <i>ZFF</i> 8 (1964), 343-369; 12. Dubravko Lovrenović, "Proglašenje Bosne kraljevstvom 1377. (Pokušaj revalorizacije)", <i>Forum Bosnae</i> 3-4 (1999), 227-287; 13. Pavao Anđelić, "Krunidbena i grobna crkva bosanskih vladara u Milima (Arnautovićima) kod Visokog", <i>GZM n.s. A</i> 34 (1979), 183-247; 14. Marko Šunjić, <i>Bosna i Venecija (odnosi u XIV. i XV. st.)</i>, Sarajevo, 1996, 1-79; Obavezna literatura za završni ispit (za studente koji su ostvarili više od 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova na polusemestralnoj provjeri znanja) 1. Sima Ćirković, <i>Istorija srednjovekovne bosanske države</i>, Beograd, 1964, 166-341; 2. Mihailo Dinić, <i>Državni sabor srednjovekovne Bosne</i>, Beograd, 1955; 3. Pavao Anđelić, "Barones regni i državno vijeće srednjovjekovne Bosne", <i>Prilozi</i> 11-12 (1975-1976), 29-48; 4. Sima Ćirković, "Rusaška gospoda", <i>Istorijski časopis</i> 21 (1974), 5-17; 5. Ferdo Šišić, <i>Vojvoda Hrvoje Vukčić Hrvatinić i njegovo doba</i>, Zagreb, 1902; 6. Pavo Živković, <i>Tvrtko II Tvrtković. Bosna u prvoj polovini XV stoljeća</i>, Sarajevo, 1981; 7. Pavao Anđelić, "Bosanska kraljica Doroteja Gorjanska", <i>GZM</i> 27-28 (1973), 377-395; 8. Pejo Ćošković, <i>Bosanska Kraljevina u prijelomnim godinama 1443-1446</i>, Banjaluka, 1988; 9. Sima Ćirković, <i>Herceg Stefan Vukčić Kosača i njegovo doba</i>, Beograd, 1964; 10. Jaroslav Šidak, <i>Studije o "Crkvi bosanskoj" i bogumilstvu</i>, Zagreb, 1975, 225-273; 11. Pejo Ćošković, <i>Crkva bosanska u XV. stoljeću</i>, Sarajevo, 2005, 9-148; 12. Desanka Kovačević, <i>Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni</i>, Sarajevo, 1961, 3-97; 13. Šefik Bešlić, <i>Stećci – Kultura i umjetnost</i>, Sarajevo, 1980, 1-74; 14. Herta Kuna, <i>Srednjovjekovna bosanska književnost</i>, Sarajevo, 2008, 1-91.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Pomoćne historijske discipline				
Šifra/kod	FIL HIS 211	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6
Ciklus studija	I	Semestar	II	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović		Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155			
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco		Termin konsultacija	
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155			
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 3; seminar ---; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru predmeta <i>Pomoćne historijske discipline</i> (FIL HIS 134) studenti će steći osnovna znanja iz niza naučnih grana koje se tradicionalno smatraju elementarnima u radu na antičkoj i srednjovjekovnoj izvornoj građi. Na nastavi će obrađivati paleografiju i epigrafiku s pregledom razvoja latinskog, glagoljskog i ćiriličnog pisma, te će se kroz praktični rad upoznati s pismima koja su korištena na bosanskohercegovačkom prostoru kroz prošlost. Znatan dio pažnje bit će posvećen diplomatici kako bi studenti mogli prepoznati vanjske i unutrašnje karakteristike isprave te analizirati njihovu strukturu, kao i egdotici kroz koju će se upoznati s pravilima i metodama za izdavanje arhivske građe. Time će se studenti uvesti u temeljne vještine istraživačkog rada te ovladati tehničkim znanjima i postupcima za rad na tumačenju pisanih historijskih spomenika. Osim toga, studenti će se kroz ovaj predmet upoznati sa serijom disciplina koje pokrivaju druge segmente istraživačkog rada, poput hronologije, heraldike, veksilologije, sfragistike, numizmatike, historijske metrologije, genealogije, historijske geografije s kartografijom, onomastike i arhivistike.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Na kraju kursa studenti bi trebali biti osposobljeni za samostalan rad na dokumentima i historijskim spomenicima, s posebnim osvrtom na historiju Bosne i Hercegovine.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Paleografija (nastanak i razvoj pisma, materijali za pisanje)
3.	Paleografija (latinsko pismo rimskog perioda i srednjeg vijeka)
4.	Paleografija (ćirilsko i glagoljsko pismo)
5.	Diplomatika (razvoj latinske diplomatike, struktura isprave)
6.	Diplomatika (bizantska diplomatika, kancelarije i notarijati)
7.	Hronologija
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Državni arhiv u Dubrovniku
10.	Epigrafika
11.	Sfragistika ili sigilografija; Pečati srednjovjekovne Bosne
12.	Numizmatika; Novac srednjovjekovne Bosne
13.	Heraldika; Grbovi srednjovjekovne Bosne
14.	Genealogija
15.	Filigranologija, kodikologija i egdotika
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad	10	10 %
3.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **10 BODOVA**.

Studenti su obavezni na početku semestra uzeti temu za seminarski rad s unaprijed utvrđenog spiska tema. Uspješno odbranjen seminarski rad podrazumijeva pripremu zadovoljavajućeg pismenog segmenta rada do kraja 8. sedmice nastave, i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za seminarski rad kandidati mogu maksimalno prikupiti **10 BODOVA**. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna literatura za polusemestralnu provjeru znanja 1. Jakov Stipišić, <i>Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi</i>, Zagreb, 1991; 2. Gregor Čremošnik, "Studije iz srpske paleografije i diplomatike", Glasnik Skopskog naučnog društva XXI/12 (1940), 1-18; 3. Stanoje Stanojević, <i>Studije o srpskoj diplomaciji I-II</i>, Beograd, 1935. Obavezna literatura za završni ispit (za studente koji su ostvarili više od 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova na polusemestralnoj provjeri znanja) 1. Vinko Foretić, "Dubrovački arhiv u srednjem vijeku", <i>Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku</i> VI-VII (1959), 315-336; 2. Pavao Anđelić, <i>Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo, 1970; 3. Ivan Rengjeo, "Novci bosanskih banova i kraljeva", <i>GZM</i> 45 (1944), 237-291; 4. Bartol Zmajčić, <i>Heraldika, sfragistika, genealogija</i>, Zagreb, 1971; Zagreb, 1999; 5. Dubravko Lovrenović, "Fojnički grbovnik, ilirska heraldika i bosansko srednjovjekovlje", <i>Bosna Franciscana</i> 21 (2004), 172-202; 6. Vladimir Mošin, "Filigranologija kao pomoćna historijska nauka", <i>Zbornik Historijskog instituta JAZU</i> 1 (1954), 25-93; 7. Jakov Stipišić, "Egdotika diplomatskih izvora u prošlosti i danas", <i>Arhivski vjesnik</i> 15 (1972), 85-125.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Kasni srednji vijek				
Šifra/kod	FIL HIS 205	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/2023- 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	---				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski ili bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 156	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 156	Termin konsultacija	prema rasporedu	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>1</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Pregled izvora i literature. Razvoj gradova feudalne Evrope. Veliki crkveni raskol. Borba za investituru. Reformski pokret u crkvi u XII stoljeću. Križarski ratovi. Njemačko Carstvo nakon borbe za investituru. Francuska u razvijenom srednjem vijeku. Engleska od XI do XIII stoljeća. Heretički pokreti i borba protiv hereze. Dekadencija srednjovjekovne crkve – pape u Avinjonu. Engleska i Francuska u XIV i XV stoljeću. Stogodišnji rat. Kultura zapadne Evrope od XI do XV stoljeća. Ugarska od XI do XV stoljeća, Preporod u Italiji. Renesansa. Humanizam u Evropi				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti stječu osnovna znanja o historiji Zapadne Evrope u naznačenom razdoblju, obilježenom procesom modernizacije društvenih struktura koje će u tom obliku dočekati sljedeći period modernizacije koncem XVIII stoljeća.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom: <i>Pregled izvora i literature; Ispitno gradivo; Način polaganja ispita; Podjela zaduženja i zadataka: eseji i prezentacije</i>
2.	Razvoj gradova feudalne Evrope: <i>Ekonomski razvoj i obnova trgovine; Formiranje građanstva; Gradovi i burgovi; Pravni status; Gradske društvene strukture; Sajmovi; Posljedice ekspanzije gradova</i>
3.	Prevlast crkve na Zapadu: <i>Crkva u X stoljeću; Veliki crkveni raskol; Klinijevska reforma; Monaški redovi; Grgur VII Hildebrand; Reformski pokret u crkvi u XII stoljeću; Širenje hereze; Prosjački redovi; Inocent III</i>
4.	Križarski ratovi: <i>Uzroci i okolnosti; Sabor u Klermonu; Prvi križarski rat: osvajanje Jerusalema; Četvrti križarski pohod: pad Carigrada 1204. godine; Latinsko Carstvo; Krstaši i njihove države; Viteški redovi; Kasniji križarski ratovi; Posljedice</i>
5.	Njemačko Carstvo poslije borbe za investituru: <i>Fridrih I Barbarosa; Bitka kod Buvinsa; Fridrih II; Vrijeme Interegnuma; Habzburgovci</i>
6.	Francuska u razvijenom srednjem vijeku: <i>Vladavina prvih Kapetskih kraljeva; XII stoljeće – jačanje kraljevske vlasti; Filip II August: unutrašnja politika, odnosi sa Engleskom; Luj IX Sveti</i>
7.	Engleska od XI do XIII stoljeća: <i>Normansko osvajanje: Vilijam Osvajač, bitka kod Hejstingsa, uspostava feudalnog sistema; Henri II Plantaženet: unutrašnja politika, sukob sa crkvom; Ričard I, Ivan Bez Zemlje, Velika povelja sloboda</i>
8.	Prva sistematizacija
9.	Dekadencija srednjovjekovne crkve: <i>Položaj papinstva u XIII stoljeću; Filip IV Lijepi i Bonifacije VIII; Pape u Avinjonu, Zapadna šizma; Crkveni sabori</i>
10.	Francuska u XIV i XV stoljeću: <i>Posljednji Kapetski kraljevi; Dinastija Valoa; Filip VI, Nezadovoljstvo građanstva i ustanak žakerija; Karlo VII; Krčenje puta ka apsolutističkoj vladavini francuskih kraljeva; Teritorijalno ujedinjenje</i>
11.	Engleska u XIV i XV stoljeću: <i>Vladavina Edvarda III; Razvoj političkih institucija; Odnosi sa crkvom; Džon Viklif, Ustanak Vata Tajlera, Dinastije Lankaster i York, Rat ruža</i>
12.	Stogodišnji rat: <i>Uzroci i povod; Zaraćene strane i odnos snaga; Engleska inicijativa: pobjede kod Kalea i Poatijeja; Mir u Bretiniju;</i>
13.	Stogodišnji rat: <i>Oporavak Francuske; Bitka kod Azenkura, Ivana Orleanska, Značaj i posljedice rata</i>
14.	Trojno društvo: <i>Staleži, Crkva, Feudalizam, Problemi feudalnog poretka</i>
15.	Pomorske republike: <i>Venecija, Đenova, Piza, Milano</i>
16.	
17. -18.	Završni ispit

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	10	10 %
2.	Seminarski rad (esej i prezentacija)	10	10 %
3.	Polusemestralni ispit	40	40 %
4.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti 10 BODOVA.

Studenti na početku semestra mogu uzeti temu za seminarski rad, odnosno odabrati temu koju će detaljnije istražiti i pripremiti i prezentirati u obliku vizualne prezentacije te formi pisanog eseja i to prema Uputama za izradu seminarskih radova koje se nalaze na web stranici Filozofskog fakulteta, kao i usmenu prezentaciju i odbranu prije isteka semestra. Za ovu vrstu angažmana kandidati mogu maksimalno prikupiti 10 BODOVA. Svako utvrđeno prepisivanje ili plagiranje tuđih radova rezultirat će automatskim zaključivanjem negativne ocjene. Svi pisani radovi, eseji i seminari isključivo su internog karaktera i ne smiju se ni u kojem obliku objavljivati na internetu i društvenim mrežama. Studentima koji se ne budu pridržavali ovog pravila bit će oduzeti prethodno stečeni bodovi.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno 40 BODOVA. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita.

Skala ocjenjivanja

	Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusestrialnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost, seminarski rad i polusestrialna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.
Literatura	<i>Obavezna</i> - H. Pirenne, <i>Povijest Evrope od seobe naroda do XVI stoljeća</i>, Zagreb 1956. - S. Peinter, <i>Istorija srednjeg veka (284-1500)</i>, Beograd, 1997. - M. Šunjić, <i>Hrestomatija izvora za opštu istoriju srednjeg vijeka</i>, Sarajevo 1980. - R. Lopez, <i>Rođenje Evrope</i>, Zagreb 1978. - J. Le Goff, <i>Srednjovjekovna civilizacija zapadne Evrope</i>, Beograd 1974. - J. Le Goff, <i>Za jedan drugi srednji vek</i>, Novi Sad 1997. - M. Bloch, <i>Feudalno društvo</i>, Zagreb 1958. - J. Kulischer, <i>Opća ekonomska povijest</i>, Zagreb 1957.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosansko kraljevstvo i Osmansko carstvo				
Šifra/kod	FIL HIS 267	Status (obavezni ili izborni)	izborni	ECTS	2
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1; seminar ---; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru izbornog predmeta <i>Bosansko kraljevstvo i Osmansko carstvo</i> (FIL HIS 267) studenti će obrađivati historijat političkih, vojnih i kulturnih odnosa između ove dvije suprotstavljene države s kraja srednjeg vijeka, te pratiti historijski proces osmanskog pokoravanja Bosanskog kraljevstva. Od prvih dokumentima potvrđenih kontakata u oktobru 1386. sve do velikog pohoda sultana Mehmeda II u proljeće 1463. godine, veze između Bosanskog kraljevstva i Osmanskog carstva prolazile su kroz razne faze, promjene i oscilacije. Kroz prizmu analize suvremenih izvornih svjedočanstava, studentima će tokom nastave biti predstavljeni svi najvažniji trenuci u odnosima ova dva politička subjekta, s posebnim osvrtom na pitanje kako je osmansko prisustvo oblikovalo društvenu stvarnost Bosanskog kraljevstva u periodu prije konačnog osvojenja.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Odnos između Bosanskog kraljevstva i Osmanskog carstva jedna je od zahtjevnijih, ali i značajnijih tema u historiji Bosne i Hercegovine, posebno po posljedicama koje su događaji tog vremena ostavili, a koje se osjećaju i danas. Od 1386. pa sve do 1878, a formalno i do 1908. godine, bosanskohercegovačka historija bila je direktno vezana za Osmansko carstvo. Višestoljetna vladavina rezultirala je snažnim prisustvom osmanskog vjerskog, kulturnog i političkog naslijeđa, čiji se značaj i uloga različito interpretiraju u okvirima trenutno važećih etnonacionalnih podjela u zemlji. Cilj ovog predmeta je da studenti na osnovi dokumentarne izvorne građe uvide svu složenost i slojevitost odnosa između Bosanskog kraljevstva i Osmanskog carstva, te da se kroz čitanje relevantne historiografske literature usavršavaju u kritičkom razumijevanju historijskih procesa i njihovih naknadnih tumačenja.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Prehistorija prvog bosansko-osmanskog susreta
3.	Prvi kontakt Bosne s osmanskim Turcima
4.	Bitka kod Bileće, Bitka na Kosovu
5.	Đakovački ugovor i Bitka kod Dobora
6.	Bosansko-osmanski odnosi u posljednjem desetljeću 14. stoljeća
7.	Bosna i Turci za vrijeme osmanskog građanskog rata; Bitka u Lašvi
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Tvrtko II Tvrtković kao osmanski haračar; Konavoski rat
10.	Djelovanje protukralja Radivoja Kristića
11.	Herceg Stjepan Vukčić i osmanski Turci
12.	Kralj Tomaš u anti-osmanskim koalicijama
13.	Veliki pohod sultana Mehmeda II na Bosnu 1463. godine
14.	Ugarsko kraljevstvo i Mletačka republika prema osmanskom osvajanju Bosne
15.	Bosansko kraljevstvo i Osmansko carstvo nakon 1463. godine
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20 %
2.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
3.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **20 BODOVA**.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

**Skala
ocjenjivanja**

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

- 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
- 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
- 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
- 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
- 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
- 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura

Obavezna literatura

1. Emir O. Filipović, *Bosansko kraljevstvo i Osmansko carstvo*, Sarajevo, 2019.

Dodatna literatura

1. Ivan Božić, *Dubrovnik i Turska u XIV i XV veku*, Beograd, 1952;
2. Desanka Kovačević, "Prilog pitanju ranih bosansko-turskih odnosa", *Godišnjak istorijskog društva BiH* 11 (1960), 257–63;
3. Hazim Šabanović, *Bosanski pašaluk – Postanak i upravna podjela*, Sarajevo, 1959.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	za Historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosanska heraldička baština				
Šifra/kod	FIL HIS 415	Status (obavezni ili izborni)	izborni	ECTS	2
Ciklus studija	II	Semestar	II	Ak. godina	2022/23 – 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	----				
Jezik izvođenja nastave	Srpski, hrvatski, bosanski / engleski				
Nastavnik	Ime i prezime	Emir Filipović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: emir.filipovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija	utorak, 16-18 srijeda, 17-18 četvrtak, 15-17	
Saradnik	Ime i prezime	Almir Peco			
	Kontakt podaci	Kabinet: 133 E-mail: almir.peco@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 155	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 1; seminar ---; vježbe 1				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U okviru izbornog predmeta <i>Bosanska heraldička baština</i> (FIL HIS 415) studenti će ovladati osnovnim znanjima o heraldici i grbovnim spomenicima Bosne i Hercegovine u razdoblju 14. do 21. stoljeća, s naročitim osvrtom na razvoj političke simbolike. oljeću.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Studenti će tijekom nastave biti upoznati s osnovnim pojmovima i historijskim pregledom heraldike, te će steći uvid u evropsku i bosansku heraldičku baštinu zasnovanu na numizmatičkim, sfragističkim i veksilološkim spomenicima. Također će steći vještine integralne i interdisciplinarne interpretacije heraldičkih spomenika, uz sposobnost praktičnog rada na odabranoj izvornoj građi crpljenoj iz arhiva, biblioteka, muzeja i galerija. Moći će raspravljati o teoriji i metodologiji heraldike uz razumijevanje istraživačkih perspektiva iz njezine naučne oblasti, te će moći samostalno obrađivati i opisivati spomenike bosanske heraldike.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Upoznavanje s predmetom; Pregled izvora i literature
2.	Osnovi heraldike
3.	Izvori za bosansku heraldiku
4.	Historijat heraldičkih istraživanja u Bosni i Hercegovini
5.	Pojava grbova u srednjovjekovnoj Bosni
6.	Bosanski vladarski grb
7.	Grbovi bosanskog plemstva; Heraldika na stećcima
8.	POLUSEMESTRALNA PROVJERA ZNANJA
9.	Grb Bosne i Bosanskog kraljevstva u evropskim izvorima 15. i 16. stoljeća
10.	Bosanski grb u habsburškoj heraldičkoj ikonografiji
11.	Ilirska heraldika; Fojnički grbovnik
12.	Bosanskohercegovačka zemaljska obilježja pod Austro-Ugarskom monarhijom
13.	Grb Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine
14.	Grb Republike Bosne i Hercegovine, 1992-1998
15.	Izbor trenutnih bosanskohercegovačkih državnih obilježja
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	ZAVRŠNI ISPIT
18.	

**Obaveze
studenata i
elementi
praćenja rada
studenata u toku
semestra**

Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:

R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
1.	Aktivnost na nastavi	20	20 %
2.	Polusemestralna provjera znanja	40	40 %
3.	Završni ispit	40	40 %
Ukupno: 100 bodova			100%

Studenti u statusu redovnog studenta su obavezni prisustvovati svim oblicima nastave i to minimalno 80% od ukupnog fonda sati po predmetu (osim u opravdanim slučajevima prema *Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu*, čl. 26. stav 4.), u suprotnom neće steći uvjet za ovjeru urednog pohađanja nastave.

Aktivnosti na nastavi mogu se manifestirati u davanju tačnih odgovora na postavljena pitanja, sudjelovanju u diskusijama, demonstriranju znanja o pročitanoj literaturi, ažurnosti u okviru grupnog rada, pripremanju pismenih eseja i usmenih izlaganja o odabranim i preporučenim temama. Za aktivnosti na nastavi može se maksimalno prikupiti **20 BODOVA**.

U osmoj sedmici nastave predviđena je i pismena polusemestralna provjera znanja u obliku pitanja i odgovora ili eseja na zadate teme iz gradiva obrađivanog u prvoj polovini semestra, za što se može ostvariti maksimalno **40 BODOVA**. Polusemestralna provjera znanja smatrat će se uspješno apsolviranom samo ako student ostvari 55% ili više, odnosno 22 boda ili više od ukupno mogućih 40 bodova. U suprotnom će isto gradivo morati polagati i na završnom ispitu.

Završni ispit se izvodi u obliku pismenog testa, a prema potrebi i usmene provjere znanja, te nosi ukupno 40 BODOVA. Studenti su dužni prijaviti završni ispit putem jedinstvenog studentskog informacionog sistema i samo studenti koji su uredno pohađali nastavu i prijavili završni ispit ostvaruju pravo na polaganje završnog ispita. Na završnom ispitu studenti ne polažu onaj dio gradiva koji su uspješno apsolvirali s minimalno ostvarenih 55% bodova na polusemestralnoj provjeri znanja, te samo odgovaraju na pitanja o gradivu obrađivanom u drugoj polovini semestra, izuzev ako žele popraviti broj ranije ostvarenih bodova. U tom, i svakom drugom slučaju, na završnom ispitu se polaže integralno gradivo iz predmeta. Završni ispit se ima smatrati uspješno položenim ako student ostvari minimalno 55%, odnosno 22 od ukupnih 40 bodova. Tada se bodovi sa završnog ispita sabiraju s ranije stečenim bodovima iz drugih kategorija (aktivnost i polusemestralna provjera znanja). Ako broj bodova ostvarenih na završnom ispitu bude manji od 55%, odnosno 22 boda, ispit se ima smatrati neuspješnim te se student upućuje na naredne popravne rokove.

**Skala
ocjenjivanja**

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:

- 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
- 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;
- 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;
- 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;
- 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;
- 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.

Literatura

Obavezna literatura

1. Pavao Anđelić, "Neka pitanja bosanske heraldike", *Glasnik Zemaljskog muzeja n.s. Arheologija* 19 (1964), 157-172;
2. Franjo Rački, "Stari grb bosanski", *Rad JAZU* 101/30 (1890), 127-169.

Dodatna literatura

1. Bartol Zmajić, *Heraldika, sfragistika, genealogija*, Zagreb, 1971;
2. Tomislav Galović – Emir O. Filipović, "Prilog bibliografiji radova o heraldici (s posebnim osvrtom na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu)", *Arhivski vjesnik* 51 (2008), 161-226;
3. Dubravko Lovrenović, "Fojnički grbovnik, ilirska heraldika i bosansko srednjovjekovlje", *Bosna Franciscana* 21 (2004), 172-202;
4. Emir O. Filipović, "Grb i zastava Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću", *Bosna Franciscana* 28 (2008), 103-126.



UNIVERZITET U SARAJEVU – FILOZOFSKI FAKULTET
SYLLABUS

Odsjek	ODSJER ZA HISTORIJU				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	ARHIVI I HISTORIJA				
Šifra/kod	FIL HIS 266	Status (obavezni ili izborni)	IZBORNI	ECTS	2
Ciklus studija	PRVI	Semestar	TREĆI	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski Engleski (u slučaju gostujućeg predavača i studenata na razmjeni)				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr. Amir Duranović, vanredni profesor			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: amir.duranovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu, online	
Saradnik	Ime i prezime	-			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 1 seminar: 1 vježbe: -				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Sadržaj kolegija: Arhivi i historija. Arhivistika i historiografija. Pojam, predmet i zadatak arhivistike. Arhivi, arhivistika i društvo. Arhivska djelatnost i tranzicija društva. Arhivi, historija i druge baštinske ustanove: historija i značaj. Arhivska djelatnost u Bosni i Hercegovini. Arhivi u Bosni i Hercegovini. Arhivi u jugoistočnoj Evropi. Arhivi i historija Bosne i Hercegovine. Arhivi, arhivistika i kultura. Uloga arhiva u javnosti. Arhivistika, demokratija i arhivistička etika. Standardizacija arhivske djelatnosti. Međunarodni standardi i standardizacija arhivskog znanja. Arhivska djelatnost i Evropska unija. Izazovi savremenog doba: digitalizacija i sloboda pristupa informacijama.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznati studente sa osnovnim pojmovima arhivistike, arhiva i njihovog značaja za historiju i historiografiju te njihove međusobne povezanosti i uvjetovanosti.				
Ishodi učenja	Nakon okončanog kolegija studenti su upoznati sa značajem arhiva i arhivistike za historiju te razumiju društvenu, kulturnu te obrazovnu dimenziju arhivskih ustanova i njihove međusobne povezanosti sa historijom. Studenti razumiju, povezuju i praktično koriste stečena znanja u vlastitom profiliranju i izgradnji. Stečena znanja i vještine mogu praktično primijeniti u svome istraživanju i istraživačkom radu u arhivu.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa sadržajem i ciljevima predmeta. Osnovna i dopunska literatura. Upoznavanje sa načinima izvođenja nastave i provjera znanja u skladu sa higijensko-epidemiološkim mjerama tokom zimskog semestra.
2.	
3.	Pomoćne historijske discipline i arhivistika.
4.	Pojam arhiva i arhivske građe. Razvoj arhiva, arhivske službe i arhivistike kao pomoćne historijske nauke.
5.	Arhivski fondovi i zbirke.
6.	Spoljna služba arhiva (registrature).
7.	Unutrašnje uređenje arhiva.
8.	Sređivanje arhivske građe: tematski sistem, fondovski sistem, registraturni sistem i sistem slobodne provenijencije.
9.	Polusemestralna provjera znanja studenata: prema važećim higijensko-epidemiološkim mjerama
10.	Konzervacija i restauracija arhivske građe.
11.	Arhivistika i moderni oblici čuvanja kulturne baštine.
12.	Arhivistika u Bosni i Hercegovini. Stanje i perspektive.
13.	Arhivi u Bosni i Hercegovini.
14.	Arhivi u Sarajevu.
15.	Bosanskohercegovačka historija i evropski arhivi. Bosanskohercegovačka historija i arhivi u jugoistočnoj Evropi. <i>Evaluacija rada nastavnika. Ovjera urednosti prisustva nastavi.</i>
16.	Završni test.
17.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
18.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu. prema važećim higijensko-epidemiološkim mjerama

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi prvenstveno kroz predavanja o ključnim temama arhivistike. Drugi aspekt rada jesu seminari na kojima studenti samostalno istražuju informacije o načinu rada pojedinih arhivskih ustanova i njihovome značaju za razvoj historiografije o Bosni i Hercegovini i šire. Posebno su predviđene stručne posjete arhivima i drugim javnim ustanovama u Bosni i Hercegovini kako bi se studenti praktično upoznali sa radom arhivskih ustanova, ali i nastankom arhivske građe uopće.																								
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Polusestrialna provjera znanja</td><td>50</td><td>50%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Individualni rad: pisanje eseja</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Završni test</td><td>30</td><td>30%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: - Polusestrialna provjera znanja: Test iz gradiva koje se radi tokom semestra u ukupnoj vrijednosti od 50 bodova. - Kritičko propitivanje napisanog eseja (20 bodova). Esej treba biti završen do kraja 14. sedmice semestra. - Završni test (30 bodova) Napomena: Studenti su dužni ostvariti najmanje 50% mogućeg broja bodova tokom semestra kako bi pristupili završnom dijelu ispita. Ispitu mogu pristupiti studenti sa urednom ISSS prijavom ispita.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusestrialna provjera znanja	50	50%	2.	Individualni rad: pisanje eseja	20	20%	3.	Završni test	30	30%					Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																						
1.	Polusestrialna provjera znanja	50	50%																						
2.	Individualni rad: pisanje eseja	20	20%																						
3.	Završni test	30	30%																						
Ukupno: 100 bodova			100%																						
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																								
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Kožar, Azem. <i>Arhivistika u teoriji i praksi</i>, knj. 1. Tuzla: Regionalni istorijski arhiv Tuzla i Filozofski fakultet Tuzla, 1995. 2. Kožar, Azem. <i>Arhivistika u teoriji i praksi</i>, knj. 2. Tuzla: Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona – Arhiv Tuzlanskog kantona, 2005. <i>Dodatna</i> 1. <i>Šezdeset godina Arhiva Bosne i Hercegovine (1947-2007)</i>. Sarajevo: Arhiv Bosne i Hercegovine, 2007. 2. <i>Šezdeset godina Historijskog arhiva Sarajevo (1948-2008) - priča o nama</i>. Sarajevo: Istorijski arhiv Sarajevo, 2008. 3. Žontar, Jože. „Historiografija i arhivistika“, <i>Arhivski vjesnik</i>, god. 42 (1999): 169-176. 4. Faletar Tanacković, Sanjica i Aparac-Jelušić, Tatjana „Ishodišta za proučavanje odnosa baštinskih ustanova u 20. stoljeću: počeci teorijskih promišljanja“, <i>Libellarium</i>, III, 2 (2010): 183-206.																								
Napomene																									



UNIVERZITET U SARAJEVU - FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Metodologija historijskih istraživanja				
Šifra/kod	FIL HIS 536	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6 ECTS
Ciklus studija	Drugi ciklus	Semestar	IV semestar	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski Engleski (U slučaju gostujućeg predavača i studenata na razmjeni)				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr. Amir Duranović, vanredni profesor			
	Kontakt podaci	Kabinet:139 E-mail:amir.duranovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	-			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 4 sata				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegijom je predviđeno savladavanje temeljnih pojmova metodologije historijskih istraživanja, kao što su razvoj metodologije kao znanstvene discipline, izbor teme za naučno-istraživački rad, faze istraživačkog postupka, izbor izvora i literature, strukturiranje rada, tehnike i metode pisanja, prezentacija rezultata istraživanja, baze podataka i repozitoriji.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj ovog kolegija je metodološko osposobljavanje studenata za izradu naučno-istraživačkog rada.				
Ishodi učenja	Na kraju semestra studenti su osposobljeni da razumiju značaj metodologije historijskih istraživanja i da na konkretnim primjerima vlastitog naučno-istraživačkog rada pokazuju ovladavanje svim fazama istraživačkog postupka.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
1.	Prezentacija kolegija <i>Metodologija historijskih istraživanja</i> . Upoznavanje sa Syllabusom, literaturom i načinom vrednovanja znanja studenata.
2.	O naučno-istraživačkom radu, metodu i djelu.
3.	Izbor teme i prikupljanje građe
4.	Organizacija i raspored prikupljene građe
5.	Pristupi historiji – izvori, metode i historičari
6.	Uporedna historija i „historija odozdo“
7.	Kvantitativna historija. Historija u brojevima.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Pisanje. Proces pisanja.
10.	Tvrdnje i dokazi. Dokumentarna podloga rukopisa.
11.	Redigovanje rukopisa.
12.	Stil
13.	Revizija rukopisa
14.	Prezentacija rezultata rada i dostavljanje individualnih eseja.
15.	Diskusija o individualnim esejima. <i>Ovjera urednosti prisustva nastavi. Evaluacija programa rada.</i>
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi kroz predavanja o odabranim temama. Studenti tokom semestra samostalno rade rad o određenoj temi.																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Individualni esej</td><td>25</td><td>25%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Polusemestralna provjera znanja</td><td>50</td><td>50%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Diskusije i aktivnosti tokom semestra</td><td>25</td><td>25%</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Individualni esej napisan u toku semestra i završen u zadatom roku u vrijednosti od 25 bodova. • Diskusije i aktivnosti tokom redovnog pohađanja nastave u vrijednosti od 25 bodova. • Polusemestralna provjera znanja u vrijednosti od 50 bodova Napomena: Studenti tokom semestra trebaju sve predviđene obaveze završavati na vrijeme. Obavezno prijavljivanje ispita u ISSS sistemu.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Individualni esej	25	25%	2.	Polusemestralna provjera znanja	50	50%	3.	Diskusije i aktivnosti tokom semestra	25	25%	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																		
1.	Individualni esej	25	25%																		
2.	Polusemestralna provjera znanja	50	50%																		
3.	Diskusije i aktivnosti tokom semestra	25	25%																		
Ukupno: 100 bodova			100%																		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																				
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Šamić, Midhat. <i>Kako nastaje naučno djelo: uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rad: opći pristup</i>, 9. izdanje. Sarajevo: Svjetlost, 2003. 2. M. Weber, <i>Metodologija društvenih nauka</i>. Zagreb, 1986. 3. F. Brodel, <i>Spisi o istoriji</i>. Beograd, 1992. 4. J. M. Cocking, <i>Imagination: A study in the history of ideas</i>. London & New York, Routledge, 2005. <i>Dodatna</i> 1. Li Kuba i Džon Koking, <i>Metodologija izrade naučnog teksta</i>. Podgorica, 2004. 2. Dž. Blek i D. M. Mekrejld, <i>Izučavanje istorije</i>. Beograd, 2007. 3. И. Тош, <i>Упражању за историјом</i>. Београд, 2008.																				
Napomene																					



UNIVERZITET U SARAJEVU - FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Nastava historije i multikulturalna društva				
Šifra/kod	FIL HIS 217	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	3 ECTS
Ciklus studija	Prvi ciklus	Semestar	IV semestar	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski Engleski (u slučaju gostujućeg predavača i studenata na razmjeni)				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr. Amir Duranović, vanredni profesor			
	Kontakt podaci	Kabinet:139 E-mail:amir.duranovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu	
Saradnik	Ime i prezime	-			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 2 sata				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Kolegijom je predviđeno upoznavanje sa temeljnim pojmovima i historijskim razvojem multikulturalnih društava s posebnim fokusom na metodološke pristupe izučavanju i metodičke pristupe podučavanju historije u multikulturalnim društvima.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je studente osposobiti za razumijevanje vrijednosti multikulturalnih društava u globalnom okviru, historijsku uvjetovanost nastanka i razvoja multikulturalnih društava, na odabranim primjerima pokazati način funkcioniranja multikulturalnih društava u prošlosti, a kroz analizu udžbeničke ponude u nastavi historije kod studenata razviti znanja, vještine i kompetencije promoviranja vrijednosti multikulturalnih društava kroz nastavu historije.				
Ishodi učenja	Po okončanom kolegiju studenti razumiju vrijednosti multikulturalnih društava u globalnom i regionalnom okviru, historijsku uvjetovanost nastanka i razvoja multikulturalnih društava, poznaju metode i pristupe u izučavanju multikulturalnih društava. Stečena znana, vještine i kompetencije koriste u promoviranju vrijednosti multikulturalnih društava kroz nastavu historije.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Prezentacija kolegija <i>Nastava historije i multikulturalna društva</i> . Upoznavanje sa Syllabusom, literaturom i načinom vrednovanja znanja studenata.
2.	Teorijski pristupi razmatranju multikulturalnih društava.
3.	Historiografija i multikulturalna društva.
4.	Metode i pristupi izučavanju multikulturalnih društava. Imperije i nacionalne države: historijska naslijeđa.
5.	Historiografija i povijesti „uspješnih“ i „neuspješnih“.
6.	Evropska dimenzija nastave historije. Razvoj vještina i koncepata u predavanju historije u multikulturalnim društvima.
7.	Kontraverzna i osjetljiva pitanja.
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Višestruki uglovi gledanja u nastavi historije – multiperspektivnost.
10.	Mogućnosti učenja „izvan škole“: grad kao „učionica“ i „tekst“.
11.	Udžbenici historije, udžbeničke politike i historijski narativi.
12.	Korištenje novih tehnologija: internet i historija.
13.	Nastava historije u zemljama Jugoistočne Evrope: sličnosti i razlike.
14.	Prezentacija rezultata rada i dostavljanje individualnih eseja.
15.	Diskusija o individualnim esejima. <i>Ovjera urednosti prisustva nastavi. Evaluacija programa rada.</i>
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi kroz predavanja o odabranim temama. Studenti tokom semestra samostalno rade rad o određenoj temi.																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Individualni esej</td><td>30</td><td>30%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Polusemestralna provjera znanja</td><td>50</td><td>50%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Diskusije i aktivnosti tokom semestra</td><td>20</td><td>20%</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Individualni esej napisan u toku semestra i završen u zadatom roku u vrijednosti od 30 bodova. • Diskusije i aktivnosti tokom redovnog pohađanja nastave u vrijednosti od 20 bodova. • Polusemestralna provjera znanja u vrijednosti od 50 bodova Napomena: Studenti tokom semestra trebaju sve predviđene obaveze završavati na vrijeme. Obavezno prijavljivanje ispita u ISSS sistemu.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Individualni esej	30	30%	2.	Polusemestralna provjera znanja	50	50%	3.	Diskusije i aktivnosti tokom semestra	20	20%	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																		
1.	Individualni esej	30	30%																		
2.	Polusemestralna provjera znanja	50	50%																		
3.	Diskusije i aktivnosti tokom semestra	20	20%																		
Ukupno: 100 bodova			100%																		
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																				
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Robert Stradling, <i>Kako predavati historiju Evrope 20. vijeka</i>. Council of Europe, 2001. 2. <i>Klio na Balkanu: usmjerenja i pristupi u nastavi povijesti</i>. Zagreb: Srednja Europa, 2005. 3. Robert Stradling, <i>Multiperspektivnost u nastavi iz historije: uputstvo za nastavnike</i>. Council of Europe, 2003 <i>Dodatna</i> 1. Hišam Džait, <i>Evropa i Islam</i>. Sarajevo: Starješinstvo IZ BiH, Hrvatske i Slovenije, 1989. 2. <i>Na margini povijesti. Zbornik radova</i>. Sarajevo: Udruženje za modernu historiju, 2018. 3. <i>Nacije i migracije: studije iz bosanskohercegovačke historiografije. Zbornik radova</i>. Sarajevo: Udruženje za modernu historiju, 2019.																				
Napomene																					



UNIVERZITET U SARAJEVU – FILOZOFSKI FAKULTET
SYLLABUS

Odsjek	ODSJER ZA HISTORIJU				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	POVIJEST, HISTORIJA, HISTORIOGRAFIJA				
Šifra/kod	FIL HIS 136	Status (obavezni ili izborni)	OBAVEZNI	ECTS	4
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Prvi	Ak. godina	2022/23, 2023/24, 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski Engleski (u slučaju gostujućih predavača i za studenata na razmjeni)				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr. Amir Duranović, vanredni profesor			Prema rasporedu, online i prema prethodnoj najavi mailom
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: amir.duranovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime	-			
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja: 4 sata				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni pojmovi historijske nauke. Vrijeme, prostor, prošlost, povijest, pamćenje, historija, historiografija. Djelokrug historije. Svijet antike i klasičnih civilizacija. Daleki istok i kineska historiografija. Svijet kršćanstva i svijet islama: srednjovjekovna historiografija. Obnavljanje svjetovne povijesti: od građanskih hronika do humanističke misli. Razvoj historiografije od reformacije do prosvjetiteljstva. Proučavanje prošlosti: od filozofske povijesti do povijesti kao „priče o slobodi“. Novi svijet: američka iskustva. Nastanak struke: Leopold von Ranke, sljedbenici i njemački historizam. Nova historija: strukture, kulturna povijest i škola <i>Anala</i> . Savremeni historiografski trendovi. Pristupi historiji: izvori, metode, historičari. Teorije i pojmovi. Osnove historijske metodologije i opći principi i tehnike naučnoistraživačkog rada.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Osnovni cilj kolegija je sistematski predstaviti razvoj historijske misli i promišljanja prošlosti od najstarijih vremena do danas te razvoj evropske i svjetske historiografije. Centralno pitanje i cilj predmeta je predstaviti osnovne pojmove historijske nauke, njihov razvoj i transformaciju do savremenog doba, sistematizirano ukazati na reprezentativne žanrove, predstavnike, škole, tematski spektar, teorijske i metodološke osobenosti te razumijevanje historije i povijesti u određenom vremenskom periodu. Tokom predavanja studenti se upoznaju sa osnovnim problemima razvoja historijske nauke kao discipline, metodološkim izazovima kako se bi se razvoj historiografije mogao promatrati u cjelini historiografskog naslijeđa i savremenih historiografskih trendova. Ovako koncipiranim kolegijom cilj je uputiti studente, buduće historičare, u značaj razumijevanja povijesti i savremene historiografije i metodologije odnosno, pojedinih historiografija u procesu vlastitog oblikovanja kao historičara.				
Ishodi učenja	Poznavanje i razumijevanje početaka i povijesnog razvoja evropske i svjetske historiografije				

	do savremenog doba; poznavanje i razumijevanje reprezentativnih historiografskih žanrova, predstavnika, škola, tematskog spektra, teorijskih i metodoloških osobnosti te razumijevanje historije i povijesti u određenom vremenskom periodu. Razumijevanje osnovnih teorijskih i metodoloških problema historije kao discipline, primjenjivanje teorijske i metodološke problematike na vlastitom razvoju, vještina analiziranja historijskih tekstova i historiografskih djela prema njihovim teorijskim i metodološkim obilježjima. Sposobnost vrednovanja kvalitete historijskih tekstova i djela te sintetiziranje i primjenjivanje navedenih znanja, vještina i kompetencija u vlastitim istraživanjima.
--	---

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa sadržajem i ciljevima predmeta. Osnovni pojmovi o historijskoj nauci. Prostor - Vrijeme - Ljudi. Povijest - Historija - Historiografija. Djelokrug historije. Upoznavanje sa načinima izvođenja nastave i provjera znanja .
2.	Svijet antike i klasičnih civilizacija. Daleki istok i kineska historiografija. Svijet kršćanstva i svijet islama: srednjovjekovna historiografija. <i>Metodološki praktikum.</i>
3.	Obnavljanje svjetovne povijesti: od građanskih hronika do humanističke misli. Razvoj historiografije od reformacije do prosvjetiteljstva. <i>Metodološki praktikum.</i>
4.	Proučavanje prošlosti: od filozofske povijesti do povijesti kao „priče o slobodi“. Novi svijet: američka iskustva. <i>Metodološki praktikum.</i>
5.	Nastanak struke: Leopold von Ranke, sljedbenici i njemački historizam. <i>Metodološki praktikum.</i>
6.	Nova historija: strukture, kulturna povijest i škola <i>Anala</i> . <i>Metodološki praktikum.</i>
7.	Savremeni historiografski trendovi. <i>Metodološki praktikum.</i>
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata: prema važećim higijensko-epidemiološkim mjerama
9.	Pristupi historiji: izvori, metode, historičari. <i>Metodološki praktikum.</i>
10.	Historičari i historijski izvori. Lokalna i tradicionalna historija. Uporedna historija i "historija odozdo". Kulturna historija i/ili historija mentaliteta. Kvantitativna historija. <i>Metodološki praktikum.</i>
11.	Teorije i pojmovi. Historija i druge discipline. Historijski proces. Klasa, struktura i pokretačka snaga. Rodne studije. Zajednica i identitet. Ideologija i mentalitet. Izazovi postmodernizma. <i>Metodološki praktikum.</i>
12.	Istraživački postupak: heuristika, kritika izvora, interpretacija podataka, verifikacija podataka, prezentacija rezultata istraživačkog rada. <i>Metodološki praktikum.</i>
13.	Kako pisati historiju? Proučavanje historije. Učenje. Načini korištenja izvora i literature. <i>Metodološki praktikum.</i>
14.	Pisanje historije. Osnove akademskog pisanja. Eseji. Tvrdnje i dokazi. Pisanje historije. Napredno akademsko pisanje. Diplomski i doktorski rad. <i>Metodološki praktikum.</i>
15.	Historiografija: savremeni historiografski trendovi. <i>Metodološki praktikum.</i>
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)

17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu prema važećim higijensko-epidemiološkim mjerama
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	U najvećoj mjeri nastava se izvodi kroz predavanja, uz praktično stjecanje vještina radom na konkretnim historijskim izvorima i historiografskim tekstovima koji omogućavaju spoznaju o razvoju historijske nauke.																								
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Polusemestralna provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Samostalni rad: pisanje eseja</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Aktivnosti tokom nastave</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: - Polusemestralna provjera znanja: pismena provjera znanja iz gradiva obrađenog tokom prve polovine semestra (40 bodova). - Ocjena pisanog eseja u vrijednosti 10 bodova. Esej treba biti završen do kraja 14. sedmice semestra. - Ocjena aktivnog učešća u debatama i diskusijama o materijalima koji se čitaju tokom nastave: 10 bodova. - Završna provjera znanja: pismena provjera znanja o obrađenom gradivu tokom semestra (40 bodova). Napomena: Studenti su dužni ostvariti najmanje 50% mogućeg broja bodova tokom semestra kako bi pristupili završnom dijelu ispita. Ispitu mogu pristupiti studenti sa urednom ISSS prijavom ispita.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusemestralna provjera znanja	40	40%	2.	Samostalni rad: pisanje eseja	10	10%	3.	Aktivnosti tokom nastave	10	10%	4.	Završna provjera znanja	40	40%	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																						
1.	Polusemestralna provjera znanja	40	40%																						
2.	Samostalni rad: pisanje eseja	10	10%																						
3.	Aktivnosti tokom nastave	10	10%																						
4.	Završna provjera znanja	40	40%																						
Ukupno: 100 bodova			100%																						
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																								
Literatura	Obavezna: - Blek, Džeremi i M. Makrejld, Donald. <i>Izučavanje istorije</i>. Beograd: Clio, 2007. - Burow, John. <i>Povijest povijesti. Epovi, kronike, romanse i ispitivanja od Herodota i Tukidida do dvadesetog stoljeća</i>. Zagreb: Algoritam, 2010. - Karbonel, Šarl Olivije. <i>Istoriografija</i>. Beograd: Plato – XX vek, 1999. - Šamić, Midhat. <i>Kako nastaje naučno djelo: uvođenje u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rad: opći pristup</i>, 9. izdanje. Sarajevo: Svjetlost, 2003.																								

	Dopunska: 1. Gross, Mirjana. <i>Suvremena historiografija: korijeni, postignuća, traganja</i>. Zagreb: Novi Liber i Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1996. 2. Eko, Umberto. <i>Kako se piše diplomski rad?</i> Beograd: Narodna knjiga – Alfa, 2000. 3. Bloch, Marc. <i>Apologija historije ili Zanat povjesničara</i>. Zagreb: Srednja Europa, 2008.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET
SYLLABUS

Odsjek	ODSJED ZA HISTORIJU				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	SAVREMENA HISTORIJA JUGOISTOČNE EVROPE				
Šifra/kod	FIL HIS 327	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	6
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Peti	Ak. godina	2022/2023 2023/2024 2024/2025
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski Engleski (u slučaju gostujućeg nastavnika i studenata na razmjeni)				
Nastavnik	Ime i prezime	Dr. Amir Duranović, vanredni profesor			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: amir.duranovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu, online	
Saradnik	Ime i prezime	Minela Radušić, MA, viši asistent (odsutna tokom zimskog semestra 22/23 akademske godine)			
	Kontakt podaci	Kabinet: 139 E-mail: minela.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 161	Termin konsultacija	Prema rasporedu, online	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 3; seminar 1; vježbe 2.				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predavanja će obuhvatiti obradu ključnih pitanja razvoja jugoistočne Evrope u 20. stoljeću: od raspada dviju imperija [Osmanskoga carstva i Austro-Ugarske monarhije] i stvaranje novih država u jugoistočnoj Evropi; politički odnosi i društveni razvoj u pojedinim državama, s fokusom na jugoslavenski prostor; razvoj stanovništva (nacionalna, vjerska i socijalna struktura - sličnosti i razlike u pojedinim zemljama jugoistočne Evrope). Politički odnosi između zemalja jugoistočne Evrope: kontakti i problemi; značaj jugoistočne Evrope u širem kontekstu evropske historije; pokušaji stvaranja saveza balkanskih zemalja: Mala Antanta i Balkanski sporazum; jugoistočna Evropa u Drugom svjetskom ratu: sudbina pojedinih zemalja, sa akcentom na jugoslavenski prostor. Materijalne i demografske posljedice Drugog svjetskog rata. Kontekstualiziranje historije jugoistočne Evrope u okvire odnosa velikih sila [različiti utjecaji na historiju jugoistočne Evrope: politički i privredni razvoj zemalja u kojima Sovjetski savez ima veliki utjecaj - Albanija, Rumunija, Bugarska; stanje u Jugoslaviji u kontekstu evropske i svjetske politike; politički odnosi zemalja jugoistočne Evrope - različite faze u tim odnosima; ideje o stvaranju Balkanske federacije; Balkanski pakt]. Komunizam i socijalne promjene u zemljama jugoistočne Evrope. Jugoistočna Evropa u postkomunističko doba [transformacija komunističkih partija i sudbina komunističkih lidera; kriza i raspad komunističkog poretka, disolucija Jugoslavije - nastanak i razvoj novih država, perspektive regionalne saradnje].				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznavanje s glavnim fenomenima i društveno-političkim procesima na prostoru jugoistočne Evrope u 20. stoljeću s ciljem razumijevanja savremenih društvenih kretanja.				

Ishodi učenja	Po okončanom kolegiju studenti razumiju međusobnu povezanost fenomena i društveno-političkih procesa na prostoru jugoistočne Evrope tokom 20. i na pragu 21. stoljeća. Stečeno znanje, vještine i kompetencije studenti uspješno povezuju sa prethodno stečenim znanjima i koriste u izgradnji vlastitog kritičkog propitivanja savremenih odnosa u jugoistočnoj Evropi.
---------------	--

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje sa sadržajem i ciljevima predmeta. Izvori i literatura. Upoznavanje sa načinima izvođenja nastave i provjera znanja u skladu sa higijensko-epidemiološkim mjerama tokom zimskog semestra.
2.	Imperije na umoru. Jugoistočna Evropa i stvaranje nacionalnih država. Prostor – vrijeme – ljudi. Politička karta jugoistočne Evrope, prekrajanje granica, demografski i socijalni potencijal. Sličnosti i razlike.
3.	Prvi svjetski rat i stvaranje jugoslavenske države. Kraljevstvo SHS/Kraljevina Jugoslavija i susjedne zemlje – prijepori i saradnja.
4.	Vrijeme diktatura: jugoistočna Evropa u međuratnom periodu. Međunarodni položaj jugoslavenske države. Vanjska politika. Korijeni – usmjerenja – postignuća.
5.	Na kraju - početak. Drugi svjetski rat, jugoistočna Evropa i Jugoslavija u komparativnoj perspektivi.
6.	Regionalni kontekst promjena u jugoistočnoj Evropi na kraju Drugog svjetskog rata.
7.	Materijalne i demografske posljedice Drugog svjetskog rata. Jugoistočna Evropa na novom početku.
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata: prema važećim higijensko-epidemiološkim mjerama
9.	Evropa na kraju Drugog svjetskog rata. "Željezna zavjesa" i kontekstualiziranje jugoistočne Evrope na pragu Hladnog rata.
10.	Jugoistočna Evropa – Sovjetski savez – Jugoslavija. Pozicioniranje i orijentiranje.
11.	Razvoj socijalističkih društveno-političkih odnosa u zemljama jugoistočne Evrope. „Jugoistočnoevropski svijet između Istoka i Zapada“
12.	Socijalistička Jugoslavija: politički i društveni poredak. Jugoslavenska socijalistička svakodnevnica – jugoslavenski put u socijalizam.
13.	Kriza socijalističkog poretka u zemljama jugoistočne Evrope. Vrijeme novih orijentacija.
14.	Kolaps socijalističkog sistema, raspad Jugoslavije. Jugoistočna Evropa i postsocijalističke države. Na pragu novog milenija.
15.	Jugoslavenske i postjugoslavenske studije. Globalna perspektiva historije jugoistočne Evrope. <i>Evaluacija rada nastavnika. Ovjera urednosti prisustva nastavi.</i>
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu:

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi kroz predavanja i vježbe gdje će studenti biti upoznati sa ključnim pitanjima historije jugoistočne Evrope 20. stoljeća. Predavanja će biti fokusirana na krupna pitanja historije jugoistočne Evrope, njen razvoj i historiografsku elaboraciju prijelomnih događaja tokom 20. stoljeća. Nastavom na vježbama studenti će se detaljno upoznati sa pojedinim pitanjima društvene historije jugoistočne Evrope s posebnim fokusom na kritičko propitivanje historijskih izvora.																								
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Polusestrialna provjera znanja: pisani test</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Individualni rad: Pisanje eseja</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Aktivnosti tokom nastave</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završna provjera znanja</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • Polusestrialna provjera znanja: pisani test o gradivu koje se obrađuje tokom semestra u ukupnoj vrijednosti 40 bodova. • Uspješno pisanje eseja o konkretnom pitanju historije jugoistočne Evrope u vrijednosti od 10 bodova. • Evaluacija zajedničkog rada na predavanjima, seminarima i vježbama u vrijednosti od 10 bodova. • Završna provjera znanja: usmeni razgovor u vrijednosti 40 bodova. Napomena: Studenti su dužni ostvariti najmanje 50% mogućeg broja bodova tokom semestra kako bi pristupili završnom dijelu ispita. Ispitu mogu pristupiti studenti sa urednom ISSS prijavom ispita.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusestrialna provjera znanja: pisani test	40	40%	2.	Individualni rad: Pisanje eseja	10	10%	3.	Aktivnosti tokom nastave	10	10%	4.	Završna provjera znanja	40	40%	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																						
1.	Polusestrialna provjera znanja: pisani test	40	40%																						
2.	Individualni rad: Pisanje eseja	10	10%																						
3.	Aktivnosti tokom nastave	10	10%																						
4.	Završna provjera znanja	40	40%																						
Ukupno: 100 bodova			100%																						
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																								
Literatura	Obavezna literatura: 1. Чалић, Мари-Жанин. <i>Историја Југославије у 20. веку</i>. Београд, Клио, 2013. 2. <i>Jugoslavija u istorijskoj perspektivi</i>. Beograd: Helsinški odbor za ljudska prava Srbije, 2017. 3. Kamberović, Husnija (ur.) <i>Historijski mitovi na Balkanu</i>. Sarajevo: Institut za istoriju, 2003. 4. Katz, Vera (ur.) <i>Revizija prošlosti na prostorima bivše Jugoslavije</i>. Sarajevo, Institut za istoriju, 2007. 5. Mazower Mark. <i>Balkan – kratka povijest</i>. Zagreb: Srednja Europa, 2003. 6. Ramet, Sabria P. <i>Tri Jugoslavije – Izgradnja države i izazov legitimacije 1918.-2005</i>. Zagreb: Golden Marketing, 2009. Preporučena literatura:																								

	1. Hakov, Džengiz. <i>Istorija savremene Turske</i>. Prizren: Centar za kulturološka istraživanja Balkana, 2011. 2. Lampe, John R. & Mazower, Mark (eds). <i>Ideologies and National Identities: The Case of Twentieth-Century Southeastern Europe</i>. Budapest: CEUPress, 2004. 3. Ристовић, Милан. <i>На прагу Хладног рата: Југославија и грађански рат у Грчкој (1945-1949)</i>. Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, 2016. 4. Takis, Michas. <i>Nečasni savez: Grčka i Miloševićeva Srbija</i>. Sarajevo: CNS, 2016. 5. Tomasevich, Jozo. <i>Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941-1945: okupacija i kolaboracija</i>. Zagreb: Europapress i Novi Liber, 2010 6. Čalić, Mari-Žanin. <i>Jugoistočna Evropa: globalna historija</i>. Sarajevo: UMHS, 2020, str. 285-507.
	<i>Dodatna</i> • Po preporuci nastavnika i saradnika.
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija Bosne i Hercegovine u osmanskome periodu do 1800.				
Šifra/kod	FIL HIS 226	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	9
Ciklus studija	I	Semestar	IV	Ak. godina	2022/23. 2023/24. 2024/25.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email:fahd.kasumovic@ff.unsa.ba Telefon:033 253 252	Termin konsultacija	PON. 9:00-14:00 ČET. 9:00-14:00	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____4__; seminar____1__;				

Ishodi učenja	Studenti razumijevaju historiografske reprezentacije političkih, društveno-ekonomskih i kulturnih prilika na tlu BiH od uspostavljanja osmanske vlasti do konca 18. stoljeća, kao i način na koji su konstruirane i reproducirane različite slike povijesti, uz poseban osvrt na razumijevanje i valorizaciju argumentacijskih linija koje se susreću u historiografiji. Kritički evaluiraju i interpretiraju različite vrste teksta, primarne i sekundarne izvore, unapređuju akademsku komunikaciju i debatne vještine te mogu uspješno u pismenoj i usmenoj formi prezentirati pitanja koja se odnose na različite aspekte povijesti BiH u osmanskome periodu.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Uvod u predmet. Temeljni pojmovi, strukture i procesi. Prostor i vrijeme. Historiografski diskursi i perspektive. Ključna pitanja i polemike. Primarni i sekundarni izvori. Kako razumijevati i tumačiti osmansku prošlost BiH?
2.	Rat i osmanska ekspanzija u 15. i 16. st.
3.	Odnos centar-periferija i institucionalno ustrojstvo
4.	Religija i vjerski identiteti
5.	Urbanizacija i gradski život
6.	Osmanska vojska u 15. i 16. stoljeću.
7.	Rat i vojna organizacija u 17. i 18. stoljeću
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Narativi o osmanskoj Bosni do 1800.
10.	Finansijski sisem i institucionalna transformacija
11.	Oblici otpora osmanskoj vlasti
12.	Život na selu i agrarna ekonomija.
13.	Kulturno stvaralaštvo i intelektualna elita

14.	Svakodnevni život
15.	Zaključna razmatranja, osvrt na obrađene teme i postignute rezultate
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)																																					
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Seminarski rad ili esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____100_bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10	2.	Seminarski rad ili esej	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: _____100_bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Aktivnost	10	10																																	
	2.	Seminarski rad ili esej	10	10																																	
	3.	Polusemestralni ispit	40	40																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: _____100_bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti/-ice postižu na sljedeći način:																																					
1. Aktivnost: Boduju se prisustvo na nastavi, učešće u diskusijama, referati i prezentacije. Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10.																																					
2. Seminarski rad ili esej: Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10. Boduju se struktura rada, argumentacijska linija i metodološki pristup, samostalnost u donošenju zaključaka, prezentacija. Rad je potrebno braniti na online nastavi ili u učionici.																																					
3. Polusemestralna i završna provjera znanja su pismene. Provjera znanja se smatra uspješno položenom ako je student/-ica na njoj stekao/-la minimalno 50% od ukupnog broja predviđenih bodova. U slučaju da epidemiološke okolnosti ne budu dozvoljavale održavanje nastave u učionici, provjere znanja će biti održane online, u usmenoj, odnosno u pismenoj formi.																																					
4. Ako student student/-ica tokom semestra ostvari broj bodova koji zadovoljava uslove za prolaznu ocjenu, takvom studentu/-ici prolazna ocjena može biti upisana bez dodatnih																																					

	provjera. 5. Na završnom ispitu student ne polaže gradivo koje je tokom semestra uspješno okončano.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. Šabanović, H. (1982) <i>Bosanski pašaluk</i>. Sarajevo. 2. Handžić, A. (1994) <i>Studije o Bosni</i>. Istanbul. 3. Kreševljaković, H. (1991) <i>Izabrana djela I-IV</i>. Sarajevo. 4. Aličić, A. (1996) <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832</i>. Sarajevo. 5. Kasumović, F. (2021), <i>Na periferiji svijeta islama: osmanska poreska politika u Bosanskom ejaletu 1699-1839</i>. Sarajevo. 6. Kasumović, I. (1999) <i>Školstvo i obrazovanje u bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave</i>. Mostar. 7. Sućeska, A. (1965) <i>Ajani: prilog izučavanju lokalne vlasti u našim zemljama za vrijeme Turaka</i>. Sarajevo. 8. Hafizović, F. (2016). <i>Kliški sandžak: od osnivanja do početka Kandijskog rata (1537-1645. godine)</i>. Sarajevo. 9. Pelidija, E. (1989) <i>Bosanski ejalet od Karlovačkog do Požarevačkog mira (1699-1718)</i>. Sarajevo. 10. Zlatar, B. (1996) <i>Zlatno doba Sarajeva</i>. Sarajevo. 11. Grupa autora (1998) <i>BiH od najstarijih vremena do kraja drugog svjetskog rata</i>. Sarajevo. 12. Moaćanin, N. (1999) <i>Turska Hrvatska</i>. Zagreb. 13. Kasumović, F. (2014) "Osmanska agrarna politika i nadmetanje za zemlju u jugoistočnoj Evropi". U: <i>Anali GHB XXXV</i>. 14. Šabanović, H. (1969) „Vojno uređenje Bosne od 1463. g do kraja XVI st.“. U: GDI BiH XI. 15. Naučni skup „Širenje islama i islamska kultura u bosanskom ejaletu“ (1991). U: <i>POF</i> 41. 16. Taslidža, F. (2018) <i>Bosanski ejalet u doba Bečkog rata 1683-1699</i>. Mostar. 17. Korić, E. (2015) <i>Životni put prvog beglerbega Bosne: Ferhad-paša Sokolović (1530-90)</i>. Sarajevo. <i>Dodatna</i> 1. Naučni skup „Kulturno-historijski tokovi u Bosni 15. do 19. st. (2010)“. U: <i>POF</i> 60. 2. Simpozij Vlasi u XV i XVI vijeku (1983). U: <i>Radovi ANUBiH, LXXIII</i>. 3. Handžić, A. (1975) <i>Tuzla i njena okolina u XVI vijeku</i>. Sarajevo. 4. Čehajić, Dž. (1986) <i>Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama s posebnim osvrtom na BiH</i>. Sarajevo. 5. Filan, K. (2014) <i>Sarajevo u Bašeskijino doba: jezik kao stvarnost</i>. Sarajevo. 6. Čar-Drnda (2014) <i>Hatidža, Nastanak Mostara: urbani i demografski razvoj grada do kraja 16. stoljeća</i>. Sarajevo. 7. Pelidija, E. (2003) <i>Banjalučki boj 1737. - uzroci i posljedice</i>. Sarajevo.

Napomene	Dodatni popis literature, kao i literatura za pripremanje eseja i seminarskih radova, studentima će biti pravovremeno dostavljeni u toku semestra.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Društvo i ekonomija u osmanskoj Bosni od 15. do kraja 18. st.				
Šifra/kod	FIL HIS 413	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	2	Semestar	9	Ak. godina	2022/23.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email: fahd.kasumovic@gmail.com Telefon:033 253 252	Termin konsultacija	UTO: 9:00-12:00 SRI: 9:00-12:00	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____2____; seminar____1____; vježbe____2____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Na nastavi će biti obrađene različite teme iz društvene, ekonomske i kulturne povijesti Bosne i Hercegovine u periodu od uspostavljanja prvih stalnih osmanskih uporišta i osvajanja srednjoevjekovnog Bosanskog kraljevstva, u 15. stoljeću, do konca 18. stoljeća. Studenti će se upoznati s konceptom izučavanja izučavanja društveno-ekonomske i kulturne historije, dok će u osmanskom kontekstu steći znanja o strukturi društva, društvenim procesima, društvenim odnosima, socijalnim i kulturnim praksama, odnosima centra i periferije, karakteristike geopolitičkog položaja zapadnobalkanskih osmanskih provincija te međusobnoj povezanosti različitih društvenih sfera. Navedena problematika bit će obrađena uz posvećivanje posebne pažnje prepoznavanju povijesne dinamike te razumijevanju povijesti kroz različite diskurse i perspektive. Osim toga, vodit će se računa o upoznavanju studenata s narativnim izvorima i raznovrsnom primarnom građom, mogućnostima njenog interpretiranja, kao i o pojašnjavanju načina na koji su spomenuti izvori korišteni u historiografiji.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je osposobljavanje studenata da razumijevaju, kritički evaluiraju i dekonstruiraju historiografske reprezentacije i diskurse o društvu, ekonomiji i kulturi u BiH u ranom novom vijeku.				

Ishodi učenja	Studenti razumijevaju historiografske reprezentacije društveno-ekonomskih i kulturnih prilika na tlu BiH u ranom novom vijeku, kao i način na koji su konstruirane i reproducirane različite slike povijesti. Kritički evaluiraju i interpretiraju različite vrste teksta, primarne i sekundarne izvore, unaprjeđuju akademsku komunikaciju i debatne vještine te mogu uspješno u pismenoj i usmenoj formi prezentirati kompleksna pitanja koja se odnose na historiju društva, ekonomije i kulture.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Historiografske ideje o osmanskoj društvenoj povijesti
2.	Društvene elite i osmanska vojnička klasa
3.	Ruralno stanovništvo i osmanska agrarna ekonomija
4.	Osmanska urbanizacija i gradsko stanovništvo
5.	Širenje islama na tlu Bosne i Hercegovine
6.	Romi u osmanskoj Bosni
7.	Društveni život uleme u osmanskoj Bosni
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Osmanska vlast i kršćanske zajednice u Bosni i Hercegovini
10.	Društveno-ekonomske promjene u Bosanskom ejaletu u 17. i 18. stoljeću
11.	Zanati i trgovina u osmanskoj Bosni
	Vjerske zadužbine i ekonomija
13.	Društveni sukobi
14.	

	Vlasi
1-5.	Svakodnevni život u osmanskoj Bosni
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I i II ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)																																					
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____100_bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10	2.	Esej	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: _____100_bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Aktivnost	10	10																																	
	2.	Esej	10	10																																	
	3.	Polusemestralni ispit	40	40																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: _____100_bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
1. Aktivnost: Boduju se dolazak na nastavu, učešće u diskusijama, referati i prezentacije. Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10.																																					
2. Esej: Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10. Boduju se struktura rada, argumentacijska linija i metodološki pristup, samostalnost u donošenju zaključaka, prezentacija. Rad je potrebno prezentirati u učionici i braniti.																																					
3. Polusemestralni ispit je pismeni.																																					
4. Završni ispit je pismeni. Na završnom ispitu student neće biti pitan gradivo koje je uspješno položio na polusemestralnom ispitu, izuzev kada želi poboljšati osvojeni broj bodova. U tom slučaju, studentu će se omogućiti da na svakom od zvaničnih rokova koji su predviđeni za završne ispite polaže i gradivo predviđeno za polusemestralni ispit, u formi pismenog ispita.																																					
5. Gradivo koje je zastupljeno na polusemestralnom i završnom ispitu se																																					

	smatra uspješno položenim ukoliko je student na pismenoj provjeri znanja ostvario učinak od minimalno 50% dostupnih bodova (tj. po 20 od ukupno 40). U suprotnom, potrebno je ponovo pristupiti navedenim provjerama znanja. Konačna ocjena se određuje na osnovu zbira bodova stečenih na svim oblicima provjere znanja i aktivnosti, u skladu sa skalom koja je navedena u pravilima studiranja na UNSA. 6. Ako student za predviđene aktivnosti i provjere znanja tokom semestra osvoji broj bodova koji zadovoljava uvjete za prolaznu ocjenu, takvom studentu ocjena može biti upisana bez dodatne provjere znanja.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna 1. Aličić, A. (1996) <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832</i>, Sarajevo. 2. Handžić, A. (1994), <i>Studije o Bosni</i>. Istanbul. 3. Kasumović, I. (1999), <i>Školstvo i obrazovanje u bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave</i>, Mostar. 4. Kreševljaković, H. (1991), <i>Izabrana djela</i> 1-4. Sarajevo. 5. Grupa autora (1991), Naučni skup „Širenje islama i islamska kultura u Bosanskom ejaletu“, <i>POF</i> 41. 6. Sućeska, A. (1965), <i>Ajani, prilog izu čavanju lokalne vlasti u na šim zemljama za vrijeme Turaka</i>. Sarajevo. 7. Šabanović, H. (1982), <i>Bosanski pašaluk</i>, Sarajevo. 8. Šabanović, H. (1969), "Vojno uređenje Bosne od 1463. g do kraja XVI st", <i>GDI BiH</i> 11. 9. Kasumović, F. (2014), "Osmanska agrarna politika i nadmetanje za zemlju u jugoistočnoj Evropi", <i>Anali GHB</i> 35. 10. Moaćanin, N. (1999), <i>Turska Hrvatska: Hrvati pod vlašću Osmanskog carstva do 1791</i>. 11. Jurin-Starčević, K. (2005), "Krajište elite i izvori prihoda", <i>POF</i> 55. 12. M. Mujić, "Položaj Cigana u jugoslovenskim zemljama pod osmanskim vlašću", <i>POF</i>, 3-4, str. 137-194. 13. H. Hadžibegić, "Džizja ili harač", <i>POF</i> 3-4. 14. Husić, A. (2016), „O regrutaciji u adžemi oglane u Bosni 1565.“, <i>Anali GHB</i> 37. 15. Sućeska, A. (1966), "Seljačke bune u Bosni u 17. i 18. stoljeću", <i>GDI BiH</i> 17. 16. Filipović, F. (1952) „Pogled na osmanski feudalizam“, <i>GDI BiH</i> 4. 17. Đurđev, B. (1949), „Prilog pitanju razvitka i karaktera tursko - osmanskog feudalizma – timarsko - spahijskog uređenja“ <i>GDI BiH</i> 1. Dodatna 1. Aleksov, B. (2003) "Poturica gori od turčina: Srpski historičari o verskim preobraćenjima", u: <i>Historijski mitovi na Balkanu</i>. 2. Mulić, J. (2001), Društveni i ekonomski položaj Vlaha i Arbanasa u Bosni, <i>POF</i> 51. 3. Mujić, M. (1955) „Prilog proučavanju alkoholnih pića u BiH pod osmanskim vlašću“, <i>POF</i> 5. 4. Kasumović, F. (2010) "Prijelazi na islam u sidžilima sarajevskog šerijatskog suda iz prve polovine 19. stoljeća", u: <i>Identiteti u Bosni i Hercegovini</i> 1. 5. Sućeska, A. (1952), „Vakufski krediti u Sarajevu u svjetlu sidžila sarajevskog kadije iz 1565/66“, <i>Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu</i>, god. II. 6. Čar-Drnda (2014), <i>Nastanak Mostara: njegov urbani i demografski razvoj do kraja 16. Stoljeća</i>, Mostar. 7. Džaja, S. (1999) <i>Konfesionalnost i nacionalnost Bosne i Hercegovine</i>, Mostar. 8. Filipović, N. (1955) „Odžakluk timari“, <i>POF</i> 5.

	9. Filan, K. (2009) "Sufije i kadizadelije u osmanskome Sarajevu." <i>Anali GHB</i> 29-20. 10. Zlatar, B. (1996), <i>Zlatno doba Sarajeva</i>, Sarajevo. 11. Sućeska, A. (1965), "O nastanku čifluka u našim zemljama", <i>GDI BiH</i> 16. 13. Sućeska, A. (1960 GDI BiH), "Malikana", <i>POF</i> 8-9. 14. Sućeska, A. (1961), "Promjene u sistemu izvanrednog oporezivanja u Turskoj u XVII st.", <i>POF</i> X-XI. 15. Sućeska, A. (1954), "Vakufski krediti u Sarajevu", <i>GPF</i> 2. 16. Handžić, A. (1975), <i>Tuzla i njena okolina u XVI vijeku</i>, Sarajevo. 17. Kasumović, A. (2012), „Funkcija osmanskog valije u Bosni i dokumenti koje je izdavao“, <i>Anali GHB</i> 33. 18. Handžić, A. (1985) "Rudarstvo u Bosni XV-XVII stoljeće", <i>IFM</i> 41/1-4. 19. Jurin Starčević, K. (2006) "Islamsko-osmanski gradovi dalmatinskog zaleđa: prilog istraživanju urbanog razvoja u 16. i 17. stoljeću", <i>Radovi ZHP</i> 38. 20. Sućeska, A. (1973) "Evolucija u naslijeđivanju odžakluk-timara u Bosanskom pašaluku", <i>GPF</i> 19. 21. Šabanović, H. (1973) "Bosanski divan: organizacija i uređenje centralne zemaljske uprave u Bosni pod turskom vlašću do kraja 17. stoljeća", <i>POF</i> 18-19.
Napomene	Obavijesti o gradivu koje će biti zastupljeno na polusemestralnom i završnom ispitu, kao i o literaturi potrebnoj za njihovo pripremanje, studentima će biti pravovremeno dostavljene u toku nastave.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Osmanska Bosna: društvo, kultura, ekonomija (do 1800.)				
Šifra/kod	FIL HIS 413	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	2	Semestar	9	Ak. godina	2023/24. 2024/25.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email: fahd.kasumovic@gmail.com Telefon:033 253 252	Termin konsultacija	UTO: 9:00-12:00 SRI: 9:00-12:00	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____2____; seminar____1____; vježbe____2____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Na nastavi će biti obrađene različite teme iz društvene, ekonomske i kulturne povijesti Bosne i Hercegovine u periodu od uspostavljanja prvih stalnih osmanskih uporišta i osvajanja srednjeevjekovnog Bosanskog kraljevstva, u 15. stoljeću, do konca 18. stoljeća. Studenti će se upoznati s konceptom izučavanja izučavanja društveno-ekonomske i kulturne historije, dok će u osmanskom kontekstu steći znanja o strukturi društva, društvenim procesima, društvenim odnosima, socijalnim i kulturnim praksama, odnosima centra i periferije, karakteristike geopolitičkog položaja zapadnobalkanskih osmanskih provincija te međusobnoj povezanosti različitih društvenih sfera. Navedena problematika bit će obrađena uz posvećivanje posebne pažnje prepoznavanju povijesne dinamike te razumijevanju povijesti kroz različite diskurse i perspektive. Osim toga, vodit će se računa o upoznavanju studenata s narativnim izvorima i raznovrsnom primarnom građom, mogućnostima njenog interpretiranja, kao i o pojašnjavanju načina na koji su spomenuti izvori korišteni u historiografiji.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je osposobljavanje studenata da razumijevaju, kritički evaluiraju i dekonstruiraju historiografske reprezentacije i diskurse o društvu, ekonomiji i				

	kulturi u BiH u ranom novom vijeku.
Ishodi učenja	Studenti razumijevaju historiografske reprezentacije društveno-ekonomskih i kulturnih prilika na tlu BiH u ranom novom vijeku, kao i način na koji su konstruirane i reproducirane različite slike povijesti. Kritički evaluiraju i interpretiraju različite vrste teksta, primarne i sekundarne izvore, unaprjeđuju akademsku komunikaciju i debatne vještine te mogu uspješno u pismenoj i usmenoj formi prezentirati kompleksna pitanja koja se odnose na historiju društva, ekonomije i kulture.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Historiografske ideje o osmanskoj društvenoj povijesti
2.	Društvene elite i osmanska vojnička klasa
3.	Ruralno stanovništvo i osmanska agrarna ekonomija
4.	Osmanska urbanizacija i gradsko stanovništvo
5.	Širenje islama na tlu Bosne i Hercegovine
6.	Romi u osmanskoj Bosni
7.	Društveni život uleme u osmanskoj Bosni
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Osmanska vlast i kršćanske zajednice u Bosni i Hercegovini
10.	Društveno-ekonomske promjene u Bosanskom ejaletu u 17. i 18. stoljeću
11.	Zanati i trgovina u osmanskoj Bosni
	Vjerske zadužbine i ekonomija
13.	Društveni sukobi

14.	Vlasi
1-5.	Svakodnevni život u osmanskoj Bosni
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I i II ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)																																					
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____100_bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10	2.	Esej	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: _____100_bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Aktivnost	10	10																																	
	2.	Esej	10	10																																	
	3.	Polusemestralni ispit	40	40																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: _____100_bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
1. Aktivnost: Boduju se dolazak na nastavu, učešće u diskusijama, referati i prezentacije. Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10.																																					
2. Esej: Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10. Boduju se struktura rada, argumentacijska linija i metodološki pristup, samostalnost u donošenju zaključaka, prezentacija. Rad je potrebno prezentirati u učionici i braniti.																																					
3. Polusemestralni ispit je pismeni.																																					
4. Završni ispit je pismeni. Na završnom ispitu student neće biti pitan gradivo koje je uspješno položio na polusemestralnom ispitu, izuzev kada želi poboljšati osvojeni broj bodova. U tom slučaju, studentu će se omogućiti da na svakom od zvaničnih rokova koji su predviđeni za završne ispite polaže i gradivo predviđeno za polusemestralni ispit, u formi pismenog ispita.																																					

	5. Gradivo koje je zastupljeno na polusemestralnom i završnom ispitu se smatra uspješno položenim ukoliko je student na pismenoj provjeri znanja ostvario učinak od minimalno 50% dostupnih bodova (tj. po 20 od ukupno 40). U suprotnom, potrebno je ponovo pristupiti navedenim provjerama znanja. Konačna ocjena se određuje na osnovu zbira bodova stečenih na svim oblicima provjere znanja i aktivnosti, u skladu sa skalom koja je navedena u pravilima studiranja na UNSA. 6. Ako student za predviđene aktivnosti i provjere znanja tokom semestra osvoji broj bodova koji zadovoljava uvjete za prolaznu ocjenu, takvom studentu ocjena može biti upisana bez dodatne provjere znanja.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna 1. Aličić, A. (1996) <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832</i>, Sarajevo. 2. Handžić, A. (1994), <i>Studije o Bosni</i>. Istanbul. 3. Kasumović, I. (1999), <i>Školstvo i obrazovanje u bosanskom ejaletu za vrijeme osmanske uprave</i>, Mostar. 4. Kreševljaković, H. (1991), <i>Izabrana djela 1-4</i>. Sarajevo. 5. Grupa autora (1991), Naučni skup „Širenje islama i islamska kultura u Bosanskom ejaletu“, <i>POF</i> 41. 6. Sućeska, A. (1965), <i>Ajani, prilog izučavanju lokalne vlasti u našim zemljama za vrijeme Turaka</i>. Sarajevo. 7. Šabanović, H. (1982), <i>Bosanski pašaluk</i>, Sarajevo. 8. Šabanović, H. (1969), "Vojno uređenje Bosne od 1463. g do kraja XVI st", <i>GDI BiH</i> 11. 9. Kasumović, F. (2014), "Osmanska agrarna politika i nadmetanje za zemlju u jugoistočnoj Evropi", <i>Analiti GHB</i> 35. 10. Močanin, N. (1999), <i>Turska Hrvatska: Hrvati pod vlašću Osmanskog carstva do 1791</i>. 11. Jurin-Starčević, K. (2005), "Krajište elite i izvori prihoda", <i>POF</i> 55. 12. M. Mujić, "Položaj Cigana u jugoslovenskim zemljama pod osmanskim vlašću", <i>POF</i>, 3-4, str. 137-194. 13. H. Hadžibegić, "Džizja ili harač", <i>POF</i> 3-4. 14. Husić, A. (2016), „O regrutaciji u adžemi oglane u Bosni 1565.“, <i>Analiti GHB</i> 37. 15. Sućeska, A. (1966), "Seljačke bune u Bosni u 17. i 18. stoljeću", <i>GDI BiH</i> 17. 16. Filipović, F. (1952) „Pogled na osmanski feudalizam“, <i>GDI BiH</i> 4. 17. Đurđev, B. (1949), „Prilog pitanju razvitka i karaktera tursko - osmanskog feudalizma – timarsko - spahijskog uređenja“ <i>GDI BiH</i> 1. Dodatna 1. Aleksov, B. (2003) "Poturica gori od turčina: Srpski historičari o verskim preobraćenjima", u: <i>Historijski mitovi na Balkanu</i>. 2. Mulić, J. (2001), Društveni i ekonomski položaj Vlaha i Arbanasa u Bosni, <i>POF</i> 51. 3. Mujić, M. (1955) „Prilog proučavanju alkoholnih pića u BiH pod osmanskim vlašću“, <i>POF</i> 5. 4. Kasumović, F. (2010) "Prijelazi na islam u sidžilima sarajevskog šerijatskog suda iz prve polovine 19. stoljeća", u: <i>Identiteti u Bosni i Hercegovini</i> 1. 5. Sućeska, A. (1952), „Vakufski krediti u Sarajevu u svjetlu sidžila sarajevskog kadije iz 1565/66“, <i>Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu</i>, god. II. 6. Čar-Drnda (2014), <i>Nastanak Mostara: njegov urbani i demografski razvoj do kraja 16. Stoljeća</i>, Mostar.

	7. Džaja, S. (1999) <i>Konfesionalnost i nacionalnost Bosne i Hercegovine</i>, Mostar. 8. Filipović, N. (1955) „Odžakluk timari”, <i>POF</i> 5. 9. Filan, K. (2009) "Sufije i kadizadelije u osmanskome Sarajevu." <i>Anali GHB</i> 29-20. 10. Zlatar, B. (1996), <i>Zlatno doba Sarajeva</i>, Sarajevo. 11. Sućeska, A. (1965), "O nastanku čifluka u našim zemljama", <i>GDI BiH</i> 16. 13. Sućeska, A. (1960 GDI BiH), "Malikana", <i>POF</i> 8-9. 14. Sućeska, A. (1961), "Promjene u sistemu izvanrednog oporezivanja u Turskoj u XVII st.“, <i>POF</i> X-XI. 15. Sućeska, A. (1954), "Vakufski krediti u Sarajevu", <i>GPF</i> 2. 16. Handžić, A. (1975), <i>Tuzla i njena okolina u XVI vijeku</i>, Sarajevo. 17. Kasumović, A. (2012), „Funkcija osmanskog valije u Bosni i dokumenti koje je izdavao“, <i>Anali GHB</i> 33. 18. Handžić, A. (1985) “Rudarstvo u Bosni XV-XVII stoljeće”, IFM 41/1-4. 19. Jurin Starčević, K. (2006) “Islamsko-osmanski gradovi dalmatinskog zaleđa: prilog istraživanju urbanog razvoja u 16. i 17. stoljeću“, <i>Radovi ZHP</i> 38. 20. Sućeska, A. (1973) “Evolucija u naslijeđivanju odžakluk-timara u Bosanskom pašaluku“, <i>GPF</i> 19. 21. Šabanović, H. (1973) “Bosanski divan: organizacija i uređenje centralne zemaljske uprave u Bosni pod turskom vlašću do kraja 17. stoljeća”, <i>POF</i> 18-19.
Napomene	Obavijesti o gradivu koje će biti zastupljeno na polusestrialnom i završnom ispitu, kao i o literaturi potrebnoj za njihovo pripremanje, studentima će biti pravovremeno dostavljene u toku nastave.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija osmanske države i civilizacije				
Šifra/kod	FIL HIS 403	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	5
Ciklus studija	2	Semestar	8	Ak. godina	2022/23. 2023/24. 2024/25.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email: fahd.kasumovic@ff.unsa.ba Telefon: 033 253 252	Termin konsultacija	PON: 9:00-14:00 ČET: 9:00-14:00	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____2____; seminar____1____; vježbe____2____				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Na nastavi će biti obrađene izabrane teme iz osmanske kulturne i društveno-ekonomske povijesti u razdoblju od osnivanja osmanske države do proglašenja tanzimatskih reformi 1839. godine. Studenti će se upoznati s ključnim aspektima osmanske materijalne i duhovne kulture te s bogatstvom društvenih praksi u imperijalnom političkom kontekstu. Bit će ukazano na povijesnu dinamiku te bogatstvo regionalnih različitosti u državi koja je u dugo vremena uspješno održavala vlast i kontrolu nad teritorijom impozantne površine. Posebna pažnja bit će posvećena predstavljanju različitih diskursa i perspektiva o osmanskoj državi i društvu, počevši od onih koje su nastale u primarnim izvorima osmanske i neosmanske provenijencije do reprezentacija koje se susreću u suvremenim historiografskim prikazima osmanske povijesti.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj predmeta je osposobljavanje studenata da razumijevaju, kritički evaluiraju i dekonstruiraju historiografske reprezentacije o društvu, ekonomiji i kulturi u Osmanskom carstvu c. 1299-1839.				

Ishodi učenja	Studenti razumijevaju historiografske reprezentacije o osmanskome društvu i kulturi u razdoblju od 1299. do 1839. godine, kao i način na koji su konstruirane i reproducirane različite slike o osmanskoj povijesti. Kritički evaluiraju i interpretiraju različite vrste teksta, primarne i sekundarne izvore, unapređuju akademsku komunikaciju i debatne vještine te mogu uspješno u pismenoj i usmenoj formi prezentirati kompleksna pitanja koja se odnose na historiju osmanske civilizacije.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Osmanski politički diskurs: ideje o državi i vlasti. Osmanske predodžbe o svijetu i vremenu
2.	Centralna i provincijska vlast. Birokracija.
3.	Osmansko pravo
4.	Sudski sistem
5.	Nemuslimanske zajednice u osmanskome društvenom i kulturnom kontekstu
6.	Dvor i dvorska kultura.
7.	Reprezentacija Osmanlija u zapadnoevropskim narativima
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Osmanska država i ubiranje prihoda
10.	Osmanska vojna organizacija
11.	Školstvo i obrazovanje. Osmanlije i kultura islama
12.	Osmanska ekonomija

13.	Gradska kultura. Arhitektura. Umjetnost.
14.	Svakodnevni život. Kultura žena
15.	Kultura knjige
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)																																					
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>2.</td><td>Seminarski rad / Esej</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Polusemestralni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>4.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40</td></tr><tr><td>5.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: _____100_bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivnost	10	10	2.	Seminarski rad / Esej	10	10	3.	Polusemestralni ispit	40	40	4.	Završni ispit	40	40	5.												Ukupno: _____100_bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Aktivnost	10	10																																	
	2.	Seminarski rad / Esej	10	10																																	
	3.	Polusemestralni ispit	40	40																																	
	4.	Završni ispit	40	40																																	
	5.																																				
Ukupno: _____100_bodova			100%																																		
Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
1. Aktivnost: Boduju se prisustvo na nastavi, učešće u diskusijama, referati i prezentacije. Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10.																																					
2. Seminarski rad ili esej: Bodovi se dodjeljuju u rasponu od 1 do 10. Boduju se struktura rada, argumentacijska linija i metodološki pristup, samostalnost u donošenju zaključaka, prezentacija. Rad je potrebno braniti u učionici ili na online nastavi.																																					

	3. Polusemestralna i završna provjera znanja su pismene. Provjera znanja se smatra uspješno položenom ako je student/-ica na njoj stekao/-la minimalno 50% od ukupnog broja predviđenih bodova. U slučaju da epidemiološke okolnosti ne budu dozvoljavale održavanje nastave u učionici, provjere znanja će biti održane online, u usmenoj formi. 4. Ako student student/-ica tokom semestra ostvari broj bodova koji zadovoljava uslove za prolaznu ocjenu, takvom studentu/-ici prolazna ocjena može biti upisana bez dodatnih provjera. 5. Na završnom ispitu student ne polaže gradivo koje je tokom semestra uspješno okončano.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. İhsanoğlu E. (ur.) (2004) <i>Historija osmanske države i civilizacije</i>. Sarajevo. 2. İhsanoğlu E. (ur.) (2008) <i>Historija osmanske države i civilizacije 2</i>. Sarajevo. 3. Faroqhi S. (2009) <i>Sultanovi podanici: kultura i svakodnevnica u Osmanskom carstvu</i>. Zagreb. 4. İnaldžik, H. (1974) <i>Osmansko carstvo: klasično doba 1300-1600</i>. Beograd.
	<i>Dodatna</i> 1. Ćehajić, Dž. (1986) <i>Derviški redovi</i>. Sarajevo. 2. <i>Gradovi i gradska kultura na Balkanu (XV-XIX vek)</i> (1988). Beograd. 3. <i>Historija naroda Jugoslavije II</i> (1959). Zagreb. 4. Hadžibegić, H. (1953) „Džizja ili harač“, POF III-IV. Sarajevo. 5. Filipović, N. (1952) "Pogled na osmanski feudalizam", u: GDI BiH IV. 6. Kasumović, F. (2010), "Koncept dobročinstva i poreska oslobođenja u Osmanskom carstvu", POF 60. 7. Sućeska, A. (1961), "Promjene u sistemu izvanrednog oporezivanja u Turskoj u XVII st." u: POF X-XI. 8. Braude B. i Lewis, B. (ur.) (2009). Kršćani i Jevreji u Osmanskoj carevini. Sarajevo. 9. Jezernik, B. (ur.) (2009) <i>Imaginarni Turčin</i>. Beograd.

Napomene

Dodatni popis literature, kao i literatura za pripremanje eseja i seminarskih radova, studentima će biti pravovremeno dostavljeni u toku semestra.



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Narativi o osmanskoj Bosni i Osmanlijama				
Šifra/kod	FIL HIS 264	Status (obavezni ili izborni)	Izborni	ECTS	2
Ciklus studija	1	Semestar	3	Ak. godina	2022/23. 2023/24. 2024/25.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	/				
Jezik izvođenja nastave	Bosanski				
Nastavnik	Ime i prezime	Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet:140 Email: fahd.kasumovic@gmail.com Telefon:033 253 252	Termin konsultacija	UTO: 9:00-12:00 SRI: 9:00-12:00	
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci		Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja ____2____; seminar_____;				

	vjerskih i religijskih zajednica u Evropi i mediteranskom svijetu.
Ishodi učenja	Znanje: Studenti razumijevaju način na koji su konstruirani izabrani historiografski i književni narativi o osmanskoj Bosni i Osmanlijama u rasponu od kasnog srednjeg vijeka do suvremenog doba. Upoznaju se s mnogostrukošću načina na koji su u putopisima, ljetopisima, hronikama, političko-didaktičkim raspravama i drugim narativnim tekstovima stvarane kulturalne predodžbe o tome ko su i kakvi su bili Osmanlije i Osmansko carstvo te kakve su bile posljedice njihove vlasti na području Bosne i njoj susjednih zemalja. Kritički ih razumijevaju, kao i njihovu međusobnu povezanost, kulturalnu i situacijsku situiranost, multiperspektivnost te ih uspješno povezuju s društveno-kulturalnim kontekstima sredina u kojima su nastali i odnosima moći koji su u njima vladali. Vještine: Student je osposobljen za primjenu znanja o kritičkom razumijevanju i analizi narativnih tekstova u kojima se govori o Osmanlijama i osmanskoj Bosni; u stanju je formirati i potkrepljivati argumente te upotrebljavati stečene vještine u rješavanju historijskih problema, na nivou složenosti koji odgovara prvom ciklusa studija. Kompetencije: Može prikupljati i tumačiti relevantne podatke o narativima o osmanskoj Bosni i Osmanlijama te ima sposobnost donositi zaključke na kreativan način. Može voditi debate slijedeći temeljne postulate akademske komunikacije te može iskomunicirati ideje o problematici koja uključuje osmansku povijest i analizu narativa u auditoriju koji je specijaliziran i koji nije specijaliziran u znanstvenom polju Historija, oblast Humanističke discipline.

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Osmanska povijest i mnogostrukost povijesnih perspektiva i diskursa
2.	Osmanski hroničari i reprezentacija sebe i drugog.
3.	Osmanske političko-didaktičke rasprave.
4.	Osmanofobni narativi: narativ o strašnom Turčinu i osmanskom jarmu.
5.	Historiografski narativi o osmanskom zlatnom dobu.
6.	Bosna i Osmanlije u hrvatskoj ranonovovjekovnoj književnosti.
7.	

	Bosna i Osmanlije u franjevačkim ljetopisima.
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	Narativi Srpske pravoslavne crkve.
10.	Britanski narativi o osmanskoj Bosni i Osmanlijama.
11.	Osmanska putopisna literatura
	Svoj i tuđi u ljetopisu Mula Mustafe Bašeskije.
13.	Osmanlije i Osmansko carstvo očima bivših zatvorenika.
14.	Francuski narativi o osmanskoj Bosni i Osmanlijama.
15.	Njemački narativi o osmanskoj Bosni i Osmanlijama.
16.	Bošnjački hodočasni putopis.
17.	Završni ispit za studente I i II ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:			
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)
	1.	Aktivnost	10	10
	3.	Seminarski rad	50	50
	4.	Završni ispit	40	40
	Ukupno: _____100_bodova			100%

	Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: 1. Aktivnost: Boduju se dolazak na nastavu, učešće u diskusijama, referati i prezentacije. 2. SeminarSKI rad potrebno je predati najkasnije do jedanaeste sedmice nastave, a zatim i prezentirati u učionici. 3. Završni ispit je pismeni. Studenti će u toku nastave dobiti teme koje će biti zastupljene na završnom ispitu. 4. Ukoliko zbog epidemiološke situacije ne bude moguće održati pismeni ispit u učionici, ispit će biti održan online u usmenoj formi.
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna: 1. Jezernik, B. (ur.) (2010), <i>Imaginarni Turčin</i>, Beograd. 2. Kamberović, H. (ur.) (2003), <i>Historijski mitovi na Balkanu</i>. Sarajevo. 3. Šamić, M. (1966), <i>Francuski putopisci u Bosni na pragu XIX stoljeća i njihovi utisci o njoj</i>, Sarajevo. Dodatna: 1. Hadžiselimović, O. (1989), <i>Na vratima Istoka: Engleski putnici o Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo. 2. Dukić, D. (2004), <i>Sultanova djeca: predodžbe Turaka u hrvatskoj književnosti ranog novovjekovlja</i>, Zadar. 3. Todorova, M. (2006), <i>Imaginarni Balkan</i>, Beograd. 4. Filan, K. (2014), <i>Sarajevo u Bašeskijino doba: Jezik kao stvarnost</i>. Sarajevo. 5. Gligo, V. (1983), <i>Govori protiv Turaka</i>. Split. 6. Gorišar, A. (1988), <i>Struktura saraja – azijski despotizam kao tvorevina mašte na Zapadu u 18. veku</i>. Beograd. 7. Nikšić, B. (2001), <i>Osmansko carstvo 17. stoljeća očima bivšeg zatvorenika</i>. Zagreb. 8. Čelebi, E. (1996), <i>Putopis: odlomci o jugoslovenskim zemljama</i>, Sarajevo.
Napomene	



SYLLABUS

Odsjek	Odsjek za historiju				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Kreativna nastava historije				
Šifra/kod	FIL HIS 420	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	7
Ciklus studija	II	Semestar	I	Ak. godina	2022/23 2023/24 2024/25
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	nema				
Jezik izvođenja nastave	B/H/S				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof. dr. Fahd Kasumović			
	Kontakt podaci	Kabinet: 140 E-mail: fahd.kasumovic@ff.unsa.ba Telefon: 253-252	Termin konsultacija	Pon: 9-14 Čet: 9-14	
Saradnik	Ime i prezime	Mr. Melisa Forić Plasto			
	Kontakt podaci	Kabinet:130 E-mail:melisa.foric@ff.unsa.ba Telefon: 253-153	Termin konsultacija	Utorkom 11-13 Srijedom 18-20	
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja 1 ; seminar 0 ; vježbe 3;				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Nastava na predmetu Kreativna nastava historije osmišljena je da kroz predavanja i vježbe razvije i osnaži kreativne vještine studenata potrebne za samostalan rad i izvođenje nastave historije u školama. Naglasak ovog kolegija je na upoznavanju i primjeni različitih pedagoških strategija, metoda i tehnika poučavanja kao i korisnih alata u nastavi historije. posvećena potrebi i značaju pismenog pripremanja svakog nastavnog sata. Kroz rad na nastavi do izražaja će doći primjena svih teoretskih obrađenih i usvojenih pojmova koje čine jednu nastavnu pripremu, od odabira adekvatnog tipa nastavnog sata, oblika rada, metoda i upotrebe nastavnih sredstava i pomagala posebno informacionih tehnologija koje nude mnoge prednosti ali i focus na vlastita kreativna rješenja studeanata u pripremi određenih tema kroz praktične zadatke osmišljavanja nastavnih časova odnosno sekvenci časova. Zapažanja I samoprocjena rezultata u časovima vježbi dodatno će dati doprinos razvoju budućih nastavničkih kompetencija.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj nastavnog predmeta Kreativna nastava historije je teoretski I praktično osposobiti studente/studentice za kreativno izvođenje nastave historije u školi. Studenti stiču teoretska i praktična znanja o različitim tehnikama, oblicima, metodama rada u nastavi i motivacijskim tehnikama, te razvijaju se opće i				

	specifične studentske kompetencije potrebne za uspješno poučavanje nastave historije.
Ishodi učenja	Studenti/studentice će: Znanje: Upoznati osnovne pojmove, metode i tehnike koji se vežu za izvođenje nastave historije, kao i njihov značaj u obrazovanju i odgoju učenika. Usvojiti didaktičko-metodičke karakteristike savremene nastave povijesti. Usvojiti osnovna teorijska znanja i metodološke postavke savremene historiografije o učenju i poučavanju historije u nastavnom procesu. Vještine: Osposobljavati se pripremanje i izvođenje pojedinih nastavnih sati. Osposobljavati se za praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učeničkih postignuća. Osposobljavati se za kreativan pristup pripremanju nastave. Osposobljati se za korištenje raznovrsnih nastavnih metoda, kao i upotrebu nastavnih sredstava i pomagala. Kompetencije: Diskusija, kritičko mišljenje, samostalno planiranje i izvođenje nastave

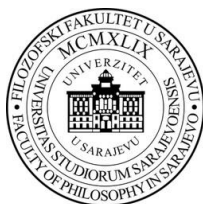
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica Datum	Nastavna jedinica
1.	Načini prezentacije obrazovnih sadržaja
2.	Motivacija u nastavi historije. Motivacijske tehnike. Grupni rad. Individualni rad.
3.	Nastavne metode. Metode aktivnog učenja i samostalnog zaključivanja. Usmeno izlaganje. Razgovor. Rad sa historijskim izvorima. Rad sa historijskim tekstom.
4.	Multiperspektivnost i kritičko mišljenje.
5.	Korištenje vizualnih izvora. Spomenici kao historijski izvor u nastavi.
6.	Televizija, film i dokumentarni film
7.	Terenska nastava.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata

9.	Simulacije i inscenacije.
10.	Usmena historija.
11.	Mape uma. Oluja ideja.
12.	Problemska nastava. Projektna nastava. Studija slučaja.
13.	Informatička tehnologija i njena primjena u nastavi historije.
14.	Kvizovi i načini provjeravanja i vrednovanja.
15.	Refleksije, samoprocjena i vrednovanje praktičnog rada.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Nastava se izvodi u obliku predavanja i vježbi, na kojima studenti stiču nastavnu praksu. Nastavna se praksa realizira kroz demonstraciju metoda i planirane praktične zadatke studenata, kao sekvence oglednih časova na kojima će se pokazati vještine korištenja različitih metoda i pedagoških strategija, kao što je i predviđeno silabusom. Nastava se izvodi uz demonstraciju osnovnih nastavnih metoda koji su sadržaj predmeta Kreativna nastava historije. Korištenje različitih medija komuniciranja kao i informaciono-komuniacijske tehnologije.
---	---

Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:																																				
	<table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prva provjera znanja</td><td>30</td><td>30</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost</td><td>10</td><td>10</td></tr><tr><td>3.</td><td>Praktični zadatak 1</td><td>15</td><td>15</td></tr><tr><td>4.</td><td>Praktični zadatak 2</td><td>15</td><td>15</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>30</td><td>30</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: 100 bodova</td><td>100%</td></tr></table>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prva provjera znanja	30	30	2.	Aktivnost	10	10	3.	Praktični zadatak 1	15	15	4.	Praktični zadatak 2	15	15	5.	Završni ispit	30	30									Ukupno: 100 bodova			100%
	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																	
	1.	Prva provjera znanja	30	30																																	
	2.	Aktivnost	10	10																																	
	3.	Praktični zadatak 1	15	15																																	
	4.	Praktični zadatak 2	15	15																																	
	5.	Završni ispit	30	30																																	
Ukupno: 100 bodova			100%																																		
Studenti/studentice su obavezni redovno pohađati i aktivno sudjelovati u nastavi.																																					
Predviđene bodove za svaki od elemenata pćenja studenti postižu na sljedeći način:																																					
• Za prisustvo nastavi i aktivno sudjelovanje moguće je dobiti ukupno 10 bodova. • Tokom izvođenja nastave studenti/studentice će imati obavezu pripremanja dva praktična zadatka sa primjenom pojedinih nastavnih metoda te korištenja nastavnih sredstava i pomagala. Za svaki od praktičnih zadataka moguće je osvojiti po 15 bodova. • Polusestrialni ispit koji se polaže na temelju obavezne literature polaže se u 8. sedmici semestra. Na polusestrialnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 30 bodova. • Završni ispit polaže se na kraju semestra u dva termina na temelju obavezne literature. Na završnom ispitu moguće je osvojiti ukupno 30 bodova.																																					
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:																																				
	a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.																																				
Literatura	Obavezna: Robert Stradling, Nastava europske povijesti 20. stoljeća, Zagreb: Srednja Europa, 2003. Luisa Black, Priručnik za nastavnike historije u Bosni i Hercegovini, Vijeće Evrope, 2008. Marko Mušanović, Mario Vasilj, Sonja Kovačević, Vježbe iz didaktike, HFD, Rijeka 2010. Miljenko Hajdarović, Martina Glučina, Valerija Turk-Presečki Metodički paket za poučavanje povijesti, Profil Klett d. o. o.Zagreb 2021.																																				

	Dopunska: Lorin Anderson (ur.), Nastava orijentirana na učenje: vodič za nastavnike usmjerene na postignuća, Thessaloniki, 2014. Danijela Trškan, Motivacijske tehnike u nastavi, Povijest u nastavi, vol. IV, Br. 7, Zagreb 2006, 19-28. Ivan Ivić, Ana Pešikan, Slobodanka Antić, Aktivno učenje, Priručnik za primenu metoda aktivnog učenja/nastave, Institut za psihologiju, Beograd 2001. Senaid Hadžić, Azem Kožar, Metodika nastave historije, Tuzla 2006 Vladimir Vego, Metodika nastave povijesti, Mostar 1998;
Napomene	



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Hercegovina u antičko doba				
Šifra/kod	FIL HIS 411	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	3
Ciklus studija	Drugi	Semestar	Prvi	Ak. godina	2022/23.,2023/2024.,2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Preduslova za upis na ovaj predmet nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Almir Marić (porodiljsko odsustvo prof.dr. Amra Šaćić Beća)			
	Kontakt podaci	Kabinet : Kabinet: 134 E-mail: almir.marić@unmo.ba amra.sacic@ff.unsa.ba	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>1</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>1</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet je koncipiran tako da se studentima prezentiraju najvažniji segmenti kulturno - historijskog razvoja prostora današnje Bosne i Hercegovine od perioda helenizma do kasne antike. U radu sa studentima biti će akcenat na antičkoj topografiji, etnografiji, ekonomiji i kulturi na bosanskohercegovačkom području u periodu rimske uprave. Studenti će imati priliku da se upoznaju sa modernim viđenjem pojmova rimskog osvajanja, romanizacije, antičke urbanizacije i kolonizacije u kontekstu prostora današnje Bosne i Hercegovine. Kako bi se upoznali sa antičkim nasljeđem BiH na ovom predmetu je predviđena posjeta muzeju (Zemaljskom muzeju ili Muzeju Sarajeva).				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj kolegija je upoznati studente sa najstarijom nacionalnom historijom kroz izvore i literaturu. Budući da je riječ o studentima drugog ciklusa jedan od ciljeva ovog predmeta također je afirmisati kreativno, kritičko promišljanje o prošlosti BiH i društvenoj stvarnosti u antici.				
Ishodi učenja	1. Poznavanje osnovnih faktografskih činjenica				

	2. Razumijevanje historijskih uzročno – posljedičnih veza 3. Poznavanje i upotreba kritičkog aparata 4. Prezentiranje usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara iz perioda pd 3.st.p.n.e do 6 st.n.e 5. Motivacija za izučavanje najstarije historije Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana 6. Razvijanje interesa kod studenata za budući naučno – istraživački rad
--	---

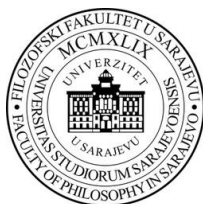
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Upoznavanje s literaturom. Historijska topografija autohtonih naroda koji su naseljavali prostor današnje Bosne i Hercegovine u antičko doba. Utjecaj grčke civilizacije na prostor Bosne i Hercegovine.
2.	Izborna pisana građa o ilirskoj / panonskoj etnografiji (Πολύβιος, <i>Titus Livius Gaius Plinius Secundus Maior</i> , <i>Appianus Alexandrinus</i> , Στράβων, <i>Marcus Velleius Paterculus</i> , <i>Lucius Cassius Dio Cocceianus</i> , Κλαύδιος Πτολεμαῖος, <i>Tabula Peutingeriana</i> , <i>Cosmographia</i>). Epigrafska građa kao antički izvor (ilirska onomastika na spomenicima, imena naroda, primjeri romanizacije, rimski i ilirski kultovi spomenicima nađenim na tlu Bosne i Hercegovine).
3.	Rimska osvajanja prostora današnje BiH (Ratovi sa Japodima i Dematima. Oktavijanov ilirski rat. <i>Bellum Pannonicum</i> . Batonov ustanak (<i>Bellum Batonorum</i>).
4.	Administrativno uređenje rimskih provincija Dalmacije i Panonije na tlu današnje BiH (nastanak provincije Ilirik, podjela Ilirika na provincije Panoniju i Dalmaciju. Definiranje pojma peregrinska <i>civitas</i> . Podjela provincije Panonije. Muncipalizacije, nastanak kolonija..)
5.	Civitates u Hercegovini (<i>Ager Epidauritanus</i> , <i>Municipium Dilluntum</i> , <i>Civitas Glinditionis</i> , <i>Civitas Melcumanis</i> , <i>Civitas Deremista</i> , <i>Ager Naronitanus</i> , <i>Civitas Derentinorum</i> , <i>Civitas Narensium</i>).
6.	Civitates u centralnoj i istočnoj Bosni (<i>Res Publica Aquarum</i> , <i>Municipium Bistuensis</i> , <i>Municipium S...</i> , <i>Civitates Desitates</i> , <i>Colonia Ris</i> , <i>Municipium Malvesiatum</i>)
7.	Peregrinske civitates i municpiji u Zapadnoj Bosni i Posavini (<i>Municipium Delminensium</i> , <i>Municipum Salvium</i> , <i>Municipum Sarziaticum</i> , <i>Civitates Duri</i> , <i>Civatas Ditionum</i> , <i>Civitas Mazeiorum</i> , <i>Civitas Iapodes</i> , <i>Civitas</i> , <i>Civitas Amantini</i> , <i>Breucus</i> , <i>Civtas Oseriates</i> , <i>Civitas Colapianos</i>)
8.	Polusestrialna provjera znanja studenata
9.	1. Rimski rudarski distrikt sjeverozapadne Bosne 2. Rimski rudarski distrikt istočne Bosne 3. Rimski rudarski distrikt srednje Bosne
10.	Religija autohtonog stanovništva na tlu današnje BiH u antičkom periodu
11.	Arhitektura i građevinarstvo na tlu današnje BiH u periodu I do VI stoljeća

	Vajarstvo i slikarstvo na tlu današnje BiH u periodu I do VI stoljeća
12.	Komunikacije (Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji. Raskrsnice. Putna čvorišta. Rimski itinerariji)
13.	Rimska vojska u unutrašnjosti Dalmacije i na prostoru južne Panonije (<i>Octo cohortes Breocorum. Cohortes Dalmatarum</i> . Rimski vojni logori na teritoriju Bosne i Hercegovine. Konzularni beneficiari. Utjecaj vojske na religiju domaćeg stanovništva. Romanizacija)
14.	Trgovina, zanatstvo, poljoprivreda i stočarstvo na području današnje BiH u antičkom periodu
15.	Prostor današnje Bosne i Hercegovine u kasnoj antici. Kršćanstvo na tlu BiH. Kasnoantička arhitektura na tlu današnje BiH. Ranokršćanske biskupije na prostoru današnje BiH.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	1. Analitička metoda (analiza određenih vojno – političkih i kuturnih događaja kroz podjelu na manje tematske cjeline) 2. Heuristička metoda (podsticati studente da kroz međusobni razgovor ili kroz razgovor sa nastavnikom dođu do zaključaka o uzročno – posljedičnim vezama u periodu koji se obrađuje) 3. Metode izučavanja hronologije																																				
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>5</td><td>5%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>15</td><td>15%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Seminar</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>40%</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: <u>100</u> bodova</td><td>100%</td></tr></table> • 55 % potrebno za prolaz Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način: • obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru.	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	5	5%	2.	Aktivnost na nastavi	15	15%	3.	Seminar	40	40%					5.	Završni ispit	40	40%									Ukupno: <u>100</u> bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																																		
1.	Prisustvo na nastavi	5	5%																																		
2.	Aktivnost na nastavi	15	15%																																		
3.	Seminar	40	40%																																		
5.	Završni ispit	40	40%																																		
Ukupno: <u>100</u> bodova			100%																																		

	- aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra - seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar ponuđenih tema iz perioda 3.st.p.n.e do 6.st.n.e u kontekstu bosanskohercegovačke historije - parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Test će biti koncipiran tako da obuhvati gradivo koje će biti izloženo u prvih sedam sedmica nastave - završna provjera znanja koja obuhvata gradivo iz druge polovine semestra Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	Obavezna Grupa autora 1984. : <i>Kulturna istorija BiH</i>, Sarajevo (poglavlja E. Pašalić i Đ. Basler). BOJANOVSKI 1988. : Ivo Bojanovski, <i>BiH u antičko doba</i>, ANU BiH, Djela knj. LXVI, CBI knj. 6, Sarajevo. PAŠALIĆ 1960. : Esad Pašalić, <i>Antička naselja i komunikacije u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo. PAŠALIĆ 1975. : Esad Pašalić, <i>Sabrano djelo</i>, Sarajevo MESIHOVIĆ 2011. : Salmedin Mesihović, <i>Rimski vuk i ilirska zmija</i>, Sarajevo. MESIHOVIĆ & ŠAČIĆ 2015. : Salmedin Mesihović & Amra Šaćić, <i>Historija Ilira</i>, Sarajevo. DŽINO & DOMIĆ KUNIĆ 2013: Danijel Džino & Alka Domić Kunić, <i>Rimski ratovi u Iliriku – povijesni antinarativ</i>, Zagreb. Dodatna ARHEOLOŠKI LEKSIKON BIH, Tom (I - III), 1988.: <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>, (ed. BORIVOJ ČOVIĆ), Tom I—III; Mape 1 — 4, Sarajevo. BASLER 1975 — 1976.: Đuro Basler, <i>Rimski metalurški pogon i naselje u dolini Japre</i>, GZM, N. S. Arheologija, sv. XXX — XXXI, 121 — 216, Sarajevo. BUSULADŽIĆ 2008.: Adnan Busuladžić, <i>Umjetnost antičkih mozaika na tlu današnje Bosne i Hercegovine / Ancient mosaics in the territory of Bosnia and Herzegovina</i>, Sarajevo. BUSULADŽIĆ 2011.: Adnan Busuladžić, <i>Rimske vile u Bosni i Hercegovini / Roman Villas in Bosnia and Herzegovina</i>, Sarajevo. BUSLADŽIĆ 2014.: Adnan Busladžić, <i>Antički željezni alat i oprema sa prostora Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo.

	GRBIĆ 2014.: Dragana Grbić, <i>Plemenske zajednice u Iliriku – predurbane administrativne strukture u rimskim provincijama između Jadrana i Dunava (I - III vek)</i>, Beograd. IMAMOVIĆ 1977.: Enver Imamović, <i>Antički kulturni i votivni spomenici na području Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo MARIĆ 2015.: Almir Marić, <i>Antičko društvo na prostoru današnje Hercegovine</i>, Filozofski fakultet u Sarajevu: rukopis doktorske disertacije, Sarajevo. MARIĆ 2019.: Almir Marić, <i>Rimske pomoćne kohorte na Humcu</i>, Mostar. MESIHOVIĆ 2011.: Salmedin Mesihović, <i>Antiqvi homines Bosnae</i>, Sarajevo. MESIHOVIĆ 2014.: Salmedin Mesihović, <i>Proconsules, legati et praesides. Rimski namjesnici Ilirika, Gornjeg Ilirika i Dalmacije</i>, Sarajevo. MESIHOVIĆ 2021.: Salmedin Mesihović, <i>Iliri-Postanci</i>, Sarajevo. PAŠKVALIN 2012.: Veljko Paškvalin, <i>Antički sepulkralni spomenici s područja Bosne i Hercegovine</i>, ANU BiH, Djela, LXXXIII, CBI 9, Sarajevo. RAUNIG 2004.: Branka Raunig, <i>Umjetnost i religija prahistorijskih Japoda</i>, ANU BiH, Djela, LXXXII, CBI 8, Sarajevo. ŠAČIĆ 2011.: Amra Šaćić, <i>Antički epigrafski spomenici istočne Hercegovine</i>, Filozofski fakultet u Sarajevu : rukopis magistarskog rada, Sarajevo. ŠAČIĆ 2016.: Amra Šaćić, <i>Administrative Organization of Today's Bosnia and Herzegovina during the Roman Empire (I - III century)</i>, Filozofski fakultet u Ljubljani: rukopis doktorske disertacije, Sarajevo ŠAČIĆ BEĆA 2022.: Amra Šaćić Beća, <i>Sjeverna Bosna u okvirima rimske Panonije</i>, Sarajevo. ŠKEGRO 1999.: Ante Škegro, <i>Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije</i>, Zagreb. VELETOVAC 2014.: Edin Veletovac, <i>Istočnobosanska rudarska oblast</i>, ANU BiH Godišnjak, CBI 43, 113 — 121, Sarajevo. ZOTOVIĆ 2002.: Radmila Zotović, <i>Population and Economy in the Eastern Part of the Roman Province of Dalmatia</i>, Oxford. ZANINOVIĆ 2015.: Marin Zaninović, <i>Ilirski ratovi</i>, Zagreb.
Napomene	Nastavnik će obaveznu literaturu studentima dati u digitalnom obliku u toku prve sedmice nastave



UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET

SYLLABUS

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Historija Ilira i rimskih provincija u jugoistočnoj Europi				
Šifra/kod	FIL HIS 106	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	6
Ciklus studija	Prvi	Semestar	Drugi	Ak. godina	2022/ 2023.,2023/2024.,2024/2025.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Preduslova za upis na ovaj predmet nema				
Jezik izvođenja nastave	bosanski jezik				
Nastavnik	Ime i prezime	Prof.dr. Almir Marić (porodiljsko odsustvo prof.dr. Amra Šaćić Beća)			
	Kontakt podaci	Kabinet: 134 E-mail: Almir.marić@unnmo.ba amra.sacic@ff.unsa.ba Telefon: + 387 33 253 157	Termin konsultacija		
Saradnik	Ime i prezime				
	Kontakt podaci	Kabinet: E-mail: Telefon:	Termin konsultacija		
Sedmični broj kontakt sati	predavanja <u>2</u> ; seminar <u>1</u> ; vježbe <u>2</u>				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Predmet je koncipiran tako da se studentima prezentiraju najvažniji segmenti kulturno - historijskog razvoja prostora današnje Zapadnog Balkana od perioda helenizma do kasne antike. U radu sa studentima biti će akcenat na antičkoj historiografiji koja se odnosi na Ilire i njima srodne zajednice, te topografiji, etnografiji, vojnoj historiji, ekonomiji i kulturi. Studenti će imati priliku da se upoznaju sa modernim viđenjem pojmova „ilirski“. Kroz rad na predavanjima, seminarima i vježbama studenti će se bliže upoznati sa značajem koji su autohtone zajednice iz Ilirika imale u kontekstu grčko – rimske civilizacije. Posebna pažnja biti će usmjerena ka izučavanju kulturno – historijskog razvoja autohtonih zajednica koje su naseljavale prostor naše države u antičko doba. Kako bi se više informisali o ilirskom, panonskom, grčkom i rimskom nasljeđem BiH u sklopu ovog predmeta je predviđena studentska posjeta muzeju (Zemaljskom muzeju ili Muzeju Sarajeva).				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Cilj kolegija je upoznati studente sa najstarijom regionalnom i nacionalnom historijom kroz izvore i literaturu. Korištenjem savremenih terminoloških postavki zasnovanih na modernoj metodološkoj misli historijske nauke težiti će se				

	sagledavanju kulturno, ekonomskog i političkog razvoja autohtonih naroda zapadnog Balkana u antičkom periodu. Jedan od ciljeva ovog predmeta također je afirmisati kreativno, kritičko promišljanje o prošlosti zapadnog Balkana i društvenoj stvarnosti u antici.
Ishodi učenja	1. Poznavanje osnovnih faktografskih činjenica 2. Razumijevanje historijskih uzročno – posljedičnih veza 3. Poznavanje i upotreba kritičkog aparata 4. Prezentiranje usvojenih metodoloških odrednica historijske nauke u kontekstu pisanja eseja / seminara iz perioda od 6.st.p.n.e do 6 st.n.e 5. Motivacija za izučavanje najstarije regionalne i nacionalne historije

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Upoznavanje s nastavnim planom i programom. Upoznavanje s literaturom. Iliri u grčkim i rimskim pisanim izvorima (Pseudos Skilaks, Pseudo Skimnos, Teopomp, Polibije, Apijan, Svetonije, Strabon, Plinije Stariji, Velej Paterkul, Dion Kasije, Diodor Sicilijanski ...).
2.	Iliri u grčkoj mitologiji. Historijska topografija ilirskih zemalja. Periodizacija i hronologija razvitka Ilira. Savremena naučna stajališta po pitanju Ilira. Problem porijekla ilirske etničke zajednice
3.	Grčka kolonizacija na Jadranu (<i>Apollonia, Epidamnos, Olcinium, Buthoe, Issa, Isejska kolonija u Lumbardi, Pharos, Herakleja, Korkyra Melaina, Tragurion, Epidaurum, Salona, Narona</i>).
4.	Prvi ilirski narodi na historijskoj sceni. Autarijati i njihova ekspanzija. Invazija Kelta. Ardijejci. Liburnska talasokratija.
5.	<i>Illyrii proprie dicti</i> (Iliri u Homerovim djelima. Narodi južne Ilirije. Države Enhelejaca, Taulanta, Dardanaca).
6.	Prvo ilirsko kraljevstvo (Bardilej i odnosi sa Makedonskim kraljem Filipom II, Aleksandar Makedonski i sukob sa Klitom i Glaukijom. Usporedba ilirske države sa susjedima Makedonijom, Epirom i Trakijom).
7.	Agronovo kraljevstvo (Ilirsko gusarstvo. Najznačajnije ličnosti Agronove dinastije. Ilirsko - epirski rat, Prvi ilirski rat, reorganizacija južne Ilirije, Drugi ilirski rat, Položaj Ilira u rimsko - makedonskim sukobima, Treći ilirski rat).
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Odnos Ilira s Italijom u predrimsko doba. Ilirska etnografija u prvom stoljeću stare ere. Ratovi Rimljana protiv Ardijejaca i Plerejaca. Ratovi Rimljana protiv Histra. Ratovi Rimljana sa Delmatima (156. god pr.n.e - 35. god. pr.n.e).
10.	Oktavijanov ilirski rat (35 - 33. god. pr.n.e), pokoravanje Delmata i Japoda. Značaj Oktavijanovog ilirskog rata za ilirske narode koji su naseljavali prostor današnje

	Bosne i Hercegovine.
11.	Batonov ustanak (izvori, uzroci, povod, faze ratovanja, najznačajnije ličnosti, etnička struktura pobunjenika, posljedice ustanka).
12.	Rimske provincije na prostoru Zapadnog Balkana (<i>Dalmatia, Moesia Superior, Pannonia Superior, Pannonia Inferior</i>). Administrativno - pravne karakteristike uspostave rimske vlasti u Iliriku (<i>Civitates peregrinae, municipia, colonia, Res publica</i>).
13.	Duhovna kultura Ilira (domaći kultovi, grčki kultovi, rimski kultovi, orijentalni kultovi, <i>Interpretatio Romana</i>). Ilirska onomastika. Romanizacija Ilira. Svakodnevni život Ilira.
14.	Iliri u rimskoj vojsci (Beneficijarni konzulari u Dalmaciji i Panoniji, ilirske kohorte, rimski vojni logori u Bosni i Hercegovini. Vojska i proces romanizacije. Ilirski carevi).
15.	Ekonomska historija zemalja antičkog Ilirika (rudarstvo, trgovina, zanati, ilirska carina, rimske kovnice novca na Zapadnom Balkanu, radionice opeke, kamenolomi). Ilirski ostaci na Balkanu i nakon propast antičke civilizacije.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	1. Analitička metoda (analiza određenih vojno – političkih i kuturnih događaja kroz podjelu na manje tematske cjeline) 2. Heuristička metoda (postići da kroz međusobni razgovor ili kroz razgovor sa nastavnik dođu do zaključaka o uzročno – posljedičnim vezama u periodu koji se obrađuje) 3. Metode izučavanja hronologije																																
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table><tr><th>R. br.</th><th>Elementi praćenja</th><th>Broj bodova</th><th>Učešće u ocjeni (%)</th></tr><tr><td>1.</td><td>Prisustvo na nastavi</td><td>5</td><td>5%</td></tr><tr><td>2.</td><td>Aktivnost na nastavi</td><td>15</td><td>15%</td></tr><tr><td>3.</td><td>Esej / seminar</td><td>10</td><td>10%</td></tr><tr><td>4.</td><td>Polusestrialna provjera znanja</td><td>25</td><td>25%</td></tr><tr><td>5.</td><td>Završni ispit</td><td>40</td><td>45%</td></tr><tr><td>6.</td><td>Topografija</td><td>5</td><td>5 %</td></tr><tr><td colspan="3">Ukupno: <u>100</u> bodova</td><td>100%</td></tr></table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Prisustvo na nastavi	5	5%	2.	Aktivnost na nastavi	15	15%	3.	Esej / seminar	10	10%	4.	Polusestrialna provjera znanja	25	25%	5.	Završni ispit	40	45%	6.	Topografija	5	5 %	Ukupno: <u>100</u> bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																														
1.	Prisustvo na nastavi	5	5%																														
2.	Aktivnost na nastavi	15	15%																														
3.	Esej / seminar	10	10%																														
4.	Polusestrialna provjera znanja	25	25%																														
5.	Završni ispit	40	45%																														
6.	Topografija	5	5 %																														
Ukupno: <u>100</u> bodova			100%																														

	• obavezno prisustvo studenata sa redovnim statusom studiranja uz maksimalno tri odsustva po semestru. • aktivno učešće u nastavnom procesu (interaktivna nastava između predavača i studenata kojom se usvajaju nove vještine i kompetencije te produbljuju prethodna znanja) - evaluacija i praćenja rada studenta tokom semestra • seminarski rad / esej koji predstavlja slobodan izbor studenta unutar ponuđenih tema iz perioda 6.st.p.n.e do 6.st.n.e u kontekstu predrimske Ilirije i rimskog Ilirika • parcijalna provjera znanja polovinom semestra. Test će biti koncipiran tako da obuhvati gradivo koje će biti izloženo u prvih sedam sedmica nastave • završna provjera znanja koja obuhvata gradivo iz druge polovine semestra Napomena: Popis tema za seminarske radove biti će dostupan studentima na web stranici Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Skala ocjenjivanja	Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.
Literatura	<i>Obavezna</i> 1. MESIHOVIĆ & ŠAČIĆ 2015. : Salmedin Mesihović & Amra Šaćić, <i>Historija Ilira</i>, Sarajevo. 2. Grupa autora 1984. : <i>Kulturna istorija BiH</i>, Sarajevo (poglavlja E. Pašalić i Đ. Basler). 3. CABANES 2002. : Pierre Cabanes, <i>Iliri od Bardileja do Gencija</i>, Split. 4. WILKES 2001: J. J. Wilkes, <i>Iliri</i>, Split. <i>Dodatna</i> BOJANOVSKI 1988. : Ivo Bojanovski, <i>BiH u antičko doba</i>, ANU BiH, Djela knj. LXVI, CBI knj. 6, Sarajevo. BUSLADŽIĆ 2017. : Adnan Busladžić, <i>Tragovi antičkog teatra – muzike, gladijatorskih borbi i takmičenja iz arheoloških zbirki u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo. DUŠANIĆ 2010. : Slobodan Dušanić, <i>Selected Essays in Roman history and epigraphy</i>, Beograd. DŽINO 2010. : Danijel Džino, <i>Illyricum in Roman Politics, 229 BC – AD 68</i>, Cambridge DŽINO & DOMIĆ KUNIĆ 2013: Danijel Džino & Alka Domić Kunić, <i>Rimski ratovi u Iliriku – povijesni antinarativ</i>, Zagreb. GRBIĆ 2014.: Dragana Grbić, <i>Plemenske zajednice u Iliriku – predurbane administrativne strukture u rimskim provincijama između Jadrana i Dunava (I - III vek)</i>,

	Beograd. GRUPA AUTORA 2014.: <i>Zemlje antičkog Ilirika prije i poslije Milanskog edikta</i>, Sarajevo. IMAMOVIĆ 1977.: Enver Imamović, <i>Antički kultni i votivni spomenici na području Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo. KALJANAC 2010.: Adnan Kaljanac, <i>Legenda o Kadmu i problem Enhelejaca</i>, Godišnjak ANUBIH, CBI 39, 53 — 81, Sarajevo. KOVÁCS 2014: Péter Kovács, <i>A history of Pannonia during the Principate</i>, Bonn. KOVÁCS 2016: Péter Kovács, <i>A History of Pannonia in the Late Roman Period I (284–363 AD)</i>, Bonn. MATIJAŠIĆ 2009.: Robert Matijašić, <i>Povijest hrvatskih zemalja u antici do cara Dioklecijana</i>, Zagreb. MESIHović 2018. : Salmedin Mesihović, <i>Bitka za Ilirik</i>, Sarajevo. MILIVOJEVIĆ 2021. : Feša Milivojević, <i>Cezarov Ilirik</i>, Zagreb – Rijeka. MLADENOVIĆ 2012. : Dragana Mladenović, <i>Urbanism and Settlement in the Roman Province of Moesia Superior</i> (BAR International Series), Oxford. NOVAK 1952.: Grga Novak, <i>Issa i isejska država</i>, VAHD, 54, 5 - 70, Split. NOVAK 1961.:Grga Novak, <i>Stari Grci na Jadranskom moru</i>, JAZU 332, 145 - 221,Zagreb PAŠALIĆ 1975. : Esad Pašalić, <i>Sabrano djelo</i>, Sarajevo. PERINIĆ 2017. : Ljubica Perinić, <i>The Nature and Origin of the Cult of Silvanus in the Roman Provinces of Dalmatia and Pannonia</i>, Oxford. RENDIĆ – MIOČEVIĆ 1989.: Duje Rendić – Miočević, <i>Iliri i antički svijet</i>, Ilirološke studije, Split. SAMARDŽIĆ 2020.: Gligor Samardžić, <i>Kosovo i Metohija u rimsko doba</i>, Kosovska Mitrovica. ŠAČIĆ BEĆA&MESIHović&VELETOVAC 2021, Amra Šaćić Beća, Salmedin Mesihović, Edin Veletovac, <i>Magični svijet Ilira : historija zaboravljene civilizacije</i>, Sarajevo. ŠAŠEL KOS 2005: Marjeta Šašel Kos, <i>Appian and Illyricum</i>, Ljubljana. VUJOVIĆ 2021.: Miroslav Vujnović, <i>Rimska civilizacija na tlu Srbije</i>, Beograd. ZANINOVIĆ 2015.: Marin Zaninović, <i>Ilirski ratovi</i>, Zagreb.
Napomene	Nastavnik će obaveznu literaturu studentima dati u digitalnom obliku u toku prve sedmice nastave